

JUTRO

Zatem se je odpeljal v komisariat za zunanje zadeve, kjer je nastanjen kot gost sovjetske vlade. Opoldne je bil dr. Beneš na čast prirejen v češkoslovaškem poslanstvu obed, ki so se ga udeležili tudi mnogi predstavniki ruskega javnega življenja.

Popoldne je v komisarijatu za zunanje zadeve dr. Beneš izmenjal s ruskim komisarjem za zunanje zadeve Litvinovim ratifikacijske listine o vzrecni pogodbi ob 16. maja, o českoslovaško-ruski trgovski pogodbi ob 25. marca, o finančnem dogovoru od 2. junija, kakor tudi o sporazumu za zaščito industrijske produkcije. Ob tej priložnosti so se začela tudi prva uradna pogajanja o zaključitvi českoslovaške-ruske kulturne konvencije.

Moskva, 8. junija. č. Dr. Beneš je imel na svojem potovanju v Moskvo razgovor z dopisnikom agencije Tas, ki mu je med drugim izjavil:

Iskreno sem vesel, ker sem mogel oditi na to pot. Češkoslovaška zunanja politika je vedno stremela za tem, da bi se odnosi med Češkoslovaško in Sovjetsko unijo ter njenima vladama čimdalje bolj zboljševali in da bi prišlo do postopnega zblizanja. V teku zadnjih 17 let je to prizadevanje oviralo mnogo zaprek, ki pa niso obstojele v odnosih med našima državama, temveč so nastale zaradi evropskega položaja. Vesel sem, ker morem ugotoviti, da so sedaj vse te ovire izginile. V poslednjih letih je bilo urejenih v prijateljskem sporazumevanju mnogo mednarodnih vprašanj ter je bilo omogočeno v interesu obeh narodov mirojno sodelovanje kot daljša izhodna točka v delu za mir. Med Češkoslovaško in Rusijo ni nobenih zaprek več.

Moskva, 8. junija. d. V mlrovin politiki Rusije ter českoslovaške republike je zaznamovati te dni z ofielionim obiskom zunanega ministra dr. Beneša nov dogodek. Benešev obisk, za katerega so bili pogoji ustvarjeni že pred meseci in pri katerem bodo izmenjane ratifikacijske listine o českoslovaško - ruskem paktu glede medsebojne pomoči, pomeni nov mejnik v normalnih odnosih, ki so bili vzpostavljeni med obema državama prav pred letom dni dne 9. junija. Odnosaji med obema državama so bili glede na pomen Rusije v Vzhodni Evropi ter pomen českoslovaške republike v Srednji Evropi v soglasju z zunanjimi političnimi smernicami obeh držav v teku leta izpolnjeni, kar je bilo tem lažje, ker imajo edini cilj ohranitev evropskega miru ter ojačanje evropske varnosti. Na podlagi teh skupnih interesov obeh držav in skupne potrebe miru je nastala nadaljnja etapa českoslovaško - ruskih odnosov, ki jo označuje njihov podpis trgovinske pogodbe od 25. marca, podpis zvezne pogodbe od 15. maja in končno podpis finančnega dogovora od 3. junija 1935. Pospešena zaključitev teh pogodb dokazuje, da je bila podlaga zanje že davno pripravljena in da je obstajala na obeh straneh intenzivna potreba zblizanja. Pri tem se mora poudariti, da ni to politično sodelovanje naperjeno proti nikomur in da se more mednarodnemu sodelovanju med vladami v Parizu, Pragi in Moskvi za ojačanje miru pridružiti vsaka država, ki je za ustvaritev evropske varnosti in za miren razvoj svojega prebivalstva.

Z obiskom dr. Beneša v Moskvi bo to sodelovanje še bolj ojačeno. V svojih razgovorih z doletanim sodelavcem Litvinovim ter predsednikom izvršnega odbora Kalininom, s predsednikom sveta ljudskih komisarijev Molotovim, kakor tudi z glavnimi tajniki komunistične stranke Stalinom bo imel dr. Beneš priloiko razpravljati o vseh vprašanih mednarodne politike ter sodelovanja obeh držav v Društvu narodov za zagotovitev miru. Razen tega bo imel dr. Beneš tudi priloiko razpravljati z odgovornimi politikii Sovjetske Unije o vseh posebnih vprašanih, ki se tičejo predvsem odnosov med Českoslovaško in Rusijo. Politično in gospodarsko sodelovanje bo gotovo ojačeno tudi z nadaljnjim važnim elementom mednarodne kooperacije, s kulturnim sodelovanjem. Tudi na tem področju bo mogoče mnogo doseči. Tehnika, znanost, literatura in umetnost obeh narodov so na visoki stoplini in bo zato izmenjava izkušenj, spoznanj in kulturnih dobrin koristna za obe strani.

Kakor je dr. Beneš sam izjavil, je eden izmed glavnih ciljev njegovega potovanja v Rusijo ojačanje prijateljstva ter razširjenje gospodarskih in kulturnih odnosov med Českoslovaško in Rusijo. Pogoj za to so podani na obeh straneh, in je potrebno samo praktično uresnienje, za kar nudijo trdno podlago obstoječe pogodbe in dogovori, kakor tudi psihološko razpoloženje prebivalstva obeh držav.

Dr. Beneš je prispel v Moskvo ob 11.45 vzhodno-evropskega časa. Do obmejne postaje Negoreloje so se mu pripeljali narotniki českoslovaški poslanik v Moskvi dr. Bogdanov in drugi.

dan Pavlu, podpredsednik II. zapadnega oddelka komisarijata za zunanje zadeve Linde in zastopnik ruske potniške agencije. Zelezniška postaja v Moskvi je bila okrašena s českoslovaškimi in sovjetskimi zastavami. Dr. Beneša so sprejeli in pozdravili po prihodu vlaka Litvinov, Kalinin, predsednik II. zapadnega oddelka komisarijata za zunanje zadeve Stern, referent za Českoslovaško Lastov, predsednik oddelka za tisk Umanski, predsednik sekcije za kulturne odnose z inozemstvom v komisarijatu za zunanje zadeve Arošev, vse osebe českoslovaškega poslanstva, zastopniki tiska, filmski operaterji in velika množica ljudstva. Beneševi soprogi je izročila soproga Litvinova sopek cvetja.

Ko je dr. Beneš izstopil v Moskvi iz vagona, je godba zasivala českoslovaško himno. Nato je obšel na peronu postavljenno častno vojaško četo in sprejel raport njenega poveljnika, nakar je godba odsvirala internacionalno himno. Sprejem je bil zelo prisrčno značaja. Takoj po pozdravu so Beneš obklobili mnogi politiki in državniki, s katerimi se je nekaj časa razgovarjal, nato pa je odšel z vsem spremstvom na trg pred postajnim poslopjem, kjer ga je živahno pozdravljalo na desetisoče ljudi.

Tu je imel dr. Beneš kratek govor, v katerem je med drugim izrazil upanje, da se bodo češkoslovaško-ruski odnosi po zaključitvi več sporazumov še bolj poglobili in da se bo pospešil njihov razvoj v korist obeh narodov.

Kakor je dr. Reneš sam izjavil, je eden izmed glavnih ciljev njegovega polovanja v Rusijo oblačenje pritelstva ter razširjenje gospodarskih in kulturnih odnošajev med českoslovaškimi in rusko. Pogoji za to so podani na obeh straneh, in le potrebno samo praktično uresničenie, za kar nudijo trdno podlago obstoječe pogodbe in dogovori, kakor tudi psihološko razpoloženje prebivalstva obeh držav.

Dr. Beneš je prispel v Moskvo ob 11.45 vzhodno-evropskega časa. Do obmejne postaje Negoreloje so se mu pripeljali naproti češkoslovaški poslanik v Moskvi dr. Bog-

Včeraj je pruski ministrski predsednik s svojim spremstvom odpotoval nazaj v Nemčije

Beograd, 8. junija. AA. Danes ob 10. dopodne se je predsednik pruske vlade in nemški letalski minister Herman Göring odpejal iz Beograda. Pri slovesu so bili navzočini polkovnik Ivan Božić, adjutant Nj. Vel. kralja, pomočnik zunanjega ministra Momčilo Jurišić, šef protokola Ilija Novaković v imenu zunanjega ministrstva, in polkovnik Bora Mirković, poveljnik letalske brigade, v imenu ministra za vojsko in mornarico.

Pred odhodom iz naše države je general Göring izjavil novinarjem o svojih vtisih iz Dalmacije med drugim:

Za svojega bivanja v Dubrovniku in na potovanju po dalmatinski obali in na Cetinju mi je prebivalstvo pri vsaki priliki izkazovalo najiskrenejšo simpatijo. Ni jih izkazovalo samo meni in mojemu spremstvu, temveč v prvi vrsti Nemčiji in nje-

memu velikemu voditelju. Meni in mojemu spremstvu bodo tri dnevi ostali zmerom v najlepšem spominu. Nabral sem si nezapadne vtise o jugoslovenskem narodu in jugoslovenski državi. Povsod sem lahko ugotovil, da vlada med našima dvema bratrima in vrlima narodoma priskočno in prijateljsko razmerje. Za moje nemške rojake bo v bodoče pravo veselje, da bodo mogli potovati v državo, kjer prihajajo do

izraza najbolj neprikrite simpatije za novo Nemčijo. Poln hvaležnosti se poslavljam od te velike države in izrekam najlepše želje za bodočnost Jugoslavije.

Berlin, 8. junija. AA. Sprejem predsednika pruske vlade Göringa v Beogradu je našel ugoden odmev v nemškem časopisju. Listi z zadovoljstvom poročajo o Göringovi avdijenci pri Nj. kr. Vis. knezu-namestniku Pavlu in o obiskih pri ministrskem predsedniku Jevtiću in ministru vojske generalu Petru Zivkoviću.

Beograd, 8. junija. p. »Politika« poroča, da so bili odlikovani G. Göring z redom Belega orla I. stopnje, minister Kerl z redom Jugoslovenske krone I. stopnje, državna podtajnika general Minch in doktor Körner pa z redom sv. Save I. stopnje.

Monakovo, 8. junija. AA. Danes popoldne je prispel na tukajšnje letališče predsednik pruske vlade general Göring. Velika množica ljudi mu je priredila navdušen sprejem. Na svojem povratku se je general Göring malo ustavil v Budimpešti.

Po italijanskih vesteh so nomadska plemena skušala izvesti atentat na vlak, s katerim se je vozil abesinski cesar

Milan, 8. junija. Č. »Corriere dela Serac« je objavio danes poročilo svojega dopisnika iz Addis Abebe o atentatu na železniški vlak, s katerim se je vračal abesinski cesar iz Harrara, nedaleč od francoske Somalije, saj je bil s svojim spremstvom nekaj tednov na odhodu. Neguševo življenje je bilo rešeno po zaslugi velike opreznosti njegove telesne straže. Dogodek se je pripetil nedaleč od postaje Afden, ki je na polovici poti med Džibutijem in Addis Abebo. Ko je vlak prispel na postajo Afden, je vlakodvig opazil, da se skrivajo ob osamljenem delu proge domačini iz plemena Dankali. Ker je znano, da je to zelo bojevitno plemo, ki je nedavno napadlo tudi francoske domačinske čete, ki je bil ubiti francoski admiral.

ministrator Bernard, je vlakovodja takoj alarmiral cesarjevo telesno strazo in ustavil vlak. Straža je začela nato streljati na Danijalke, ki so se skrivali v grmovju, tudi s streljalcami ter jih prisilila k begu. Kasneje so ugotovili, da je bil atentat zelo dobro pripravljen, ker je bilo domovinov iz plemena Dankali zbranih nad 2000. Oboroženi niso bili posebno dobro, ker so računali, da bodo vlak skočil s tira. To je ugotovilo železniško osebje, ki je kasneje pri pregledu proge izsledilo, da so odvil pri tratinčah splojne vijake. Ko so povzročeno škodo popravili, je vlak nadaljeval pot preko poškodovanega mesta z veliko opreznostjo ter pripeljal srečno v prestolnico. Dogodek je izzval v Addis Abebi veliko ogorčenje.

jih zavzemajo v našem domačem političnem življenju dr. Korošec in njegovi soimisišljeniki, je vsaj za sedaj edina solidna politična organizacija slovenskega ljudstva organizacija JNS. Take organizacije ne zrastejo čez noč. Treba je dolgega sistematičnega, vztrajnega in požrtvovalnega dela, da nastanejo in se okrepijo. Zato pa potem prenesejo, če je treba, tudi hude viharje. Najmanj se pa da proti njim ustvariti tako rekoč na istem terenu, s istim programom in v glavnem s istimi ljudmi nekaj novega s trditvami, da je vse, kar je dosedaj storjenega, pogrešno in nesrečno in da so ljudje, ki so pri tem poslu vse tja do

skromnega tajnika občinske organizacije, sodelovali s svetim prepričanjem in vzorno požrtvovalnostjo, opravljali nekaj slabega in služili nečemu, kar je narodu v škodo.

Predaleč bi nas vedlo, ako bi hoteli danes razpravljati tudi o drugih, gori naznačenih problemih, ki kličejo po rešitvi. V čujem opazovanju dogodkov med nami in okoli nas bodo vsi dobri nacionalni ljudje v najširšem smislu te besede v teh praznikih sv. Duha želeli, naj duh državniške modrosti in politične treznosti navdahne vse, kar danes tvori gibalno silo v našem narodnem in državnem življenju.

Na nočni seji je poslanska zbornica z veliko večino odobrila zahtevana pooblastila za obrambo franka in borbo proti spekulaciji

Pariz, 8. junija. d. Ko je bila snoči seja poslaneke zbornice po deklaraciji vlade in po odgovorih interpelacij prekinjena, se je ustal finančni odbor, da sklepa o izrednih pooblastilih vladi za obrambo franka in pojasnjenih ministrskega predsednika Lavala na ekspozeju finančnega ministra odobril pooblastilni zakon z 19 glasovi proti 14.

Ob 9. zvečer se je poslanska zbornica zotela sestala k volitvi svojega predsednika. O glasovanju je bila seja zopet prekinjena in se je nadaljevala ob 10.45, ko so objavili, da je bilo pri volitvi predsednika poslane zbornice oddanih 444 glasov, med njimi 285 za bivšega predsednika poslane zbornice Fernanda Bouissona, čigar ponovno izvolitev so poslanci sprejeli z živahnim odobravanjem.

Zatem je poročevalce finančnega odbora orethi poročal o zakonskem predlogu glede kreditnih pooblastil vlade. V imenu finančnega odbora je priporočil poslanski zbornik, naj ga tudi ona sprejme, ker je predsednik vlade podal pred finančnim odborom podasta pojasnila o načinu, kako misli vlada uporabljati izredna pooblastila.

V splošni razpravi sta govorila samo dva govornika. Tudi podrobna razprava je bila kratka, ker ima zakon o izrednih pooblastilah samo en člen. Nekateri poslanci, ki so glasovali proti Flandinovi in Bouissonovi tadi, so izjavili, da se bodo tudi to pot drževali glasovanja. Predsednik radikalno-socialističnega poslanskega kluba Delbos je je pojasnil, zakaj bo njegov klub glasoval za Lavalov načrt in zakaj odklanja nadaljnjo vladno krizo.

V svojem zaključnem govoru je Laval nastopal, da bo vlada izvajala izredna pooblastila v liberalnem duhu, ker jih je zahtevala za namenom, da brani pravne ustanove francoske ustave ter državljanske svoboščine. Njegova izvajanja so žela mnogo odobravanja.

Rim, 8. junija w. Italijanski ministrski predsednik Mussolini je danes prišel z letalom v Cagliari, da pregleda čete divizije Sabaudo. Ob tej priliki je imel govor

stausu Italije u sporu z Abesinijo.
Prisustvujemo, je dejal najbolj ponosni
nastajici sile in discipline, ki je
redna hrabrega prebivalstva Sardinije.
Poravnati moramo stare in nove račune.
To bomo tudi storili. Ne bomo pazili na
ko, kaj bode rekli onstran mej, ker smo
odniki o svojih interesih in jamstvu svo-
bodočnosti, samo mi in njih drugi.
Oni, ki nas hočejo svariti, so dokazali, da
se nikoli niso menili za javno mnenje,
so so ustanovljali svoj imperij. Ako re-
mami ernih srajc kodi mladino Italije po
prože, se to ko zaradi tega, ker je to
jegova dolžnost. Italijanski narod je pri-
pravljen vstati kakor en mož, ako gre za
silo in čast domovine.

Huda eksplozija v Marseillen

Pariz, 8. junija AA. V pirotehnični toarni v bližini Marseilleja je bila snoba eksplozija. Poslopje je popolnoma uničeno. Ogromni plameni so se dvignili do 70 m visoko. Delavec, ki se je med gašenjem doknil žice z visoko napetostjo, je bil na mestu ubit.

Berlin, 8. junija AA. »Deutsche Allgemeine Zeitung« pravi, da ve javnost prav malo ali pa nič o novem angleškem zunanjemu ministru Hoaru, vse pa kaže, da bo če novi predsednik Baldwin voditi zunanjo politiko brez predsedkov in brez v naprej določenih stališč. Nova zunanja politika Velike Britanije naj se ravna po stvarnem položaju in po angleških interesih. Verjetno je, da bo sir Samuel Hoar uvedel v angleško zunanjo politiko novo dobro, ki bo ručalana z močnim vplivom Baldwinu.

»Berliner Tageblatt« poudarja med drugim, da novi minister za zunanje zadeve in tudi ministri angleške vlade niso novi ljudje. Pri vseh gre za diplomate in politike, ki se hočejo pri svojih sklepih opirati na zdrava pojmovanja.

Dunaj, 8. junija č. Davi ob 11. je zadel brzi vlak na progi Leoben—Selzthal v avtobus, ki je vozil v Bruck ob Muri, ter ga popolnoma razbil. Vsi štirje potniki v njem so bili ubiti.

Teheran, 8. junija AA. Iranski šah je izdal nalog, da mora prebivalstvo zamenjati fes s klobukom. Šah je prvi izvedel to izprembo in je prišel k otvoritvi parlamenta prvič v klobuku.

Važne volitve v Grčiji

Grčija voli danes ustavotvorno skupščino, ki bo sklepala o izpremembi ustave

Atene, 8. junija. AA. Jutri bodo na Grškem volitve v poslansko zbornico. Zadnje volitve, ki so bile 5. marca 1933, so se vršile v znamenju tekmovalnosti med dvema velikima koalicijama: med zedinjeno opozicijo, sestavljeno iz Tsaldarisove ljudske stranke, Kondiliosovih nacionalnih radikalov, Metakosovih svobodnoselcev in poljedelske skupine, ter po drugi strani nacionalno koalicijo, v kateri so se združile vse venizelistične frakcije.

Zedinjena opozicija je dobila tedaj 136 poslancev, med njimi Tsaldarisova ljudska stranka 118, nacionalna opozicija pa 110 poslancev, med njimi Venizelosovi liberali 80.

Pri jutrišnjih volitvah bo stopilo pred narod okoli 600 kandidatov. Na vladno koalicijo jih pride okoli polovica. Venizelosova opozicija jih ima okoli 150, komunisti okoli 100, neodvisnih kandidatov je pa 40 do 50. Ker se vrše volitve v ustavotvorno skupščino, je število poslancev povečano na 300.

Volilna borba se vrši v dveh smereh: za razdelitev mandatov tekmovalcev v glavnem dve neenaki skupini, zavezniči v prejšnjem parlamentu: vladna koalicija Tsaldarisa in Kondilisa z Metakosovimi svobodnoselci, Kraljevimi ljudskimi disidenti in Stratom. Venizelistična opozicija ne sodeluje pri volitvah in je izdala geslo za abstinenco. Gledala bo, da spravi vladno v neprimerno, da bo navajala, koliko volilcev se je pri volitvah abstiniralo.

Varnostni ukrepi

Da ohrani na Grškem pri volitvah red in mir in svobodo glasovanja, je vlada izdala celotno vrsto ukrepov. V vojnem ministertvu se je v ta namen vršila konferenca, ki ji je predsedoval podpredsednik vlade Kondilis, prisostvovali so ji pa notranji minister Khalis, poveljnik prvega armadnega zbora general Panaitiotis in šefa policije in orožništva. Notranji minister Rhalis je izjavil novinarjem, da bodo v zvezi priprave nekaterih osebnosti, da napravijo izgredo, volitve potekle v popolnem miru.

Za železniška naročila našega premoga

Beograd, 8. junija. p. Včeraj je posetil g. senator dr. Kramar ministra za šume in rudnike dr. Svetoslava Popovića ter z njim obširno razpravljalo o vprašanju kontingeniranja dobav premoga za državne železnice. Kot poznavalec lege težkega gospodarstva in socialnega vprašanja je očital daljekošne posledice, ki bi nastale v našem gospodarskem življenju, če bi se predložili na tujih ministrstvih prometa sprejel v celoti. Gospod minister dr. Popović je obljubil, da se bo za vprašanje dodelitve železniških premogovnih dobav našim rudnikom kar najbolj živo zainteresiral ter se odločilo po pravici. Končno je naglasil, da je zaenkrat uspešno doseženo umaknitev prvotnega načrta in da se bo našla kakor koli zadovoljiva rešitev tega težkega vprašanja.

Korak naprej v organizaciji nacionalnih akademikov

Kakor smo obveščeni, je prosvetni minister g. Čirić te dni potrdil pravila novega »Saveza jugoslovenskih nacionalnih akademikov«. Pravila so bila potrjena v obliki, v kakršni so bila sprejeta na ljubljanskem kongresu nacionalnih akademikov. Izvršeni sta bili le naslednji dve spremembi:

V Ljubljani je bil določen stalni sedež eksekutivnega sveta. V potrjenih pravilih je namesto tega določeno, da se sedež vsako leto menja po vrstnem redu: Zagreb, Beograd, Ljubljana. Sprememba vrstnega reda je dovoljena le, da primer, da bi momentane razmere v katerikoli tem mest, ki bi moralo priti na vrsto, ne bile primerne za uspešno vodstvo sveta. V tem pogledu je merodajna izjava rektorja dotične univerze.

Druge spremembe se nanašajo na zastopstvo visokošolskih mest v ožjem upravnem odboru sveta. Dočim so ljubljanska pravila določala paritetno zastopstvo vseh petih univerzitetnih mest, je sedaj odrejeno, da imajo Beograd, Zagreb in Ljubljana po tri, Skopje in Subotica pa po dva odbornika.

Enako važno dejstvo kakor potrditev pravil je, da se sedaj prijavila vstop v savez skoro vsa nacionalna društva z beograjske univerze. Društva bodo še v tem semestru delegirala svoje zastopnike v vse organe sveta. Tako bo prva redna skupščina, ki bo še jeseni, lahko definitivno uredila poslovanje vsedravnne mladinske organizacije in si zahtevala konkretni delovni program na osnovi v Ljubljani sprejetega programa.

Ta razveseljevi razvoj je najboljši demant vseh onih malodušnih ali celo škodljivih vesti, ki so vedele povedati, da se je ljubljanski akademski kongres ponesečel ali da vsaj ni dosegel svojega namena. V »Jutru« smo svojočasno že objavili članek, ki je stvarno osvetlil dogodke na ljubljanskem kongresu in na njem sprejete sklepe. Podčrtali smo, da je bil ljubljanski kongres prvi korak h koncentraciji mladih akademikov na jugoslovenski osnovi ter na temeljih socialne pravičnosti. V tej smeri kongres ni prinesel nikakega razočaranja. Nadaljnji razvoj, o katerem gori poročamo, je v polni meri potrdil informacije dotičnega našega članka.

Gostilničar in gost obstrljena v gostilni

Vizmarje, 8. junija

V znani gostilni Franca Petca v Vizmarjih je prišlo snodi do spopada, ki je donalno zahteval življenje enega izmed pliccev. Zvečer je prišlo krčmu fantov iz Skarucne. Vsi so bili že precej židane volje in so zahtevali vina. Krčmar jim je najprej postregel s pijačo, a ker so bili nadežni in nasilni, jim je po drugem litru ni maral več prinesiti na mizo. To je objestne fante spravilo na noge. Krčmar jih je skušal izprva z lepo besedo pomiriti, a nazadnje je segel v silobranu po revolver in

ru. Policijsko ravnanje v Atenah je prepovedalo za jutri vse zasebni avtomobilski promet po Atenah. Izvzeti so samo avtobusi, tramvaji, policijski in novinarski avtomobili.

Tsaldaris o pomenu volitev

Atene, 8. junija. AA. Glede na jutrišnje volitve na Grškem je predsednik grške vlade Tsaldaris izjavil dopisniku Agencije Avela v Atenah med drugim:

Politika moje vlade je zmerom stremela k spravi med strankami. V tem pogledu sem osebno storil vse, kar je bilo v mojih močeh ter sem celo tvegala nekoliko nezadovoljstva pri nekaterih svojih prijateljih. Prepričan sem, da bomo pri volitvah zmagali, in da nam bo grški narod dal večino. Toda to niso običajne parlamentarne volitve, to so volitve v zakonodajno skupščino, ker želimo izvesti nekatere izpremembe v naši ustavi.

Izpremembe ustave bodo obsegale več členov, med drugimi tudi člen o uradniški stalnosti. Neke politične stranke je načela tudi vprašanje režima. Jaz osebno in moja stranka stojimo na stališču, da nova ustavotvorna skupščina ne more sklepati o izpremembi režima. Naša sodba je, da mora režim, če naj bo stabilen ali trajen, priti iz svobodne volje naroda. Razen tega je to isto posebno vprašanje, ki ga je treba urediti s posebnim aktom narodove volje. Takšna ureditev je potrebna tudi zaradi notranjega mira v državi. Zato, ker je ta stranka načela vprašanje režima in zahteva povratek kralja, trdijo druge politične stranke, da je republika v nevarnosti. Zato je treba to vprašanje urediti s plebiscitom prebivalstva.

Če se konstituenta izreče za plebiscit, bomo nanj pristali. Zato plebiscit ne more priti pred sestankom narodnega predstavništva, ki je sklicano na 1. julij. Sklep o plebiscitu mora izdati narodni predstavništvo. A tudi ono ne more urediti vprašanja režima, ker ne bodo v njem zastopane vse stranke, o režimu pa se mora izreči ves narod.

ustrelil v strop, da bi nasilneže preplašil. S strelom pa je zadel ravno obratno od tega, kar je želel. Fantje so navallili nanj, da mu iztrgajo orožje. Med ruvanjem je gostilničar hotel vnočiti ustreliti v tla, a je v razburjenosti samega sebe zadel v nogo. Zdjaj so pivci še z večjim veseljem navallili nanj. Gostilničar je nato sprožil še enkrat in po nesreči nevarno zadel brezposelnega delavca Matijo Bohinjca v trebuh. Na pomoč poklicani reševalci so takoj prihiteli in odpeljali oba ranjenca na kirurški oddelek. Rana gostilničarja Petca je samo lažja značaja, Bohinjevo stanje pa je bilo prav resno, ker mu je krogla prebila mehur. V bolnišnici so Bohinjca takoj operirali, tako da je njegovo življenje izven nevarnosti. Sentviški orožniki so uvedli preiskavo.

Huda povodenj ob Muri

Veržej, 8. junija. Deževje ob gornjem toku Mure je povzročilo, da je Mura zelo narasla in prestopila na Murskem polju bregove. Pri Veržeju je tekla preko banovinske ceste, se huje pa je bilo pri Moti, Pristavi in Razkrižju. Pri zadnjih dveh krajih izpodkopava že leta svoj desni breg in odnaša najlepše travnike in njive. Približala se je bila že banovinski cesti na kak streljaj. Letos pa je vdira v širokem pasu preko nje v enega svojih starih rokavov v smeri proti Veščici ter preplavila travnike in njive, kjer je uničila košnjo in žetve. Še v četrtek je stala na cesti kakih 40 cm visoko, škoda, povzročena ob vsem toku, je velika, osobito pri Pristavi in Razkrižju, kjer so dela za obrambo desnega brega in ceste nujno potrebna.

Kongres zasebnih nameščencev

Zagreb, 8. junija. n. V Zagreb so danes prispeli že mnogi delegati, ki se bodo udeležili kongresa zasebnih nameščencev iz Jugoslavije. Med drugimi so došli delegati iz Ljubljane, Celja, Maribora, Beograda, Sarajeva in ostalih mest. Napovedan je tudi prihod mnogih delegatov iz inozemstva. Došel je že zastopnik mednarodne organizacije zasebnih nameščencev iz Amsterdama. Zastopana bo po svojih nacionalnih delegatih tudi delovna zajednica srednje-evropske organizacije zasebnih nameščencev iz Prage, nadalje zveza bančnih in hranilniških uradnikov iz Češkoslovaške, zveza zasebnih uradnikov iz Češkoslovaške in zveza zasebnih uradnikov iz Budimpešte. Kongresa se bodo udeležili tudi zastopniki ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje, glavnega tajništva delavskih zbornic in raznih drugih socialnih ustanov.

Procesa v Osijeku in Sarajevu

Osijek, 8. junija. n. V procesu zaradi nashičke afere so danes nadaljevali zasliševanje direktorja Našičke Sohra o podrobnostih, o katerih je govoril že včeraj. Razprava pa je bila končana že ob 11. dopoldne in se bo nadaljevala v torek ob 8.

Sarajevo, 8. junija. n. Nes ni bil v procesu zaradi bosanske agrarne afere nihče zaslišan, temveč so samo čitali razne spise.

Opozorilo uvoznikom iz Nemčije

Beograd, 8. junija. AA. Narodna banka bo prodajala nemške marke uvoznikom blaga iz Nemčije za polovico fakturnega zneska po tečaju, znižanem za 8 odst. samo do vstetega 15. junija. Popust bodo lahko izrabili samo tisti uvozniki blaga iz Nemčije, ki bodo do tega dne opoldne položili protivrednost preko kake pooblaščenke banke ali pri Narodni banki v Beogradu ali njenih podružnicah. Ta ugodnost ne bo podaljšana preko 15. junija.

Prihod novega bana v Sarajevo

Sarajevo, 8. junija. n. Jutri popoldne bo prispel v Sarajevo novi ban drinske banovine Predrag Lukić.

Beleške

Kdo je odgovoren za »Glas Naroda«

Iz »Glasa Naroda« izvemo, da je trena zadruga »Narodna prosveta«, ki je pooblašena kot lastnica in izdajateljica tega dnevnika, v petek popoldne občni zbor. Koliko ljudi se ga je udeležilo, poročilo ne pove; ravno tako ni razvidno, ali je bilo podano tudi blagajniško poročilo. Na obnem zboru se je, kakor čitamo, »očitovala krepka volja«, naj bo »Glas Naroda« »...svobodna ljudska tribuna, ...naj vselej glasno in odločno zastopa minimalne zahteve slovenskega naroda«.

V vodstvo zadruge in s tem pač tudi v odgovorno vodstvo lista in njegove pisave so bili izvoljeni kot načelnik g. Josip Kavčič, kot podnačelnik g. Ivan Deržić, v ostali odbor pa med drugimi gg. Danilo Saplja, ravnatelj ljubljanskega pogrebnege zavoda, ravnatelj Evgen Lovšin, nar. posl. dr. Režek in inž. Zupančič, odvetnik dr. Igor Rozina iz Maribora itd. Senator g. Iv. Pucelj je izvoljen v nadzorstvo, minister g. dr. Marušič pa je voljen zbor posetil kot član zadruge, ... zborovalce iskreno pozdravljal in jih bodril k nadaljnjemu delu.

Kot značilno zanimivost naj podčrtamo, da sta v načelstvu zadruge in torej v vodstvu lista oba slovenska upravna svetnika Narodne banke gg. Kavčič in dr. Rosina, ki sta prišla v upravni odbor Narodne banke na željo — takratnega finančnega ministra g. dr. Djordjevića ...

Izgubljeni sin na Koroškem

S Koroškega nam pišejo: V Radišah, gorski vasi blizu Celovca, se tamonjski Slovenci zbirajo pod okriljem »Slovenskega prosvetnega društva«, kjer prirejajo slovenske igre, pejejo slovenske pesmi in kjer v zadnjem času starejši člani učijo slovenski čitati in pisati.

Društvo je nameravalo lansko jesen uprizoriti na prostem igro »Izgubljeni sin«. To obvezno svetopisemsko povest je pred kakimi sto leti dramatisiral koroški ljudski pesnik Drabosnjak. Dasi je igra izključno verskega značaja in ima vzgojno tendenco za državo, je policija uprizoritev zabranila. Društvo se je pritožilo na urad zveznega kancelarja, ki pa je z odlokom od 18. aprila t. l. prepoved potrdil. V utemeljitvi beremo med drugim:

»Odlučilen za prepoved je preudarek, da se, kakor uči izkušnja, pri takih prireditvah omejuje kataloško-slovenske, v resnici pa jugoslovanske orientiranih društev, zlorablja svetopisemske prilike, kot v predmetnem primeru »Izgubljeni sin«, za manifestacije za odepitve slovenske dela južne Koroške od Avstrije in njega pripojitev k Jugoslaviji. Na podlagi ponovnih ugotovitev v tej smeri je pač upravičeno naziranje, da gre tudi v tem primeru za alegorično prikazovanje vrnitve izgubljenega sina, Koroške, v rodni dom, Jugoslavijo.«

Ni treba posebej omenjati, da je utemeljitev prav tako nesmiselna kakor zlobna. Ako ima Avstrija tudi pod sedanjim režimom kje lojalne in zveste državljane, so to gotovo koroški Slovenci. Ravno v preteklem letu je imela avstrijska vlada dovolj prilike, da se je o tem prepričala. V zahvalo jim daje sedaj takele nagrade.

Če se hočete res posladkati, se ne smete zadovoljiti z vsako čokolado. Zahtevajte izrecno MASLITO, ki se vsled svoje dobrote in finočte kar sama topi v ustih. Njen zlahni okus in fina aroma Vas vsega prevzame. Obilica kakaovega masla, ki je v nji, ji daje pečat svojvrstnega in nezgrešljivega okusa. MASLITA ima pa tudi vsled obile množine vitaminov ter okrepujočega teobromina veliko vrednost kot izborno hrano.

Kitajski napad na japonsko ladjo

Tokio, 7. junija. AA. Včeraj je v kitajskem pristanišču Tenguh skupina kitajskih nacionalistov napadla brez vsakega povoda neko japonsko ladjo. Hujših incidentov ni bilo, ker jih je policija pravčasno preprečila.

Začetek proslave Primorja

Po udeležbi se je včeraj pričel dosedaj največji mednarodni lahkoatletski miting — V dvomatchu ASK Primorje—Bukarešta vodi Primorje prvi dan z 28.33 proti 14.66.

Včeraj se je pričela proslava 15-letnice ASK Primorja z lahkoatletskimi tekmovalnjami, ki so se jih udeležili gostje iz Bukarešte v dvomatchu z jubilejnom in visokošolci iz Prage, poleg številnih tekmovalcev iz Zagreba, Varaždina, Maribora in domačinov Ilirije in Primorja. Občinstva je bilo razmeroma malo, organizacija kljub pomnoženemu sodniškemu zboru ni bila na višku. Sodniški zbor je bil prepočasen, sicer pa na mestu. Publiko so se sproti javljali poleg rezultatov tudi državni rekordi rumunski, češkoslovaški in jugoslovanski, odn. so bili označeni s trobojkami posameznih držav.

Za dvomatch med Primorjem in Bukarešto so se vršile včeraj samo 4 tekme. Posamezne rezultate navajamo v naslednjem:

Krogla: 1. Kovačević (startal za Primorje) 14.77. (Boljšje od jugosl. rekorda, žal ne more biti priznan zaradi prelaha krogla). 2. Marek (P) 12.23. 3. Havaletz (B) 11.72. 4. Kurzbauer (B) 10.91. Točke štejejo 1. mesto pet, 2. tri, 3. eno točko. Stanje točk po krogli: Primorje 8, Bukarešta 1.

Tek 1500 m: 1. in 2. Lapusan (B) in Goršek (P) 4:16 tri petinke, mrtvi tek. 3. Dinu Cristea (B) 4:17 ena petinka, 4. Krevs (P). Točke: Primorje 4, Bukarešta 5. Skupno Primorje 12, Bukarešta 6.

Skok v višino: 1. Žgur (P) 170. Ostala mesta, to je drugo, tretje in četrto delijo

Proti PREKOMERNI DEBELOSTI uporabljajte samo NEŠKODLJIVE

SLATINSKE TABLETE

ZA HUJSANJE

Sestavljene so iz naravnih mineralnih soli in rastlinskih ekstraktov. Zahtevajte torej v lekarnah samo prave, neškodljive »SLATINSKE TABLETE« BAHOVEC.

100 tabl. = Din 46.—, 200 tabl. = Din 74.—.

Proizvajal: apoteka

MR. BAHOVEC, LJUBLJANA

Za 10 Din 20 let robije

Maks Gašper, morilec urarja Tertineka, pred velikim senatom

Maribor, 8. junija.

Na Kozjem vrhu št. 25, tik ob banovinski cesti Maribor-Prevalje je v majhni, pritrilni hišici živel urar Franc Tertinek, star 60 let, ki je pri ljudeh veljal za samotarja. Bil je daleč naokrog znan kot soliden in pošten urar, h kateremu so prišli ljudje od daleč naokrog svoje ure v popravilo. S tem, kar je Tertinek zaslužil, je plačal najemnino za hišico, v kateri je stanoval. Hišica ima sobo in kuhinjo s pritliklami. Kuhinjo je obenem uporabljal za delavnico, kjer je delal pa tudi prenočeval.

Žrtev gnusnega zločina

Dne 1. aprila letos je bil neki Peter Roman na dnini pri posestniku Maksu Kurniku na Kozjem vrhu. Ob sedmih zjutraj je stopil v Hladejevo gostilno na Kozjem vrhu po cigarete. Ker ni imel pri sebi žigalic, da bi si prižgal cigareto, je stopil v Tertinekovo hišico, da bi zaprosil za žigalice. Ko pa je prišel v kuhinjo, ga je vrglo kar nazaj. Pred seboj je zagledal na tleh starega Tertineka v mlaki krvi, z razbito lobanjo. O grozni najdbi je takoj obvestil sosedo in orožnike, ki so hitro uvedli preiskavo.

Sled za zločincem

V Tertinekovi sobi so našli denarnico, ki je bila vsa krvava. V denarnici je bil dvodinarski kovancec in desetdinarski bankovec starejše srbske izdaje. Sodni komisiji, ki se je zbrala na kraju umora, je bilo takoj jasno, da gre nedvomno za roparski umor. Konkretna sled je vodila v pravo smer. Pri posestniku Valentinu Pačniku na Radelci je služil v času do 31. marca Maks Gašper kot hlapec. Gašper je izvršil še več manjših prevarov in utaj in ni bil na najboljšem glasu. Pokojni Tertinek se je raznim osebam nekajkrat potožil, da se Gašperja boji, ker mu je še leta 1932 ukradel listnico s 700 Din gotovine. Tudi je Tertinek nekemu Francu Kozjaku pripovedoval, da je nekdo lani proti jeseni udril v njegovo stanovanje in mu odnesel budilko. Za sebe je bil rajni kakor izhaja iz izpovedbe priče, prebrčan, da ni mogel izvršiti tega vloga nihče drugi kakor Gašper. Nadaljnja sled je bila podana z izjavo Avgusta Vuleja, ki je izpovedal, da je 30. marca zvečer videl Gašperja pri Tertineku, ko mu je ravno izročal neko uro v popravilo. Slišal je, kako je Tertinek dejal Gašperju, naj pride naslednji dan, 31. marca, po uro. Veliki momenti so vodili v jasno smer, ki se je osredotočila okoli Gašperja, o katerem ni bilo na dan odkritega zločina ne duha ne sluha. Gospodarju je bil namreč dejal, da gre k svojemu bratu v Šmartno pri Slovenjgradcu.

Kako so ga ulovili

Na podlagi gospodarjeve pojasnitve so ga Gašperjem izdali tiralo. Preiskava je kmalu vedla do popolnega uspeha. Že 4. aprila so orožniki zalotili Gašperja v gostilni ob šmartinskem postajališču, kjer je kvartal in popaval. Na sebi je imel obleko brata Franca. Orožniki so ga takoj pozvali, naj pokaže obleko, v kateri je prišel iz Radelce domov. Gašper ni hotel ubogati, zato so orožniki takoj izvršili hišno preiskavo pri bratu Francu, pri katerem je stanoval. Hišna preiskava je imela popoln uspeh. V nekem kotu so našli skrito zimsko eučnjo Maksa Gašperja, ki je bila vsa okrvavljena. Ko so orožniki stopili h Gašperju in mu pokazali suknjo, je bruhnil v jok in brez oklevanja vse priznal.

Zločinec pripoveduje

Pri zasliševanju je Gašper podal podrobno in pregledno sliko dogodkov pred zločinom in po njem. Izpovedal je:

— Prišel sem 28. marca popoldne k Ter-

tineku in zamenjal z njim svojo uro ter doplačal še 15 dinarjev. Obenem sem kupil bakreno verižico za 10 Din. Dne 30. marca sem spet šel h Tertineku, da bi mi popravil zamenjano uro, ker se je ustavila. Tertinek mi je dejal, naj pridem po uro naslednji dan. Dne 31. marca sem se poslovil od svojega gospodarja Valentina Pačnika in mu sporočil, da grem k svoemu bratu v Šmartno pri Slovenjgradcu. Nameraval sem stopiti na vlak na postaji Vuhred. Spotoma sem pa začel premišljevat o svojih dolgovih, ki jih imam precej. Teh misli se nisem mogel otepeti. Blizu mosta čez Dravo pri Vuhredu mi je šinila v glavo misel, da bi mogel imeti urar Tertinek denar. V trenutku sem se odločil, da krenem k Tertineku, da ga pobijem na tla, da mu ukradem denar in v ukradenim denarjem poravnam svoje dolge. Sklenil sem pri sebi, da ga udarim, četudi bo pri tem »hin« ali ne. K Tertineku sem prišel okoli 20. ure, ko je ravno popravil mojo uro. Bil je v kuhinji pri delu. Plačal sem mu štiri dinarje, nakar sem se vsedel na posteljo in gledal, kako popravila mojo uro. Vstal sem in hotel oditi. Pri vratih pa sem se iznova spomnil svojih dolgov. Stopil sem spet do postelje in premišljeval, ali naj izvršim načrt, ki sem ga zasnoval. Videl sem v kuhinji na tleh ležati več polen in sem si mislil, da bi bila ta polena najprimernejša ... V trenutku, ko je Tertinek s povečevalnim steklom gledal v uro pograbil sem dolgo bukovo poleno in ga z vso silo zavrtel po Tertinekovi glavi. Udaril sem dva do trikrat. Tertinek se je po teh udarcih vzel kvišku, pri tem pa sem ga pograbil za vrat in ga z vso silo pahnil v kot kuhinje, da je treščil s hrbotom na tla. Nato sem vzel z mize petrolejko in pričel stikati okoli, če bi našel kaj denarja. V nekem predalu sem našel listnico, v kateri je bil desetdinarski kovancec, potem neki bankovec, ki ga nisem poznal, in dvadninarski kovancec. Iz listnice sem vzel kovača, dočim se dvodinarski kovancec in nepoznani bankovec pustil na mestu. Druga dva nisem ničesar vzel. Nato sem hitro zbežal iz hiše in stekel proti kolodvoru. Stopil sem v hišo posestnika Matije Verdšnika v Spodnji Vižinji in ga zaprosil za prenočišče, ker sem večerni vlak zamudil. Naslednje jutro sem vstal, se oblekel, šel na kolodvor in se z vlakom odpeljal proti Šmartnemu.

Pred sodniki: obtoženec joče

Današnji razpravi je predsedoval vs. Lenart, prisodniki dr. Tombak, dr. Lešnik, dr. Kotnik in Kolšek. Obtožbo je zastopal drž. tožilec dr. Dev, zagovornik ex off. dr. Lašič. Obtoženec je plavalas, rdečelčen. Na vsa vprašanja je odgovarjal mirno, bojazljivo in je večkrat bruhnil v jok. Zasliševanje je trajalo nad eno uro in je nudilo nekaj zanimivih momentov. Predsednik ga je vprašal:

- Ali se čutiš krivega?
- Da! — je mirno odvrnil obtoženec.
- Kako dolgo si Tertineka poznal?
- Ze več let, ko je bil še na Remšniku.
- Pravijo, da si mu pred leti ukradel 700 Din.
- Tega so me tedaj čisto po nedolžnem osumili.
- Kdaj si prišel na to, da ima Tertinek denar?
- Tisti večer na mostu.
- Zakaj si to napravil?
- Ker nisem imel nikjer miru. Povsod so me terjali, kamor sem prišel. Vedel sem, da ima Tertinek denar. Zato je od tega prišlo. Mislim, da bom z njegovim denarjem pač lahko vse dolge poravnal.
- Za dolge to ti menda ni bilo dosti, ampak bolj za denar. Zdravniki so izjavili, da so rane, ki jih je imel pokojni Tertinek, od sekire ali kladiva.
- To ni mogoče. Udaril sem ga s polenom, ki sem ga pozneje vrgel v Dravo.
- Ali je Tertinek kaj kričal?
- Pri prvem udarcu je zaklical »O jeje«, nato pa je zastokal.
- Ali se ni nič branil?
- Cisto nič.
- Ali si še naprej iskal, ko si vzel iz listnice kovača?
- Nisem, ker mi je bilo težko, da sem kar jokal.

Sodba: 20 let robije

Po govornih druž. pravdnika in zagovornika se je senat umaknil k posvetovanju. Ob povratku je bila v razpravi dvoran grobna tišina. Predsednik vs. Lenart je razglasil sodbo: obtoženec je obsojen na 20 let robije in v trajno izgubo častnih državljanških pravic. Gašper je po razglasitvi razsodbi glasno zahteval.

POZOR! STOPFIX

edina novost na vselejmu, ki je za vsako gospodinjstvo, hotelirje, gostilničarje nujno potrebna. Oglejte si to novost v paviljonu »F« št. 578 nasproti Aero-Kluba. Ljubljana 5336 Kauskova c. 26

Vremenska nanoved

Dunajska vremenska napoved za nedeljo: Večinoma jasno, mogoče lokalne nevihte. Zagrebška vremenska napoved za danes: Precej vedro, začasen porast oblačnosti zlasti v severnih krajih, zmerno, toplejše vreme.

BINKOŠTI

Prvi, res toplo poletni, jasni in sončni dan je vžil včeraj radostno, praznično razpoloženje na ulice Ljubljane. Že zgodaj se je davi razpršila megla, oznanjevala lepih poletnih dni in nad mesto se je pozevnilo prelepo jasno nebo. V vztrajni

nje nečesa, kar more nuditi človeku le blaženo, toplo obdobje poletja. Še preden pa bo nastopila doba dopustov in se bodo zaprle učilnice, vtisnejo upolno pričakovanje bližnjega oddiha praznične Binkošti.

pripeki je naglo poskočila temperatura in ob segretem asfaltu Aleksandrova promenade je živo srebro poskočilo opoldne v senci na 30 C.

Slednjič se je vendarle na široko nad evropsko celino razlezlo območje visokega, jasnega anticiklonalnega vremena ter sprožilo v nas vseh radostno pričakova-

Prazniki ognjenega navdahnjenja bodo, upajmo, prav letos z obilico sončne blagodat otvorili pravo poletje. Ves sobotni dan so potegnili vlakci v vse smeri izletniške, obrežja bližnjih voda so bila polna kopalcev na soncu. Vode se bodo poslej naglo segrele in izvabile tudi mehkužnejše. Gospa Moda, ki se doslej zaradi red-

kejša besede toplih vremenskih činiteljev ni mogla povsem uveljaviti, se je kar čez noč prelevila v poletna oblaka. Ženski svet na promenadi in živahnem velesajmskem vrvenju nas je že postavil pred letovišarsko dejstvo in nadejamo se, da umik ne po prepogost.

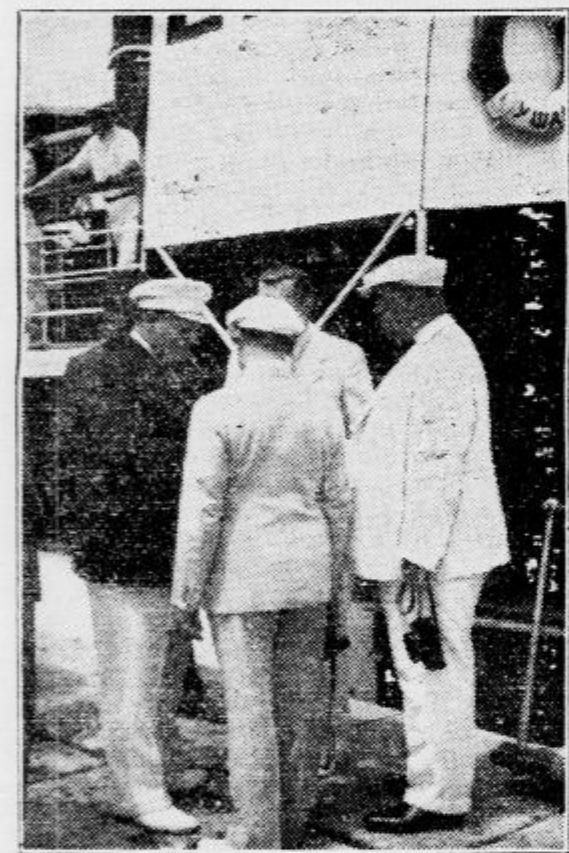
S krono stvarstva cvetja in zelenja je odel rožnik vso prirodo. Vrtni so polni prekrasnih raznobarnih vrtnic, bujno razrasle trave so v najlepšem cvetju. Na pota se vsiplje opojni vonj cvetočega bezga in akacije. Še malo in vsa Ljubljana bo zaduheta v lipovem cvetju.

Po poljih, kjer se ponekod že suši prvo seno, se v lahmem vetriču sklanja in valovi morje klasov pšenice, rži in ječmene. Opomogla sta si krompir in fižol od strupenih vplivov majske slane, visoko se je že spel in pognal metuljaste cvetove mnogo obetajoči grah. Raz sadno drevje mežikajo ponekod prav bogati drobnji plodovi, ki jim hladne noči niso mogle do živega. Pa saj bo že prihodnje nedeljo po narodni prislovisci »Sv. Vid, ki bo črešenj sit!«

Dopolnjen je nagon rasti večine zelenja, nad katerim se v preobilici svetlobe poigravajo žati prameni toplega sonca. In nič ni bolj enostavnejše od želje, da bi zares težko, marljivo obdelani svet otvorile Binkošti dobo zorenja, s čim že neizbežnimi, vsaj čim redkejšimi poseti krtih vremenskih činiteljev.

Velesejem bo v praznike rekordno obiskan. Kakor le redkokdaj je prireditvi naklonjeno letos vreme. Ves teden so posetile Ljubljano trume šolskih izletnikov, grajski stolp je bil od jutra do večera oblegan. Binkošti pa bodo napolnile Ljubljano z birmanci, botri in botrice bodo imeli polno opravka. Preden bo zapela v ravninah kosa, bodo posetili v praznike Ljubljano in velesejem kmetje, tako da bodo letošnje Binkošti v vsakem pogledu obogodjene z vsem, kar radosti oko in zadovoljuje srce.

Obiski ministra generala Göringa

Priobčujemo dve sliki z izletov nemškega ministra generala Göringa v Jugoslaviji. Manjša slika je posnetek prijatelja »Jutra«, ki biva v Dubrovniku: g. minister Göring odhaja na ladjo »Bakara« (Jadranska plovidba), da se pelje na Korčulo (posnetek 31. maja). Nasproti Göringu je višji inženjer Neuhaus, direktor nemškega prometnega urada v Beogradu. — Druga slika kaže g. Göringa na obisku v naši prestolnici v spremstvu nemškega poslanika von Heerena, ko se peljeta z letališča v Beograd.

★ Ali bo Göring posetil tudi Slovenijo? Na veliki recepciji v četrtki v Beogradu na nemškem poslanstvu sta bila tudi narodni poslanec dr. Lovrenčič, predsednik SLD in direktor dvorskih lovščic inž. Ciril Dimnik. Predsednik Göring, ki opravlja v Prusiji med drugim tudi funkcijo državnega lovskega mojstra in je sam velik lovec, se je zapletel z obema gospodoma v daljši razgovor o lovskih prilikah v naši državi. Zlasti se je interesiral za stanje naših gorenjskih lovščic in za lovščice kozorogov na veleposestvu barona Borna pri Trzinu. Obljubil je, da bo uporabil prvo priliko, da si ogleda naša gorenjska lovščica.

Rado Železnik je umrl

Ljubljana, 8. junija

V zgodnjem jutru se je po Ljubljani raznesla vest, da je snoči ob 22.30 umrl na internem oddelku občne državne bolnišnice član Narodnega gledališča, slovenski igralec Rado Železnik.

Že nekaj mesecev sem smo ga pogrešali, čeprav je z nemalno energijo pravil, po božji volji nadarjenega oblikovalca vključ težki boleznimi še prav do zadnjega časa nastopal na deskah, ki so mu pomenele svet in ki se do poslednjega diha ni dal odtrgati od njih. Jeseni je bil obolen za hripico, ki se ji je pridružila zavratna pljučnica in še vnetje rebre mrene po vrhu. Od novembra je po malem polegal in slabel. Vloga šefa agencije za propagando umetnosti v Raotovi veseloigri »Waterloo«, ki so jo prvič igrali v naši drami 25. novembra, je bila poslednja, ki jo je našel, nato na svojem lepo urejenem posestvu v Radečah, ki ga je bil s svojo sestro, gospo Minko Lauterjevo, podedoval po materi in kamor je tako rad odhajal vsako leto na odih.

Proti koncu aprila se je vrnil v Ljubljano, v vojni duši ves vder in prerojen, a

telesno že usodno izpodkopen. Klicale so deske, klicale je občinstvo igralca, a človek sam se je že nagibal zemlji. Takrat se je drama pripravljala, da pojde v Celje gostovat z »Glembajevimi«, ki je Železnik kreiral v njih nepozabno figuro dr. Pube Fabricija. Brez Železnika se vloga ni dala zasesti in dolgo je moral Celje čakati svojih gostov, zato pa sta igra in njegov Pube Fabricij žela toliko večje priznanje. Po Celju je Železnik nastopil v »Glembajevih« še 5. maja v Ljubljani. Takrat ga je nastop na odru že toliko izčrpal, da so se njegovi soigralci bali najhujšega. Upanje, da se je že otekel boleznim in da bo spet lahko živel svojem umetniškemu delu, ga je pretežko varalo. Odpeljal se je vnovič v Radeče, a njegovo stanje se je vzdrževalo slabalo. Včeraj so ga v nevarni krizi prepeljali v ljubljansko bolnišnico, a že med potjo je izgubil zavest. Zvečer je podlegel zavoljo komplikacije, ki mu je zadel srce.

Z Radom Železnikom je Narodno gledališče izgubilo igralca izrednih kvalit, enega svojih brez dvoma najpomembnejših umetniških tvorcev. Kdor ga je poznal, ne bo verjel, da je umrl že 41 let star — zakaj narava mu je bila poleg vedrega, ve-

selega temperamenta naklonila tudi trajno, skoraj nespremenljivo mladost. Slednji, kdor ga je poznal s ceste in z odra, se je moral čuditi, kako je bil ta nenavadni člo-

vek, ki je leta in desetletja ostal v svoji vsakdanji pojavi zmerom enak, zmerom enako mlad, na sceni brez konca in kraja spreminljiv in že znal pričarati najpestrejšo množico človeških likov od otroka do starca, od ljubimca do najbolj zagonetnega značaja. Rodil se je 19. marca 1894 kot sin ugledne trgovske rodbine v Ljubljani. Tu je dovršil štiri razrede gimnazije, a neugnano veselje do teatra ga je iz humanistične vzgoje pripeljalo v igralsko šolo Hinka Nučiča, ki se je tedaj zbiral okrog njega naš gledališki naraščaj. Leta 1909. je prvič nastopil v gledališču, nato pa je odšel na Dunaj v Ottovo dramsko šolo, da izpopolni svoje znanje. Za kratko dobo je bil angažiran na nemških odrih v Zatuca na Češkem in v Passau, zadnji čas pred vojno pa na Dunaju.

Vojna je 20letnega umetnika, ki je komaj storil prve korake na poti mnogo obetajoče kariere, zanesla v strelsko jarko. A po razslu stare monarhije je pohitel v Ljubljano, da se stavi novo se snujočemu Narodnemu gledališču na razpolago. Ena prvih vlog, ki jih je — zdaj že kot zrel umetnik — upodobil pred občinstvom svojega rojstnega mesta, je bil Laertes v »Hamletu«. V razgibanih letih po vojni je bil angažiran nekaj časa v Osijeku, od tod ga je Nučič povabil v Maribor, kjer je ostal par let. Iz Maribora se je vrnil v Ljubljano, nato pa mu je Združenje gle-

20.000 v dveh mesecih

To je v resnici tako!

V začetku aprila t. l. se je pojavila

Florida CIKORIJA

in sedaj po dveh mesecih je že več kot 20.000 ljudi v Jugoslaviji poskusilo in z navdušenjem sprejelo. Florida-cikorija daje beli kavi izredno prijeten okus, brez kisline in lepo naravno barvo. Je zelo redilna, a poleg tega lahko prebavljiva!

Gospodinje, ne zaostajajte za drugimi!

Poskusite tudi Vi takoj Florida-cikorijo! Vaši možje, Vaši otroci se bodo zelo radovali, a tudi Vi boste prijeto presenečeni!

Florida-cikorija se dobiva v vseh najboljših prodajalnah kolonialnega blaga.

Ali ste že razmišljali o tem —

zakaj baš Sargov

KALODONT?

- 3 PREDNOSTI
1. blaga pena specialnegaustnega mila temeljito čisti zobe tudi tam, kamor ne doseže ščetka.
 2. izredno fina sestavina prizanesljivo čisti zobno sklenino.
 3. sulforicin-oleat Dra Bräunlich odpravi polagoma nevarni zobni kamen in prepreči, da se ne naredi drug.

ZATO VZEMI

SARGOV **KALODONT**

PROTI ZOBNEMU KAMNU

DOMAČI IZDELEK

daliških igralcev poverilo nalogo, da s pomočjo nekaterih drugih poklicnih tvarišev organizira in vodi stalno slovensko gledališče v Celju. Iz Celja je šel za kratko dobo vnovič v Maribor, vsa zadnja leta pa je ostal zvest naši drami.

Rado Železnik je bil eden onih redkih igralcev, ki jim je dano, da podoživijo prav slednji, pa magari še tako mnogovrstni človeški lik, a pri vsej svoji igrani variabilnosti zmerom ohranijo svoji stvaritvi vernost pristnega, neposrednega doživlja. Kdor ga je le enkrat videl v naši drami, se mu je njegova igra za zmerom vtisnila v spomin. — Nikdar ne bom pozabil dveh malih vlog, ki ju je kreiral več kot pred desetletjem: tajnika Tencha v Galsworthyjevi »Borbie in starega gospoda v Wildgansovi »Ljubezni«. Nekaj čudovitega je to, kako neposredno je Železnik znal izraziti vse, kar je malega in bednega v človeku, in kako živo je znal podajati tisto, kar iz vekov v veke kaže njegovo pravo podobo: kontrast moči in nemoči, ki ga predstavlja v svojem bistvu človek sam. Takšne so bile figure, ki so prihajale iz njegovih stvaritev, Hvastje (»Hlapci«), Diviški (»Okence«), dauphini Karli (»Sveta Ivana«) in kako se že reče vsem tem neveselim in veselim ljudem, ki so bili v njem doma. In kakor je bil še mlad in svež, je imel za sabo že gledališkega dela za cel jubilej. Jeseni je drama nameravala proslaviti 25letnico njegovega igraltva. Prezgodnja neusmiljena smrt je napravila križ čez račun.

Danes in jutri je njegovo truplo izpostavljeno v mrtvaški veži občne državne bolnišnice, v ponedeljek zjutraj pa ga položijo na oder v avli dramskega gledališča, odkoder bo nato ob 16. pogreb k Sv. Križu. Naj mu da zemlja počitka po trdem, plodovitem, uspešnem delavniku — njegovim za težko izgubo naše iskreno sožalje.

L. M.

130 letnica uglednega savinjskega para

St. Peter v Savinjski dolini, 8. junija.

O Binkošti bodo praznovali pri Sribarjevih v Dobrčah vasi poleg St. Petra v Savinjski dolini dvojini jubilej: 130 letnico ate in mame. Točnejše povedano: gospod Alojzij dopolni 70 letnico, gospa Berta pa je za 10 let mlajša od svojega soproga.

Gospodar Lojze je doma od St. Pavla pri Preboldu. Po svojem očetu, ki je bil pravi ljudski muzikant, je podedoval dobro voljo in ljubezen do petja in glase in je v mladih letih tudi sam gošel in popeval po ohceti in od drugih veselih prilikah. Kot mlad fant se je zavedal, da sta sv. Peter in sv. Pavel najbližja patrona, zato se je razgledal za nevesto v St. Petru. Prebredel je Savinjo in je zato dobil pri Koželjevih 17 letno hčerko Berto. Obilo božjega blagoslova jima je naklonila Usoda. Pridnih rok sta šla na delo in priznana savinjska podjetnost ju je zboldrila, da sta si ustanovila prvo gnezdece v Dobrčah vasi: lastno gostilno. Ko so začeli polagati ob Savinji železno kačo, jima je zrastel dom v današnje vseposodno znano priljubljeno izletniško nad vse gostoljubno hišo. Gospodar Lojze — ki je tudi inicijativni občinski odbornik

ter častni član Zveze gostilničarjev, je v svoji podjetnosti prižgal električno luč St. Petru in vsej okolici, dobra gospodinja pa je znala privabiti in obdržati številne goste, ki se kaj radi oglašajo tudi iz najoddaljenejših koncev naše banovine, da

celo iz Ljubljane in Maribora in tudi iz Zagreba. Saj je pri Sribarjevih vedno lušno, ko pa so vsi sežavci prve vrste, zaigrajo in zapoje, da so jim prijatelji dobre volje naredili ime: Sribarjev jazz.

Ob pogledu na štiri zvrhana desetletja, ki jih preživljata oza Sribarjeva v harmonični zakonski družnosti, vsta mnogo povedati o tridih časih, ko si je morala podjetna savinjska družina utirati pot v gospodarski svet. Nad vse mični pa so spomini očeta Lojzeta in matere gospe Berte na predvojne čase, ko sta zalagala nemški Gradec in cesarski Dunaj s pristnimi kranskimi klobasami, ki sta jih izdelovala sredi Savinjske doline, od koder so raznašale slavo vojvodine Kranjske...

Z dobrimi starši praznujejo jubilej trije sinovi in tri hčere, vnuki in vnučice. Vrlemu narodnemu paru k pomembnemu jubileju tudi naše iskrene čestitke? zdravo!

Ob grobu Helene Kolaričeve

Središče, 8. junija.

V Jastrebnih pri Sv. Bolfenu so v soboto 1. t. m. položili v grob ob veliki udeležbi ljudstva go. Helene Kolaričeve, rojene Zdravčeve. Dočkala je visoko starost 78 let. Položila so jo v grob njenega moža, ki je bil dolga leta župan v Jastrebnih, skrben, delaven in narodno zaveden mož. Kolaričev dom je ravno tako kakor zaradi svoje velike gostoljubnosti že od nekdaj slovil tudi kot vzor narodno zavedne domačije. V tej hiši, ki je bila kakor druge obremenjena s skrbmi življenjskih težav, se je vedno kaj dobilo v narodne in dobrodelne namene. Lepemu zgledu svojih staršev Helene in Tomaža Kolariča je doledno sledilo tudi 6 otrok.

Trije sinovi so se borili kot prostovoljci za našo narodno svobodo. France, ki je dovršil gimnazijo v Mariboru in trgovsko akademijo v Pragi, je bil med prvimi jugoslovanskimi dobrovoljci v Rusiji. Hrabro se je udeleževal v mnogih bitkah, naposled pa je padel pri Kokardi na Dobruži kot rezervni nadporočnik in vođnik 2. polka 1. dobrovoljske divizije. Jože, sedaj posestnik v Jastrebovcih in rezervni kapetan 1. razreda pa je postal na solunski fronti, kjer je bil ranjen, vitez Karadjordjeve zvezde z meči. Dobil je tudi francoski vojni križ s palmo. Tretji Mirko, sedanj posestnik v Jaremini, pa se je boril v četah generala Maistra za slovensko Koroško. Tri hčere, sedanje posestnice, so agilne sotrudnice pri vsaki narodni prireditvi.

Pokojna Helena Kolaričeva je bila vzor značajne jugoslovanske žene in matere. Vse težave je prenašala s stoicnim mirom, prevzeta od nad na boljše bodočnost. Vse njeno življenje in delovanje je bilo prežeto z zavestjo, da je življenje vameznika samo majhen del skupnosti in da se mora popolnoma podrediti neumrljivim idealom. Plemenitost njenega značaja je vsem delila nešteto dobrot, ne meneč se za povračilo. Helena Kolaričeva zasluži med nami najlepši spomenik na ta način, da bo vzor našim ženam in materam.

Smrtne nesreče opominjajo!

Osmo leto zavarovanja naročnikov „Jutra“ — Letošnja izplačila zavarovalnine po 10.000 Din

Ljubljana, 7. junija

Ze osmo leto poteka, odkar se je »Jutro« odločilo, da zavaruje vse svoje naročnike za primer smrtne nesreče. Delež pokojnika prejme 10.000 Din, ki jih jim izplača zavarovalnica »Jugoslovija«, čim ji predloži zdravniško potrdilo o smrti zaradi nesreče in pa potrdilo o plačanih naročninah za tekoči mesec. Vsa ta 10.000 Din je bila določena po vsestranskem računanju in upoštevanju najrazličnejših okoliščin in potreb ob nenadni smrti rodbinskega rednika. Tako nenadna smrt zaradi nesreče ne uniči samo nenadomestljivega in neprecenljivega življenja, temveč pretrese v večini primerov katastrofalno tudi gnotni položaj družine. Se zlasti v današnjih težkih časih! In tak udarec udeleži naj ojašja »Jutrovo« zavarovanje, ki nudi hudo prizadetim svojem naročniku primerna sredstva vsaj za prve poglavne potrebe.

V teku sedmih let je bila v krogu naših naročnikov prijavljena že dolga vrsta smrtnih nesreč in zavarovalnica je bila promptno izplačana vseh, kadar sta bila podana osnovna dva pogoja, ki smo jih zgoraj podčrtali. Že v samem letošnjem polletju pa je tudi leglo v grob 6 naročnikov »Jutra«, ki jim je nesrečna usoda prerano utrgala nit življenja. Železničar Avgust Zorc iz Strazgojcev pri Pragerskem je umrl 1. marca za nesrečo, ker so ga stisnili odbijajo vagonov. Ugleden posestnik in gostilničar go. Kristino Španovo na Planini pri Sevnici je 14 dni nato pri spuščanju lesa ubil težak hlo. A tri žrtve so padle prav v poslednjih dneh, tri žrtve v manj kakor dveh tednih! Komandir Fran Vričko in podn. Fran Stefančič iz Moravč, ki sta podlegla zločinu strelom, sta bila v zasebnem življenju enako vestna kot v službi; naročnina na »Jutro« sta imela vedno točno poravnano. Zato bo zavarovalnica po 10.000 dinarjev izplačala njunima vdovama najkasneje do konca junija. Tudi železniški čuvaj v Dobravah g. Josip Kozar, ki ga je ta teden z ženo vred grozovitno spravila s sveta zločina roka, je imel naročnino vedno v redu poravnano in bo zavarovalnica v redu izplačala.

A še zlasti poučni za široki krog naročnikov in svojcev so oni žalostni primeri, ko »Jutrova« zavarovalnica nazvali smrtni nesreči naročnika ni mogla biti izplačana, ker ni bilo zadostno osnovnemu pogoju: da bodi naročnina v redu plačana. Ne bo zatorej odveč, če navedemo tudi nekatere take zgled.

Onkraj Stične na Dolenjskem je pred mesecem padel ugleden posestnik z voza. Dva dni nato je izdihnil. Takoj ko se je nesreča zgodila, so se svojci spomnili, da menda z naročnino »Jutra« ni vse v redu. Zaostanek je bil znanen in so hitro nakazali 150 Din. In vendar jim zavarovalnica ni izplačala 10.000 Din. Člen 4. v zavarovalni polici, ki jo ima vsak naročnik »Jutra«, pravi kratko in razločno: Pravico do odškodnine... imajo le oni naročniki, ki so poravnali naročnino vsaj za ves čas do 14 dni pred nesrečo.

Neki gostilničar se je skoro ob istem času v Slovenskih gorah takisto ponesrečil z vozom. Voz se je zvrnil nanj in ga je tako hudo poškodoval, da je nesrečnejš po osmih dneh podlegel. Bil je sicer že daljšo dobo naročnik »Jutra«, naš prijatelj, da prav nič ne dvomimo: če bi ga ne bila zadela usodna nesreča, bi prav gotovo »Jutro« ostal zvest še dolga leta. Toda v času nesreče ni imel v redu poravnane naročnine, dolgoval je okrog 100 Din, kali. Svojci so takoj na dan pogreba nakazali vse zaostane. Žal, zavarovalnica je z upravičenim sklicevanjem na navedeni člen 4. izplačilo zavarovalnine odklonila.

V Mariboru se je pred dvema mesecema smrtno ponesrečil neki železničar. Ni

bil naročnik »Jutra«. Pač pa je gospe nekaj dni po nesreči naročila »Jutro« na njegovo ime in je tudi takrat plačala celomesečno naročnino 25 Din. Potem je prijavila smrtno nesrečo svojega moža. Seveda, zavarovalnica je izplačilo morala gladko odkloniti, ko je v zavarovalnici polici povedano: da se za nove naročnike pravica do odškodnine uveljavlja z dnem, ko je bila naročnina vsaj za mesec dni vnaprej plačana. Ker je bilo »Jutro« naročeno po nesreči, vdova ni bila upravičena dobiti zavarovalnino.

Iz nekega kraja v Slovenskih gorah je X. Y. prijavil upravi »Jutra« in zavarovalnici »Jugosloviji«, da je njegov brat umrl zaradi nesrečnega padeča. In brat je bil naročnik »Jutra«, torej bi bilo treba sorodnikom plačati zavarovalnino. Ali komisijko je bilo ugotovljeno, da smrti ni bil kriv padeč, temveč jetika. Mož, ki je prijavil pravico do »Jutrove« zavarovalnine, je navedel, da se je nesreča dogodila 20. februarja in da ima za to nebroj verodostojnih prič na razpolago. Ugotovilo pa se je, da je pokojnik umrl že 14. februarja. Mar se je nesreča pripetila 4 dni po pogrebu? Zaradi vestnosti je vsekakor bilo še ugotovljeno, da je pokojnik nekoč res padel, a to je bilo mesec dni pred smrtjo — in takrat še ni bil naročnik »Jutra«.

Odveč je po navedenih primerih, ki so sami najbolj zgovorni in poučni, ponovno poudariti, kolike važnosti je za naročnika »Jutra« in za njegove svojce

redno plačana naročnina. Še zlasti oni, ki so izpostavljeni težavnim in odgovornim službam, ravnajo v veliki meri v svoj prid in dobro skrbijo za svojo družino, ako imajo naročnino na »Jutro« vedno v redu plačano.

Povsem razumljivo je, da je »Jutro«, ki ima z zavarovalnico sklenjeno pogodbo, v gotovem pogledu vseeno, v kolikih primerih se zavarovalnica izplača. Posebej lahko samo poudarjamo, da bi v nobenem primeru ne mogli dopustiti, da bi kdo bil prikrajšan za pravice, če mu v polni meri pritičejo. Ali prav tako tudi naročniki »Jutra« ne morejo krivično zahtevati od naše uprave, odnosno od zavarovalnice, da bi se jim ustreglo in izpregledalo tedaj, ko je nesreča že nastopila, a sami niso skrbeli, da bi zadostili osnovnemu pogoju: rednemu plačevanju naročnine. Redno plačevanje naročnine je za upravo »Jutra« ogromnega pomena, ker olajša in poceni poslovanje. To dejstvo je poleg socialne težnje, pomagati v stiski naročnikom, tudi eden glavnih vzrokov, da »Jutro« iz svojega plačila zavarovalnico za svoje naročnike. Ako »Jutro« svojo dolžnost vestno vrši in v redu plačuje visoko zavarovalnino, ki je v današnjih težkih časih dvojno občutno, sme pač s polno pravico pričakovati tudi od svojih naročnikov, da ne le v interesu rednega poslovanja »Jutra«, marveč še zlasti v lastnem interesu vestno in redno plačujejo naročnino.

Ali je Meštrović umetnik?

Cepprav je urednik naše kulturne rubrike g. Borko v svojem zadnjem odgovoru g. P. I. Odaviću izjavil, da smatra s svoje strani polemiko za zaključeno, nas je g. Odavić naprosil, da objavimo še en njegov odgovor. Zaradi pomanjkanja prostora se je objava zakasnila in smo morali članek tudi malo, vendar le nebitveno skrajšati.

»Jutro« je 21. t. m. objavilo repliko g. Borka na moj odgovor na njegovo kritiko o mojem članku »Kiparska dela g. Meštrovića«. Na mojo pripombo, ki sem jo napisal glede na to, da ta njegova replika ni bila podpisana s polnim imenom, pravi g. Borko, da se šifra, s katero je bila replika podpisana, že od nekdaj poslužuje in da je v Sloveniji znana. Prepričan naj

bo, prepričan pa njegovi volji, da mi to veruje ali ne, da tedaj, ko sem napisal svoj popravek, nisem vedel, da šifra »o« pomeni njegovo ime.

G. Borko meni, da sem nedosleden, ko ob neki priliki pravim, da g. Meštrović ni umetnik, ob drugi, da ni velik umetnik. Toda tudi v tem se vara, ker ti dve moji navedbi nista nedosledni; potrditi se bomo, da ga o tem prepričam. V njih tudi ni nič takega, kar bi se ne ekvalačalo z moralo.

O g. Meštroviću sem dejal, da ni umetnik-kipar niti umetnik-arhitekt, ko sem govoril o njegovem Kosovem hramu, torej o hramu, ki bi moral imeti čisto na-

cionalni značaj, tako da bi to nacionalno obeležje kazale i osnovna arhitektonska zamisel, vsaka karakteristična, kiparska figurálna, fasadna podrobnost na hramu. Toda, eva, na kak način je delal g. Meštrović, inspiriran po nacionalnem duhu in srbski nacionalni preteklosti, načrt za svoj Kosovski hram:

Predveč naj vprašam g. Borka, ali je tudi on edini, kako se je o Kosovem hramu Meštrovića govorilo, da je imel prvotno biti mavzolej na nekem židovskem pokopališču na Dunaju? Kakšen je tedaj njegov srbski nacionalni junak Miloš Obilić, če je g. Meštrović tega prvenstveno nacionalnega junaka že prej razstavil v dunajski »Seceiji« pod imenom: Die Kraft? Kaj naj se dalje poroče o onem asirskem kiku, ki ga je on imenoval našo Srdjo Zlogopedjo? Kaj naj reče o oni upadli, mršavi, od hidroplana tako očitno bolni ženski figuri, ki jo je imenoval Majko Jugovico in s katero je predstavil največje in najidealnejši vzor srbske matere, matere, ki je rodila Jugovico? Kaj naj se sudi o oni skazi v človeški obliki iz kamene dobe, ki sedi na konju in ki jo je g. Meštrović krstil za kraljevič Marka?

Ko sem ugotovil, da g. Meštrović — bodisi namenoma, bodisi brez namena, to je njegova zadeva — s takimi evojnimi deli čimolno profanira naše nacionalne svetinje, sem zaradi nacionalnega duha, ki je pri nas Srbih tako glede na Boga, kakor glede na človečanstvo stvoril vse, kar je velikega in veličastnega, in končno zaradi tega, ker se s takim početjem čimolno profanira umetnost, rekel, da g. Meštrović ni nikak umetnik-kipar niti umetnik-architekt.

Ko pa sem dejal, da g. Meštrović ni velik umetnik in da ga morejo brez vsakega čistega umetniškega dokaza proglasiti za velikega in genialnega umetnika le oni, ki sami nič ne vedo, je bil to odgovor na trditve nekega našega državljanca, »da je g. Meštrović največji kipar na svetu«, in na mnenje nekega drugega, ki je dejal, da sta Njegoš in g. Meštrović dva naša enako velika nacionalna genija, kar smatram glede na gori navedeno da je sleherni ta-

ko milijone zagovarjajo Meštrovića in profanira naših nacionalnih svetinj in tradicij. Pri tem sem mislil tudi na one ki so »Glasnik« g. Meštrovića razglasili za »Zmagovalca«, in na one druge, ki so to nesmiselno takoj tudi sprejeli. Rekel sem to glede na figuro na Kalemegdanu, katero je spet nekoč — seveda ni maza, hlo — razglasili za spomenik hvalodarnosti srbskega naroda Franciji, med tem ko bi se moglo dejansko dati taj figuri na stolpne in stolpne drugih kmea, ki bi ji bolj pristojele.

Ko sem o teh osebah in njihovih semisodskih glede na navedene razloge dejal, da nič ne vedo, tedaj od g. Borka ni kavalersko, ko pravi, da sodim o vseh onih, ki ne mislijo kakor jaz o delih g. Meštrovića, da nič ne vedo. Med tema dvema sodbama je velika razlika.

Prav tako neumestna je navedba g. Borka o pletu in leta »Prager Presse« o »etnologu«, ker se ta navedba niti od našle ne more nanašati name in se mi zaradi tega ne morejo dajati nikakih ugovorov, ki se ne tiče mene osebno nogo drugih.

Tudi ob tej priliki moram ponoviti, kako zelo obžalujem, da g. Borko ni hotel povedati niti ene besede o tem, kaj on osebno misli o kiparskih delih g. Meštrovića, pač pa se stalno sklicuje na druge, ki o teh delih ne mislijo kakor jaz. Ne

Samozvest in pesem v Korotanu

Kje naj bi bila ta dežela, ta Indija Korotanija v današnjem materialističnem, samo na gospodarski boj usmerjenem času? V naši svobodni domovini ali v kateri drugi slovanski narodni državi?

Dežela slovanskih in slovanskih kmečkih idealistov, kakršni so bili na časa Majerje Žiljskega, Jarnika in Drabomajke, ni danes toliko pri nas ali v kakoli drugi slovanski pokrajini, kakor v — nesvobodni Korotiji.

Na rokah te bomo nosili in do konca svojih let boš župan, ako prestopiš k nam,« silijo v mlade slovenske župana s vso zgovornostjo zastopniki nemške stranke.

»Niti za en milijon šilingov tega ne morem storiti. Kako bi sodili o Nemcu, ki bi se prelevil v Slovence, g. načelnik?« zavrne ponosno smehljaje vabljivo ponudbo preprosto korotki župan.

»Se ne da nič napraviti,« resignirano ugovarja v krogu somišljenikov učitelj Tirolec in nemškomišleči vaški mogotec, »čim bi vendar uspelo ugnati župana, bi bila občina naša.«

Mladi slovenski župan — kmet se ne da premakniti, stoji trdno kakor akala in se njim vse slovensko ljudstvo, tudi ono, ki je nekoč glasovalo proti nam. Doim so v sedmih, narodnostno-mlačnejših občinah postavljeni že povod komisariji, naš župan še vedno absolutno vodi in v slovensko-gospodarskem smislu upravlja občino, ki je nam sicer dala pri plebiscitu le polovico glasov. Moč osebnosti in idealizma!

Oči se zaiskrijo v ponosu in navdušenju voditelju te občine, ko mi doma, v kmečki izbi razlaga in tolmači vse pojave in dogodke v slovenskem kulturnem svetu, katere doznava iz nemških in slovanskih dnevnikov. V neskaljeni, čisti ljubezni do svoje slovenske Korotije beleži in ugotavlja vsak, ne manjši uspeh slovanske rasti, moči in upoštevanja v Evropi, česar mi sami niti ne opazimo več.

Integralen slovanski kmečki idealizem, kakršni je več v — nesvobodni Korotiji!

»Sodim, da smo korotke pesni prav srpeti, mislim: tako prav s občutnim sapeti samo Korotici,« je o neki priliki povedal v ljubljanskem radiu g. P.

Nedelja je. Čisto stvar, pol gospodarski opravke me zanese po dolgi letih v Spodnji Rož, v Glinje. Napreda in imovila vas Glinje je bila pred vojno žarišče slovenskega kulturnega gibanja na vasi. Sprido sedanje vsesplošno nemške uprave, nemško govorečega uradništva in nemško mislečega trgoveštva, spritno samonemskih napisov niti ne pričakujem danes tu, kjer je nekoč pisalo slovensko kulturno življenje, še kakšnega znaka slovenske vsake-kulturne samobitnosti.

Svojim ušesom vendar skoraj ne verjamem, ko v naš stari gospodarski pomenek na dvorišču lepe, v nedeljskem miru drmajoče kmetije v Glinjah seže nepričakovano, najprej tiho, komaj slišno, potem glasno in vedno glasneje, vse vse obsega joče slovensko petje.

»Kaj pa to, kje pojejo?« vprašam, kakor v sanjah, kakor bi bil na mah pomaknjen za dveletje let nazaj, kakor bi vse te nesrečne dobe od leta 1914 naprej za nas nikoder ne bilo.

»Pri Antoniču,« odvrne smehljaje se kmet, stara narodna korenina. »Greva tja, bomo dal jaz za pivo,« povabi hitro, vse vira-

vam ali gostim, ne motim, da bi bila ob tej priliki njegova dolžnost, saj je estet, da izpove tudi svoje osebno mnenje in ga utemelji, s solidnimi, čisto umetniškimi razlogi.

Da bi tudi jaz dal, kakor je to storil g. Borko, v tej polemiki svoje poslednje besede o tem vprašanju, naj povem le to: Dokler do čisto nacionalnega stališča in s solidnimi, čisto umetniškimi argumenti, ki niso v nikakvi stvari s modo ali kakimi drugimi degenotiranimi pojmi, ne podre svoje mojih subjektivov o kipur. delih g. Meštrovića bom še nadalje ostal pri svojem mnenju, da g. Meštrović glede na naše nacionalne elemente, vrednote in tradicije ni umetnik-kipar, ni umetnik-stavbenik in da glede na kufi lepota, ki je inspirator vseh velikih del človečanstva in edini smoter umetniških del pravi umetnikov, ni velik umetnik in zato tudi povsem logično ni nikak genij. — P. I. Odavić.

Vprašali smo g. Borka, ali hoče tudi on še odgovoriti na gornja izjava g. Odavića. Rekel nam je, da je potemtakem še zaključiti in da nima nič več povedati. Vstaja pri tem, kar je napisal; podrobneje razpravljanje o umetniških problemih pri Meštroviću pa bi bilo v tem trenutku in na tem mestu popolnoma odveč.

doim in preobrem. »Gasthaus Antoničev, je naslov gostilne, v kateri poje slovenski zbor. Doim je vendar zbor prej ubiral slovenske korotke, ob najinem prihodu takoj ubere najnovjše slovenske umetne pesmi. Rad bi bil slišal kako staro narodno, pa mi lovatiš pojma, da stare pesmi ne ugovarja več, da naše korotke mladine poje raji slovenske umetne. In nekam neverjetno in neresnično se mi skoraj dozdeva, ko poslušam na vasi med šumenjem gorenje Drave in med dotvopi in šelami o dečah, o gamsih in kovičih v barah in pečinah visokih korotkih gor! apot odmevati povsem dovršene najnovjše slovenske umetne pesmi.

In skoraj me je sprito idealizma in bar raje naše korotke mladine malo even narodne malodušnosti, ki zajame časih v tekem življenjskem boju marsikaterega nekdanjega borca za narodno svobodo na Korotkem.

Na mah mi je jasno tudi vse stvarnostni čar, ki privlači in vabi slehernega slovenskega Korotca nazaj v domovino.

Pesem je to, pesem, življenje in trpljenje, pristna, prirodna ljubezen preprostejega naroda, katero izraža slovenska korotka in umetna pesem. Zapeti pa majo to, upeti mogoče tehnično manj dovršeno, vendar pa tembolj občutno, kakor je povedal v ljubljanskem radiu g. P., le — korotki fantje na vasi. — Fran Wernig

Prvi podmladkarski prapor JS na severni meji

St. III, v Slov. gorah, 7. junija

V nedeljo 2. t. m. popoldne je dobil tukajšnji podmladek Jadranske strafe lito prapor, ki je prvi na severni meji. Ob tej priliki se je zbralo precej domačinov in predstavnikov oblasti na prostoru pred šolo. Domači tamburaši so zaigrali korotico, nato pa so zapeli otroci himno »Mi jadranski smo stražarji«. Predsednica podmladka učnica Dankova je imela na navzočne prisrčen govor in g. katehet je s izpodbudnimi besedami poveličeval morje in domovino. Kumici gospe Miovičeva in Jelenkova, ki sta prapor darovali podmladku, sta ga razvili in g. katehet ga je blagoslovil. Po blagoslovitvi je kumica gospe Miovičeva s nagovorom prapor izročila poverljivosti učitelju g. Augustinčiču, ki se je zanj iskreno zahvalil ter ga izročil mlademu praporščaku učencu Šroku Milku. Praporščak je obljubil, da bo prapor čuval z vsemi močmi, ter je vzklil: »Ču vajmo Jugoslavijo in naše morje!«

Ko je bil s viharim navdušenjem spevajo predlog šolskega upravitelja, naj se pošlje vdanostna brzojavka visokemu pokrovitelju podmladka JS Nj. Vel. kralju Petru, je otroški zbor zapel Bože pravde, tamburaši so zaigrali korotico in zatem se je razvil spreved s novim praporom na čelu v dvorano Slovenskega doma, kjer je igral podmladek igre »Povodni mož«. Deca je svoje vloge prav lepo podala. Sledilo so še deklaracije o morju in petje. Ljudstvo je bilo s prireditvijo prav zadovoljno in ni štedilo s odobravanjem.

S praporom namerava podmladek iti v Ljubljano na glavno skupščino. V petičnicah pojde spet nekaj otrok na kotovanje ob morju kakor lani.

Ost:

Oj, Cerknica, pozdravljena

Sredi življenja, ki se prehiteva, sredi vrtnice prometa in pa zaradi tujih krajev, mest in daljnih pokrajin mi uhaja iz spomina... Zgodi se pa včasih, da pride ura, ali samo bežen trenutek, ko stojš pred mano ti, kraj pod Slivnico ob Javorniku, in takrat ga ni kraja lepšega od tebe, Cerknice... takrat vem, da spadam k tebi, ob takem tihem trenutku... Zakaj? Tam, človek božji, kjer je tekla tvoja prva, lepa, zavestna in čista mladost — tam najdeš kasneje sproščeno od more sedanosti in več: takrat, tam sem bil mlad in v srcu še niti pričakovanja ni bilo, niti slutnje...

Pa sem napisal že zgodbo o tujih krajih in daljnih vožnjah za debelo knjigo, napisal sem o čudovitih sopotnikih, a o tebi nisem napisal nikoli niti ene same besede, ne o tebi, niti ne o vrazjih dečkih, ki so tam živeli... Ost, to ni prav, popravi to!...

Tam so živeli... da, to je beseda, ki spominja na začetek pravljice, nečesa, kar ni bilo res, kajti izgubil sem vse vezi, in lokalno obeležje tvoje, Cerknice, je ostalo zame prav takšno, kakršno je bilo pred, no recimo samo: pred leti... Pa o mi povedali, da imajo zdaj v tej Cerknici elektriko in avtobusni promet, pevska društva, in igrajo »Pasijone in imajo vrh vsega splehmužikov. Oj, vsega tega takrat še ni bilo, vsega tega še ni v mojem spominu...

V mojem spominu je ono, česar danes v Cerknici najbrž skoraj več ni...

Moja Cerknica! Kaj je to? To je cerkev in lipa in žurnov hotel in šola z vrtom in skedenj Hrenove France, kjer sem se pogovarjal kot otrok z Gospodom Bo-

gom skozi odprto grčo. Potem je Cerknica še Strleto France iz Dolenje vasi, manevri poleti, Milavčeva žaga in Loško. Cerknica je napisal še »Velika in Mala gasa« in dva tabora iz turških časov — in žurnova kočija, ki me je vozila z Rakeke domov na počitnice. Kaj hočete še več?... In vse to je tako lepo, tako prekrasno, da se skriva Place de la Concorde in Kremel in Piazza d'Espagna...

A to še dolgo ni vse...! Tam so živeli ljudje v tej Cerknici, prekrasni, nepozabni... Da, res!... Tam je bil, da pričnem pri nekom, recimo — stari Windisch... marinar k. u. k. kanclist in basist... bas so profondo... Ko je stopil iz hiše ga je bilo čuti že na drugem koncu trga, od šerkove žage do Homočeve delavnice... Imel je knjige, ki so bile za nas otroke knjige vseh knjig in so govorile o tujih deželah onkraj sedmerih morij, o ljudjih, o fregatah, o kapitanih v zlatih uniformah in o Singalezu Melhioru, ki je bil hump in baraba und betrugt wo er betrogen kann — tako je stalo v knjigi... Ako je pričel stari Windisch pripovedovati o svojem 12-letnem marinarstvu, smo ga poslušali otroci in odrasli z velikimi očmi. Mogoče — ni izključeno, da je včasih brodil v sferah fantazije. O, že mogoče, jaz bi danes dejal celo, da je zagotovo... ni zato, velik mož je bil vendar... Od njega imam prvo spoznanje nečesa, česar ne dobiš kar tako: da je svet lep in prekrasen...

Tam je živel in končal slavni in vendar neznani slovenski junak in veliki optimist Jerala, sodnik in poet dobre jedaje in pi-jače... Po izdatni večerji je z levo roko pohrustal še celo pečeno raco s primerni, mi dodatki in jo odgovarjajoče zalil, kot plavajočemu bitju pritiče. Vse skupaj pa je sprejel v primerno posodo 150 kil... A

ker smo že pri utežih, najlažji je bil dekan, simpatični mož Kunstelj — pa tudi tretji je še živel v Cerknici, obilen in te-žak — ta pa je bil moje blagorodne, vi-teške žlahte... In vsa ta trojica ni imela para po vsej Notranjski, in ob nedeljah popoldne ni bilo v vsej cerkniki dolni furmana, ki bi se jih bil upal pripeljati vse naenkrat v Begunje k Strgulcu... Da, da... Jerala sodnik in Kunstelj dekan in ti, očka — zdaj imajo nebeske kuharice s vami križe in težave... Pa kelnarice tu-di...

Spomin sem! Kdo je poznal dolgoega, do-brodušnega šego? Opravljaj je poleg dru-gih imenitnih funkcij tudi posele neizpro-ne pravčnosti — službo profosa... Z nje-govim imenom v zvezi se mora imenovati familija Risov... Gori nad trogom pri Sv. Roku so domovali, lovili pse in uživali slo-ven prav posebne sort... Pa je najsta-rejši, Jaka po imenu, prišel v konflikt s pa-ragrafi, pa ga je šega sprejel pod svoje okrilje. Bilo je pa pozimi, pred Silvestro-vim večerom... In v tej lepi noči se je za-hotelo Jakcu svobode, družbe ob slovens-kega leta, pa je ubral pot skozi okno iz hlad-nega, neprijetnega lokala... Vse to je po-polnoma razumljivo, razumljivo pa ni, da je bila prva misel Jakčeva, da je bil spet na svobodi, da je kupil razglednico s prašičkom ali podkev in voščil gospodu šegi: »Srečno in veselo Novo leto Vam želi vdan Jakob Ris.« To ni v navadi in priča o dobri vzgoji in mehkem srcu... Da, da, tudi taki so živeli v Cerknici, v tej Cer-knici, o kateri je rekel hudobni jezik, da se reče »Cerknica pri Rakeku« — po nem-ško »Krepiendorf bei Krebsleine... Ta pa je bil grd značaj in Velika Karlovca naj ga pogoltni!...

Ne, brez njega ne gre! Tisti, ki bo pisal

zgodovino tega kraja pod Slivnico, naj ni-kar ne pozabi nanj, na Kuskovega Jožeta, na kanonirja in hornista, na vezmalca to-ga kraja... Kdo zna lepše klenkati — Kuskov Jože. Kdo poka z možnarji kot nobeden — Kuskov Jože, kdo zatrobi marš v noge bolj imenitno — Kuskov Jože... Od njega sem izvedel vse bajke in povesti, ki se pletlo okrog Cerknice, o čudodelnih rastlinah sem izvedel in o divjih rožah... On je povedal nam smrkavcem, kje gnez-dijo škorci in kje šoje in poznal vse tajne in skrite dohode od pravičnih jam pod Javornikom in škocjanom, ki so stokrat lepše od Postojnske...

Kuskov Jože je bil moj ideal moža in ako bi me bil v tistih časih kdo vprašal, kaj hočem postati, ko bom velik, odgovoril bi gladko: Kuskov Jože! Res, imel je krive noge in ga niso hoteli vzeti k vojakom, a ne glede na to je bil vsakem naboru hodil z velikim pusejcem na praih in kri-čal »taublich!« Tudi dva prsta sta mu manjkala na roki in Jože je uporno trdil, da mu jih je odtrgal pri žeganju, ko je pokal z možnarji — drugi pa so vedeli drugače o tem žeganju... o vasaovanju in o priprtilih zadevah... A to ni važno.

Ob tistih časih je bila Cerknica kakor obijubljena dežela — izraz največje bla-ginje... Sezone krave so imele zapo-vrstjo dvojčke in na njivah Hrenove Fran-ce se je dala izpuliti kanaanska repa. Ma-lo po delo je domoval prvi Dalmatince, ki kem ga srečal v življenju — krčmar Na-dilo... Na hiši je blestela tabla z nasli-kanim Dalmatincem in napisom: »Hajdi simo, ne hodi mimo, tu češ piti dobro vi-no... Seveda, rekel so, da je prepečen! Nadilova kapljica in da jo dela sam po staroslavnem receptu iz Kane Galilejske.

Potem je bila v Cerknici takrat še po-šta in pa Werlijeva štacuna in loterija na

Trst in Graz. Vsako soboto pa so prišle a-pošto številke in obetale ambe in terne in nade so ugašale in bile premaknjene na ves teden... Čez teden dni pa prav gotovo pride 3 in 25 in 76, pa bo tozna... Da, to je bilo v Werlijevi štacuni, nasproti kate-re je bil vrt, kjer so sverber sedeli gospo-dje, plili vino in modrovali, ali bodo sma-gali Buri ali Angeži ali general Kuropat-kin ali Nogi... Mi smrkavci smo bili za Bure in za Kuropatkinja. Zada, na gredi-čah vrta pa so cvele rože, negovane od do-mačih gospodične... divne rože, vsa lju-bezen jih je cepila...

Stara, rumena pošta je vohla s Rakeka do Zagorjanovih in od tam v Lož in Stari trg in nazaj, nepretrgoma, dvakrat na dan, leto za letom... Na kozlu pa je se-del moj prijatelj, stari postiljon Johan, in me vzel včasih malo s seboj... Da, po-šta... ni je več, ne Johana in ne loterije, v katero je stavil vsak ponedeljek groš...

Poleg jezera je imela Cerknica včasih še druge slučajne pozicije... a to le včasih... Bili so to polzi manevri in so igra-le vsak večer na trgu soldatske bande, ali pa je bil potujoč cirkus, ki se mu je va-kljo včasih »Fumagali«, včasih pa »Zava-tla«... Imeli so po enega konja in še dan-es jih vidimo te artiste, clowne in ekvili-briste in tisto trojico na trapezu... mor-da vse skupaj ni bilo zanič, a zame so bili le veliki umetniki...

Ti, popotnik, ki hodiš peš z Rakeka v Cerknico, pojdi po Stari poti. Na levi za-gledaš kapelico, ki je obdana od dveh lip — to je grob neznanega vojaka... tako pravi zgodba... grob francoskega grenad-irja... Od kapelice zavij na desno in pojdi preko livad na Loško k razvalinam starega samostana in od tam g. pogled, to lepo dolino, in jo lepo pozdravi od starega Osta.

PLESALKE NA OGNJU

in druge čudovitosti v bolgarskih krajih

DROBNI ZAPISKI S TURNEJE UČITELJSKEGA PEVSKEGA ZBORA

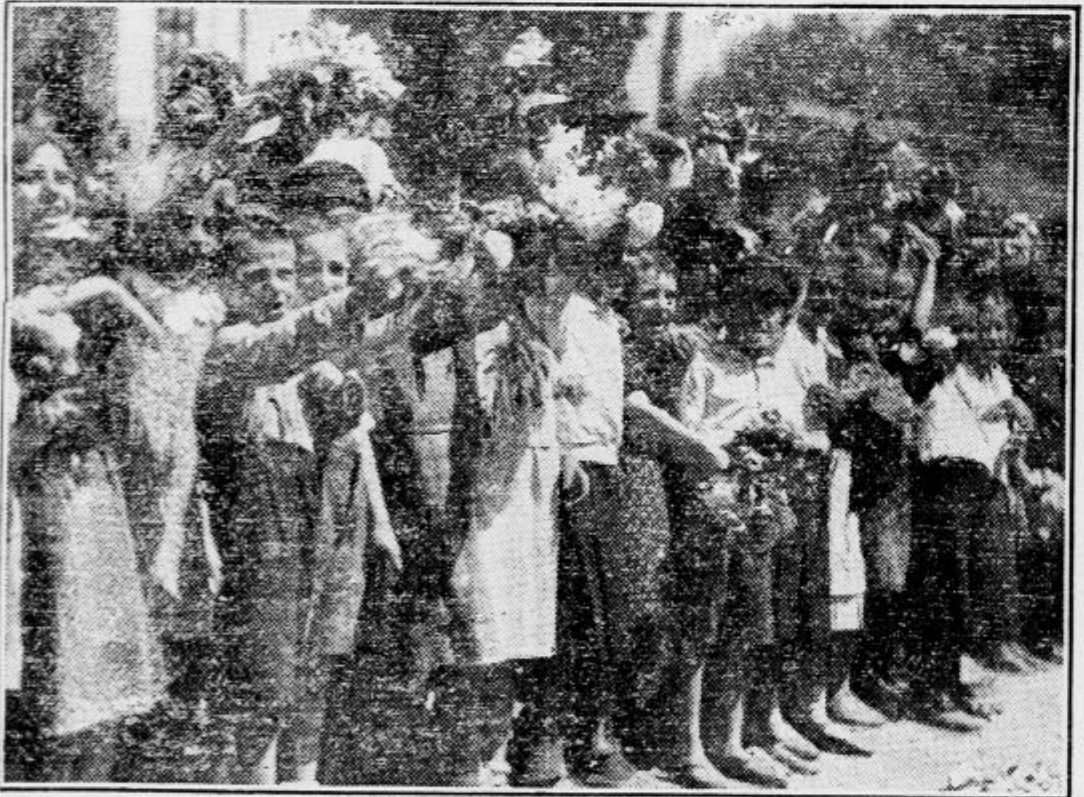
Na šipki med ovčarji. Najstarejši pri molži, kar je menda njegov privilegij.

Dva nemška turista sta prišla v večno mesto in se s trudom prerila celo do papeža. Glava vesoljne cerkve ju je ljubeznivo pobarala, koliko časa nameravata ostati v Rimu. Prvi se je odločil za dva dni, drugi pa kar za mesec. In nezmotljivo je razsodil papež: dva dni več ko preveč, mesec dni pa odločno premalo, kajti povsod, na zunaj je mogoče Rim ogledati prej ko v dveh dneh, ti pa, ki misliš v piknem mesecu spoznati življenje in nehanje večnega mesta, ne boš v svoji nameri nikamor prišel.

Štirinajst dni je torej zlata sredi med prvimi in drugimi zgledom. Prav tako nam je bilo določeno za koncertno pot naših učiteljev po Bolgariji. Naj tudi za ta primer drži modra papeževa beseda: kdor je bil ta čas odprte glave, je vendar utegnil spoznati nekaj posebnosti in značilnosti, ki so zanimive za deželo in bistvene za Bolgara. Povrh in na znotraj smo spoznali državo in narod, vsaj toliko, da imamo o obeh pojma, kolikor bi ga potreboval vsak iskren prijatelj naših sosedov.

Spomin s šipke

V vsakem kraju, kamor nas je vodila pot, smo spoznavali zanimivosti, ki so spopolnjevale naše pojme o bolgarskem značaju. N. pr. na šipki, ko nam je komandant kazalnice govoril o osvobodilnih bojih, ves gorečih oči in ponosen na junaštva bolgarskih vojakov, ves hvaležen Rusiji za odločilno pomoč. S pobožnostjo je govoril o zemlji, ki je vsa dobesedno namočena s krvjo, kjer naletiš vse povsod na okostja, če pobrskáš pred globoko podzemljem, o Orepnem gnezdu, kjer so mrtvi bili žive. Ko je zmanjkalo streliva, so Bolgari s te strme pečine valili na Turke skalovje, ko je zmanjkalo skal, pa posekana debela dreves in ko je tudi teh zmanjkalo, trupla svojih mrtvih tovarišev, ki so med Turki povzročila strah in so se zaradi zbegano-sti morali umakniti.

Tako je sprejemala naše učitelje bolgarska mladina.

50 m visok granitni spomenik stoji nad prelazom na vrhu Sv. Miklavža, mogočna trdnjava je to, neuničljiv izraz hvaležnosti, večna priča domovinske ljubezni. Tu zgoraj stoji ta lep spomenik v višini 1600 metrov, ne za parade med vrvež hitečih ljudi, temveč v tišino oblakov, kakor čuvar vse zle usode.

Med cincarji - ovčarji

Na sedlu smo obiskali nomadske vas Cincarjev ovčarjev. Za čas so si bili tu razprostrli šotore in postavili zasilne pregrade za tisoče drobnice. Krasi ljudje so to, posebno dekleta v svojih slikovitih oblačilih. Ne vem, kolikokrat so jih fotografirali, jaz pa sem vjel starca pri molži. Menda je ta posel pravica starih ljudi, ker so mlajši čredo le preganjali. Ognjene oči so pogledovale izza šotorov, ko smo odhajali v avtomobilih. Morda so si želele fotografij, pa saj jih nobena pošta ne najde: prevelik je njihov dom.

Narod, ki živi med rožami,

more biti le dober, to smo spoznali povsod, ne le v Kazanliku, kjer je središče industrije rožnega olja. Glas o našem posetu je šel daleč na okrog. Na koncert v tem rožnem mestu so poslali kmetje iz precej oddaljenega Rožnega sela pismo, v katerem se opravičujejo, da niso zaradi slabih prometnih zvez mogli na koncert, pač pa v duhu spremljajo nas in našo pesem. Pa naj še kdo dvomi o najuspešnejšem načinu zblizanja obeh narodov, ki je bil in bo ostal vselej le umetnost v kakšni obliki.

Da in ne po bolgarsko

Težko smo se privadili bolgarskemu načinu pritrjevanja, za kar je treba z glavo odkimati, za zanikanje pa prikimati. V Plovdivu se mi je pripetilo, da se malega ciganka, snažilca čevljev skozi vse mesto nisem mogel odkimati. Če sem bolj odkimal, vztrajneje je postavil pručico

pred noge. Ko sem se domislil, kako mu moram prikimati, je bil siromak že ves obupan in si je pošteno zaslužil levce bakšisa.

Uboga ti kranjska klobasa!

Kdo bi si mislil, da nisi edina, ki uživaš veliki sloves naše mile domovine. Z znamenitim sušarom si moraš na Bolgarskem deliti svojo slavo. Pod tem imenom poznajo tu prepečene hlebce kruha, ki se dolgo časa ne pokvari. Način, po katerem so bržkone naši predniki pred davnimi časi pekli kruh, kakor ga poznajo le še Bolgari in tako nehoti krepe sloves naše ožje domovine.

Čorbadžija

»Čorbadžija, postreži hitro gostom.« Na poziv pa se ni javil natak, temveč sam gazda. In dr. Jenko Markov, naš dopisnik in odvetnik v Burgasu, je čorbadžiji naročil, da nas je stregel z najboljšim, kar njegova hiša premore. Pa nam je Markov, ki poleg slovanskih jezikov govori in piše tudi turško (bil je nekaj let v Carigradu v semenišču) pojasnil čorbadžijo: za turške vojske so vojake založili s prepečenem, sirom, orožjem in smodnikom, pa so bili odpravljeni za nekaj dni. Tople jedi, posebno čorba, pa so bile pripravljene le za poveljnike in tako je ime (čorba = juha, iorum = jesti) ostalo naslov za gospodarja.

Pa mnoge druge zanimivosti, kakor

Črno morje, ki tu nima plime ne oseke.

Posebnost je obmorska vegetacija. Žito in poljski pridelki rasejo tik do obale. Pri nas

»Babe« čarovnice v družbi novinarja Gruda iz Burgasa.

nas kraški svet spominja bližine morja, tu pa imaš občutek, da si sredi celine, dokler ne zagledaš sivkasto zelene, vedno nemirne vode.

V Burgasu

je največji mlin na vsem Balkanu, dnevno namelje po 24 vagonov moke, kar bi bilo za precej velik hlebec kruha. Mesto je zelo mlado. Pred vojno je štelo komaj 5000 ljudi, sedaj pa več ko štiriideset tisoč. Ima cerkve različnih bogov, ki pa so vsi za složno sožitje. Ni tako, kakor pri nas, ko je zastopnik cerkve odklonil povabilo na večerjo bolgarskih pevcev, ker so pravoslavni. Na našo večerjo v Burgasu pa je prišel sam metropolit in nas vse požegnal, čeprav so pevci naslednje jutro peli v katoliški cerkvi. Ta

metropolit Hilarijon

je kakor Miklavž: ima snežnobeelo dolge brado, govori pa s pravim mladeniškim ognjem. Med govorom sem ga skiciral na kos papirja, pa so mu slabo risbo koj pokazali. Moral sem na njegovo zahtevo pripisati posvetilo in podpis, prav včas mu je bilo, zatem pa sem moral narisati še proto, ki me je naslednjega dne povabil za oltar, kjer me je obdaroval kar med velikim cerkvenim obredom, ko so posvečali mlade pope in je zasiliral g. Hilarijon. Pravil mi je, da ima doma dve hčerki in je starejša »mnogo zdrava in bubava«, jaz pa sem seveda molčal ko riba.

Čudovita verska mistika

Je še med tem dobrim narodom. Nekako 80 km južno od Burgasa je selo Bolgari. V tem selu na dan 3. junija, ki ga varje sv. Konstantin Jelena, ženske iz nekaterih rodbin bosonoge plešejo po razbeljeni žer-

Kakšno iznenadenje, da Vas dobim tukaj!

„Seveda, to si gotovo niste mislili, ker veste da imam danes veliko pranje perila. Poprej sem natak dan patudikomajmogli iz doma.“ „Ah tako — Vi imate zdaj pomoč?“ „In še kako vestno. Sicer pa, tu stoji na prodajalni mizi, dobro in zvesto Schichtovo terpentinovo milo. Ono tako olajša pranje perila, da Vam ne morem povedati. Poleg tega postane perilo tako belo in čisto ter dobi prijeten duh po mladem smrekovem gozdu.“ „Veste kaj? To milo bom od slej tudi jaz uporabljala!“

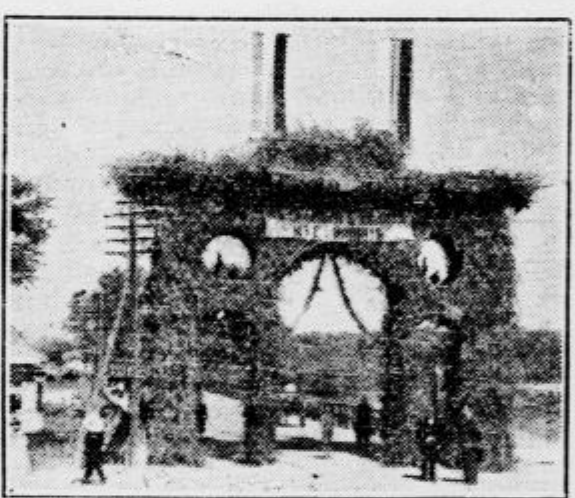

SCHICHTOVO
TERPENTINOVNO MILO

... in za namakanje ženska hvala

javici. Vsa vas gre popoldne v cerkev, kjer goreče molijo. Okrog 18. pa, ko zapuščate cerkev in se bližajo kupu žerjavice, ki je nagorela iz 10 kub. metrov drv, zapadejo ženske v trans. Med zvoki gaje in udarci bobna plešejo ko besne do četrte ure po ognju.

Tu v gorah Balkana, na planini Strandži, so pred desetletji plesale v ognju vse ženske iz vasi, ki ima 60 hiš in 150 prebivalcev, sedaj pa so le še štiri rodbine, ki še

Slavolok v Jambolu, zgrajen za sprejem slovenskih pevcev. Velikost je videti v primeri z ljudmi pred njim.

razumemo to čarovnico. Za ta vražji ples je javnost zvedela šele 1927. leta, ko so ga slučajno odkrili novinar Grud, prof. Festajčev in Arnojdov, ki je o tem čudu spisal celo knjigo. Vsa leta se zanj zanimajo zdravniki in učeni ljudje, ki pa doslej niso mogli pojasniti, kako je mogoče plesati po ognju brez vidnih znakov poškodb na podplatih.

Za letošnji ples oprcnic so organizirali gledalce iz vse države. Železnica je znižala voznino za polovico. Od Burgasa dalje so pripravili posebne parnike do Careva, od tu pa vozila do 8 km oddaljenih Bilgarov.

Nekaj posebnega je bila tudi

parada po proslavi sv. Cirila in Metoda, ki je pričela z defilejem vojaštva, za tem pa mladine, kar jo je mesto zmoglo. Ta ogromna množica vsa uniformirana, z godbami in prapori je korakala poldrugo uro mimo nas. Pa niso bili sami Bolgari. Vmes so bili uniformirani oddelki črnosrajčnikov s simboli fašizma, hitlerjevci s kljukastimi križi, pa tudi Francozi, Grki itd. Vsi pa so sodelovali na proslavi in ji pomagali do sijajnega zaključka.

Vsa Bolgarija je bogata na rudniških vodah,

pa vendar še odkrivajo nove, kar ustvarja živahno konkurenco. Tako so v Slivenu močno hvalili novo odkriti vrelec 18 km južno od mesta. Ta vrelec je baje zelo lekovit, kar je še posebno prav prišlo mestu, ki bi rado privabilo tuje. Za čudo pa smo za par dni zvedeli, da je ta novi vrelec res 18 km od Slivena, točno sredi mesta Jambola in izvira na dvorišču nekakega hotela. Tekmovanje med mesti je veliko in se poslužujejo za reklamo tudi zvi-jač.

Kadar imajo otroci denar,

imajo kramarji sejem. Panair v Jambolu je bil pravi velesejem. Kar smo imeli še denarja, smo ga znosili tja. Pa ne za pisano šaro. Bolgarska domača keramika je poznana po svoji oblični kakovosti in nizki ceni. Semkaj bi se morali priti učiti naši keramičarji. In material! Glina zvoni ko jeklo. Vsa ta posoda je tako okusno izdelana, kakor bi izšla iz kake svetovne znane porcelanske tvornice. In lesena roba je prav taka. Naj pošljejo naši Ribničarji svoje brihtne glave tja v uk, mnogi novega se bodo navadili! Umetno-obrtni domači izdelki so

najlepši spominki,

ki smo jih prinesli s seboj. In kdor gre v Bolgarijo, naj si omisli nekaj te lepe keramike, lesene robe, majolik in če ostane še kaj denarja, tudi ovčji kožuh z narodnimi motivi, podobnega, kakor so ga včas nosili naši dedje. Kako drugače ko zadovoljen se boš vozil iz Dragomana proti Caribrodu, ves natovoren z lepimi doživljaji, odet v ovčji kožuh, z živopisno čutaro, polno sladkega vinca po dva dinarja, žepe založene z eksportnimi »Makedonkam«, 100 cigaret za devet dinarjev, z radostnim upanjem, da bodo tudi naši carinarji milostno šli mimo tebe, — kaj bi še več pričakoval od kratkega obiska v tej tako lepi in dobri sosedni Bolgariji!

PRI ZAPRTJU IN MOTNJAH V PREBAVI

vzeti jutraj na prazen želodec čašo

prilodno **Franz Josefove** grenčice

Registrirano od ministrstva za soc. politiko in nar. zdravje S. br. 15.485 od 25. V. 1935.

Otroci brez posluha pojo

Uspehi profesorja Pavla Rančigaja pri vzgoji posluha

Ljubljana, 8. junija.

Težko najdemo v svetu, med srednjimi in večjimi narodi kakor smo Slovenci, kotička, v katerem bi bilo toliko tihega, plodnega dela, kakor ga je med nami, v tej nekoč tako pozabljeni, prezrti Ljubljani. Ne na političnem ne na gospodarskem in ne na kulturnem polju ni občutiti nedostajanja moči, ki po lastni, tvorni iniciativi, po resnem prizadevanju ustvarjajo za narodom trajne vrednote. Pogosto se dogaja, da zna naše delo tujec bolj ceniti kakor mi sami. Zato utegne kdaj pa kdaj doleteti tistega, ki si drzne, da poudarja domač uspeh marsikaj neprijetnega, kar vrednost uspehu navidezno ubija ali pa delo tega ali onega stvarjaka zavre. Zlasti kočljivo pa je govoriti o glasbeni vzgoji in o glasbi po svoji naruri le preprosto dopuščata poleg zdravih, plodnih talentov množico šarlatanov. In nikjer ni dvom v delo tega ali onega na glasbenem področju bolj upravičen kakor tu. Z ne majhno radovednostjo smo se zaradi tega napotili k enemu naših najbolj znanih glasbenih pedagogov, k profesorju Pavlu Rančigaju, ki se je po poldrugem letu odločil, da prikaže pred tako imenovanimi »regulatorji javnega menja« uspeh svojega dela v vzgoji posluha.

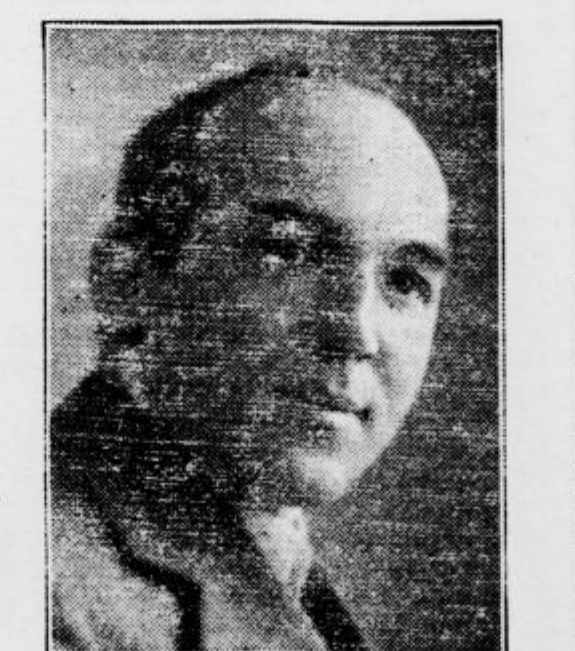
V naprej povedano, njegov uspeh je tako prepričevalen, da izliva le občudovanje, še zlasti zaradi težkoč, ki jih nudi

otrok brez posluha!

Pričakoval nas je v učilnici na svojem domu s šestnajstimi otroki, od katerih je bilo osem pevcev s posluhom in osem pevcev, o katerih je še pred letom dni sleherni trdil, da so absolutno brez posluha!

Kot je vsaka trditve glede teh ali onih zmožnosti pri otroku v ranih letih lahkobolj ali manj, drzna, nepremišljena in otroku kvarna tako je tudi ta, da je tisti, ki ne kaže posluha, že kar vnaprej obsojen kot nezmožen petja ali igranja na kakem instrumentu. Profesor Pavle Rančigaj je ne le v dovoljni meri, ampak odlično dokazal, da spi v slehernem zdrav čut za glasbo, le če nima kake organske napake.

Dečki v starosti od šestega do štirinajstega leta so se razvrstili okoli klavirja, na eni strani posluharji-pevci, na drugi strani neposluharji. Med njimi je bilo le eno letno dekletce. Ko smo videli ločitev tistih, ki imajo posluh in tistih, ki ga nimajo, nam je bilo spriču vseh teh veselih otroških obrazov kar malo čudno pri srcu. Saj se nikomur na zunaj ne pozna, ali ima posluh ali ne. A nekaj smo takoj opazili. Ko je ta ali oni pevec malce sam zase zapel, ni bilo med neposluharji niti enega, ki bi le malo napravil žalosten, ali občutek manjvrednosti izdajajoč izraz. Naoprotno, vsi so pokazali krepko samo-

moral zavedati vsak vzgojitelj. Profesor Rančigaj je to v polni meri izpolnil — in si tako v mladih dušah utrl pot, ki je njega in otroke privedla do željenega cilja.

Stoječ pred klavirjem, je k sebi poklical po vrsti neposluharje in jim najprej v različnih višinah dajal glasove, ki so jih skoraj vsi, nekateri kar odlično, a

drugi težji primeri, vsaj zadovoljivo ponovili. V svoji šoli ima pa le zelo težke primere, ki niso kazali prej najmanjšega posluha. Zato smo bili presenečeni tem bolj, ko jim je s klavirjem ali brez klavirja dal prvi stavek pesmi in so jo ti — bivši neposluharji — skoraj brezhibno zapeli. Potem so nastopali posamič menjaje posluhar za neposluharjem — in razloček je bil ta, da so pevci, ki so seveda že izvežbani, imeli čistejšo glasovno, nekateri neposluharji — a ti so v manjšini — malce iščoč in še ne tako pogumne.

Treba je pomisliti, da se mora neposluhar, ki absolutno ne zmore ponoviti višine in barve glasu, vaditi v šoli dve leti, da se mu posluh povsem »vzbuđa«. Toda učenci profesorja Rančigaja se vadijo šele od septembra lanskega leta, pojo pa, kakor je pokazala primerjava z rojenimi pevci, že tako, da jim zdaj tisti učitelji glase, ki jih prej niso poznali, priznavajo posluh, celo dober posluh, a tisti, ki so Rančigajev učence poznali kot neposluharje, odkrito izražajo svoje presenečenje.

Na vprašanje, koliko je imel profesor Rančigaj truda s temi nekdajnimi pevskimi neboljenci pravi z dobrim, malo utrujenim nasmeškom, da je treba veliko potrpežljivosti in da uspeh zavisi le od te! S poukom je pričel tako, da so učenci morali posnemati vse mogoče živalske glasove. Na pomoč je vzel kar živo mačko, da so otroci posnemali njeno mijavkanje. No, to je morala biti čudovita godba za tako tenek posluh kakor je Rančigajev, pa še za marsikatero starega neposluharja. Prav v tem je pa že del

oluščenega jedra tega vprašanja: če se neposluhar more razburjati nad raznimi nelepimi glasovi, potem mora nekeje v njem spatiti tudi posluh, s katerim bi mogel podajati višino kakor barvo lepega glasu. To pa utemeljuje tudi znano dejstvo, da uživa zlasti neposluhar glasbo najbolj pobožno in si na vse mogoče načine prizadeva sam, kako bi mogel peti ali igrati.

Profesor Rančigaj je dal učencem na razpolago instrumente, ko je videl, da znajo učenci že dobro posnemati živalske glasove je zaženkal s strunami. Tu se je najboljšje izkazala poleg klavirja, violina, ker je barva glasov tega instrumenta učencem najbolj prijetna. Uporabljal je pa tudi gitaro, harmoniko in orglice, zlasti zaradi ritma. Učence je sprva sam kritiziral, potem so se morali medsebojno, nazadnje pa je moral učenec sam povedati, ali je zadel pravo višino in dal pravo barvo glasu ali ne. Učenec, ki se sprva lovi po danem mu glasu v vseh mogočih višinah in barvah, se počasi le prične sukatati okoli zahtevanega glasu, se mu približuje vse bolj — naka se mu nekaj posveti — pri pravi težki primeri šele po dveh treh tednih — in neposluhar je na poti do pevca. Od posameznega glasu preko glasovne lestvice, intervala do napeva, k pesmi pride do zborovskega petja. Tako je rešen muk neposluha, ki prizadeva tolikim neposluharjem marsikako težko uro.

A v prvi vrsti gre za mladino. Da se je profesor Pavle Rančigaj lotil tega težkega dela, mu ostanje nepozabljeno. Ne gre za prav nobeno pohvalo, saj je njemu dovolj hvaležnost otrok in njihovih staršev.

ELITNI KINO MATICA

TELEFON 21-24

Danes in jutri predstave ob 3, 5, 7.15 in 9.15 uri
PREMIERA VELEZABAVNEGA FILMA

CHU — CHIN — CHOW

ALIBABA IN 40 RAZBOJNIKOV

ANA MAY WONG

NOV PARAMOUNTOV ŽURNAL

FRITZ KORTNER

Domače vesti

Binkoštna številka »Jutra« obsega 24 strani. Zaradi praznikov izide ponedeljsko »Jutro« v torek, redna številka pa v sredo.

• Že od novembra 1934 traja zbiranje prispevkov za spomenik viteškemu kralju Aleksandru I. Ureditelju. Mnogo je še tistih, ki s svojimi prispevki čakajo. Oklevanje mora nehati. Družbe, posamezniki in društva vabi torej Odbor za postavitev spomenika v Ljubljani, naj nemudoma nakažejo po svojih močeh prispevek.

Volitve za jesen LUTZ
• Spomenik kuratu Bonaču. Prejeli smo: Prijatelji in znanci blagopokojnega kurata Franca Bonača in vse skupine bojevnikov se obveščajo, da bo dne 16. t. m. ob 9. dopoldne v romarski cerkvi na Brezjah maša zadušnica za imenovanega, ki jo bo daroval profesor G. Rateč. Po maši bo sestanek v salonu Finžgarjeve gostilne. Razpravljalo se bo o pomenu akcije za Bonačev spomenik kakor tudi o tem, kako ta akcija napreduje. Naša dolžnost je, da se oddolžimo spomnu velikega bojevnika Bonača, zato naj vse skupine, ki jim je to kolikor koli mogoče, pošljejo na ta sestanek svoje zastopnike. Prijatelji in čestitki pokojnega Bonača se še prav posebno vabijo.

Za poletno vročino

najprikladnejši Buret, Chappon svila, platno, fresco blago, volnen-tropical- itd. Vam nudi po najnižjih cenah trdika

Drago Schwab, Ljubljana

Aleksandrova cesta

• Po zgodovinskem narodnem prazniku v Gorah Radgona. Občina uprava in pripravljalni odbor za poglobne svečanosti v Gorah Radgoni sta na skupni seji razpravljala o uspehih poglobnih svečanosti za radgonskimi žrtvami in Maistrovimi bori, ki so se razvile v močno manifestacijo jugoslovenske zavednosti obmejne prebivalstva. Grob, ki ga je vzela občina v svoje varstvo bo ostal trajen spomenik naše narodne hvalnosti, dan poglobnih svečanosti 30. maj, pa zgodovinski dan v kroniki Gornje Radgone. Svečanosti so se udeležili najrazličnejša društva iz Slovenije, Zagreba in od drugod in številni oddelki gosti. Vseh udeležencev je bilo nad 4500. Trška občina Gornja Radgona izrekala zahvalo vsem društvom in vsem posameznikom ki so se udeležili ali pa sodelovali pri svečanosti. Na omenjeni skupni seji se je sklenilo osnovati odbor za zbiranje prispevkov, da se postavi padlim junakom primeren spomenik. Naša javnost se naproša za blagohotno podporo.

Če se hočete zanesljivo izbiti mozoletje, ki se tvori zaradi preobilne masčobe na Vašem obrazu, uporabljajte

MILO LA TOJA

ki ima v sebi med drugim učinkovite snovi iz radioaktivnih vrelcev svetovno znanega kopalskega La Toja v Španiji.

• Obisk ameriških Slovencev. Kakor je »Jutro« že poročalo, bo prišlo v petek zvečer v Ljubljano pod vodstvom z Avgusta Kalandra iz Clevelanda 30 ameriških Slovencev, ki se vozijo z najnovejšim orjaškim francoskim ekspresnim parnikom »Normandijo«. Drugi večji izlet ameriških izletnikov pa bo vodil slovenski zastopnik v New Yorku g. Leo Zakrajšek. Pod njegovim vodstvom bodo potovali na štiri rojaki a francoskim prekomornikom »Champlaine«, ki bo 15. t. m. odpeljal iz New Yorka. Izletniki se bodo udeležili tudi evharističnega kongresa v Ljubljani. Pojasnila o prihodu teh izletnikov v rojake dobite pri zastopstvu »French Lines«, Ljubljana, Masarykova cesta 14.

Agitacija za zimo LUTZ

• Jugoslovensko dijaštvo ima v Pragi svoj najlepši kolegi. Po zaslugi znanega prijatelja naše države g. dr. Petra Zenkila je bil pred dvema letoma odprt dijaški dom, ki je pravi vzor modernega udobnega kolegijskega za akademike. V domu je prostora za 300 dijakov, katerim so na razpolago sobe z eno in dvema posteljami. Vse sobe so najmodernejše opremljene in skrajno udobne. Za prihodnje šolsko leto je predsednik kuratorija akademskega kolegijskega di. Zenklu uspelo doseči povečanje finančnih sredstev v taki meri, da bodo stanarine izredno znižane. Lastna soba z eno posteljo bo stala z razsvetljavo in kurjavo vred 210 Kč mesečno, okoli 400 Din. soba z dvema posteljami pa za vsakega stanovanca po 150 Kč mesečno. V domu je tudi izvrstna dijaška menza, ki nudi hrano po zelo nizki ceni. Poleg tega so v domu tudi krasni društveni prostori, velika knjižnica, kopalnica, študijske dvorane. V vsako sobo je napeljan radio in so montirane slušalice pri vsaki postelji. Opozorjamo naše dijakke, ki nameravajo študirati v inozemstvu, na Prago in njen Akademski dom, ki ga vodi kot direktor prof. dr. Ivan Pretnar, od katerega morejo dobiti tudi vse podrobnejše informacije.

• Eno srce — ena radenska!

FOTO AMATERJI!

Ako prinesete v razvijanje Vaš film do 9. ure, dobite kopije ob 12. Do 12. ure prinesene pa še isti dan. Razvijamo in kopiramo prvotnosti!

SPECIJALNA FOTO TRGOVINA

Foto Tourist — Lojze Šmuc
Aleksandrova c. 8 5176

• Poroka. Poroka sta se g. št. Karol Kunaver in g. št. Alojzija Ladič. Obišče sredi.

• Prestavitelj očiščene postaje. Očiščena postaja pri Sv. Janžu na Dravskem polju se je te dni prestavila na Breg pri Ptuj.

• Nenavadno žalovanje. V Pančevu je 70letni obrtnik Nikola Pajević zgradil na pokopališču veliko grobnico ter prenesel v njo krsto svoje žene, ki mu je umrla že pred nekaj leti. Obišče, ki so izdale gradbeno dovoljenje, so se čudile, zakaj gradi starca tako veliko grobnico, ko nima nobenih sorodnikov, še bolj pa se je čudilo vse mesto potem, ko je bila grobnica gotova. Starega Pajevića namreč ni bilo več na spregled in našli so ga naposled v grobnici, kjer si je namestil posteljo in sploh vse tako uredil, kakor da bi mislil tam prebivati do konca svojih dni. Celotno sodbe vina in nekaj steklenic žganja je zavlekel v grobnico. Ko so mu tako nenavadno bivališče prepovedali, je bil silno ogorčen. Pri vsej stvari je zanimivo tudi to, da se Pajević s svojo ženo ni baš dobro razumel. Šele v zadnjem času je začel za njo tvegati in iz žalosti je tudi mnogo pil. Vinjen je mnogokrat pripovedoval mamicam, da se bo oddolžil svoji pokojni ženi, nihče pa ni slutil, da se namerava nasečiti v njeni grobnici.

Film Z. K. D.

v Elitnem kinu
Maticel

Danes in jutri ob
11. uri predpoldne

VESELA
OTROŠKA
RINGA-
RAJA

Vstopnina Din 3.50,
4.50, 5.50 in 6.50

Popolnoma novo! Prvič v Ljubljani!

nica gotova. Starega Pajevića namreč ni bilo več na spregled in našli so ga naposled v grobnici, kjer si je namestil posteljo in sploh vse tako uredil, kakor da bi mislil tam prebivati do konca svojih dni. Celotno sodbe vina in nekaj steklenic žganja je zavlekel v grobnico. Ko so mu tako nenavadno bivališče prepovedali, je bil silno ogorčen. Pri vsej stvari je zanimivo tudi to, da se Pajević s svojo ženo ni baš dobro razumel. Šele v zadnjem času je začel za njo tvegati in iz žalosti je tudi mnogo pil. Vinjen je mnogokrat pripovedoval mamicam, da se bo oddolžil svoji pokojni ženi, nihče pa ni slutil, da se namerava nasečiti v njeni grobnici.

Zvočni kino Ideal

Na oba binkoštna praznika ob 3,
5., 7. in 9.15 uri zvečer veselogra

Neke majske noči

Ljubljanka se dvor Marje Teresije
Viktor de Kowa, Katica Nagy
Hans Moser

• Usodna igra malih pastirjev. V Studenici pri Peči so otroci, ki so pasli živino, našli v duplini nekega drevesa skrito ročno bombo. Z bombo so se igrali, naposled pa so jo vrgli v ogenj, kar je povzročilo eksplozijo. Pri priči sta bila ubita dva 10-letna dečka, trije drugi so bili ranjeni in si bo smrt najbrž tudi izmed njih še izbrala kako žrtev.

Zvočni kino Dvor

Telefon 27-30

Danes ob 3., 5., 7. in 9. uri zvečer
velefilm

V ZNAMENJU KRIŽA

Jutri na binkoštni ponedeljek ob
3., 5., 7. in 9. uri
senzacija

ZENA PANTERJA

Vstopnina Din 4.50, 6.50 in 10.—

• Škoda zaradi mraza v primorskih krajih. Kakor je »Jutro« že poročalo, so cenili strokovnjaki škodo, povzročeno od elane v prvih dneh maja, na 590 milijonov v vsej državi razen primorske banovine, od koder ministarstvo za poljedelstvo tedaj še ni dobilo poročil Banske uprave v Splitu. Ima sedaj že ocenjeno škodo in je iz strokovnjaških poročil razvidno, da je bila škoda največje v vinogradih na Visu, Korčuli in v Kralju. Ta škoda se cenja na 4 in pol milijona. V sadonosnih povročena škoda znaša približno 1,200.000 Din, in če prištetemo še škodo v raznih nasadih, bo znašala škoda v vseh primorskih krajih okrog 6 milijonov 200.000 Din. Po višini škode je torej primorska banovina na zadnjem mestu, na predzadnjem pa zetska, kjer so cenili škodo na 11 milijonov. Za ravne pokrajine je ta škoda zelo občutna, poleg tega pa bodo centve še bolj kakor v drugih banovinah odgovarjale dejanski škodi, ker je bila vsa vegetacija tedaj, ko je nastopil mraz, že bujno razvita.

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM

v Siskl. — Telefon 33-87

V nedeljo in ponedeljek ob 5, 7. in 9.
ruski velefilm

čeljuski

Epopeja herojev Arktide. Dopolnilo
običajno

V nedeljo dopoldne predvajamo za
Din 1.50 film po Stevensovem ro-
manu: BESTLA

V torek: KNEGINJA ČARDASA

blizno 1,200.000 Din, in če prištetemo še škodo v raznih nasadih, bo znašala škoda v vseh primorskih krajih okrog 6 milijonov 200.000 Din. Po višini škode je torej primorska banovina na zadnjem mestu, na predzadnjem pa zetska, kjer so cenili škodo na 11 milijonov. Za ravne pokrajine je ta škoda zelo občutna, poleg tega pa bodo centve še bolj kakor v drugih banovinah odgovarjale dejanski škodi, ker je bila vsa vegetacija tedaj, ko je nastopil mraz, že bujno razvita.

• Nove proge Jadranske plovbe. Že v začetku sezone se vidi, v kolik meri koristi izpremenjeni vzorni red Jadranske

ZVOČNI KINO MOSTE

V soboto ob pol 9., v nedeljo in po-
nedeljek ob pol 6. in pol 9. uri
tenor Hans Söcker v operi

„POT DO SRCA“

in komika Stanlio in Olio v burki never-
jetnih zapletljajev

»ZAKONSKA CETVEROKOT«

Pri vseh predstavah oba filma.

PERMA-TEX

GUM... je znanstveno izdelan originalen ameriški izdelek in je zato ta najcenejši in najbolj zasneljivo zaščitno sredstvo. Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah.

plovbe razvoju turizma. Po novem vznem redu so ostale vse lanske proge, uvedene pa so bile tudi nekatere nove. Tako voz vsak dan brzi parnik na progi Sušak — Kotor. Parniki Jadranske plovbe vzdržujejo 52 prog in sicer 11 brzih, 3 turistične ter 38 potniških in tovrstnih. Poleg tega so v sušaškem okrožju dnevno 2 brzi in 7 potniških ter tovrstnih prog. V prometu je sedaj ves plovni park Jadranske plovbe.

• Elektrifikacija železniške proge v Bosni. Sarajevo sta obiskala te dni dva francoska inženjerja, predstavnika neke velike tvrdke, ki se bavi z načrtom elektrifikacije železniške proge. Strokovnjaka sta pregledala železniško progo Sarajevo-Konjic in vzhodno železniško progo Sarajevo-Višegrad.

Dobrota v zimi LUTZ
• Evakuacija v sarajevskem predmestju. Bivališča v sarajevskem predmestju pod hribom Trebevičem so bila že nekaj let nevarna, ker so se s poboja Trebeviča rušile na nje skale. Mestna občina je že lani razpravljala o evakuaciji prebivalstva nevarnega dela predmestja in odstranitvi skal, sklepi in načrti pa so bili izvedeni šele sedaj. Izseliti se je moralo okrog 70 rodbin, katerim so občinska uprava in dobrodelne ustanove priskrbele začasno bivališče, dokler ne bodo zgrajene nove hiše. Skale na poboju Trebeviča so že začeli rušiti z dinamitom.

• Ostanke stare rimske naselbine. Banovinski muzej v Banjaluki je obvestil sarajevski muzej, da so njegovi sodrujki s pomočjo kmetov v vasi Medna blizu Mirkonjegrada odkrili raznovrstne ostanke večje starorimske naselbine. Ker je vodila tam mimo važna rimska cesta, so muzejški strokovnjaki prepričani, da bodo najdeni ostanke sledile, kakor že neznane večje naselbine ali pa vsaj kakšne važnejše starorimske trdnjave.

• Čuden učinek strele. V Desiniču na Hrvatskem, v kraju, ki je Slovincem znan iz celjske zgodovine po Veroniki Desiniči, se je zgodilo nekaj čudnega. Bližnjaki ee je in grmelo. Ljudje so bežali pod strehe. Iz gozda pri Jelenjaku je bil na poti domov vsi drv. Ob prvem naletu je vozniški zavil pod kozolet Ivana Antolice. V tem trenutku je udarila strela v kozolet in na mestu ubila dve, takisto tamkaj se nahajajoči kravi. Kmetu, ki jih je imel na vrvi, se ni ničesar zgodilo. V hlev, ki je bil pod isto streho, je takoj nato tudi udarila strela, ki je ubila v hlevu se nahajajočo kravo in kobilu. Dve poleg stoječi osebi je strela vrgla na tla, da sta se onesvestili. Gospodarja je električni tok vrgel ob zid, da je dobil neznatne poškodbe na glavi, sicer pa se mu ni ničesar zgodilo. Prav tihi hip je prestopil prag hleva cestar Miha Zubak, išoč za vetja pred nevihto. V tem momentu je pošlo, kakor da bi izstrelil velikanški top. In električna iskra je šinila v ubogega cestarja. Raztrgala mu je obleko, razparala čevlji na desni in razcefrala čevlji na levi nogi, a možu se ni zgodilo ničesar drugega, kakor da je bil par minut ometen.

Dober zimski proračun LUTZ

• Arctacija jugoslovenskega novinarja v Nemčiji. V Danzingu je poklicja zapris dopisnika dunajskega lista »Neues Wiener Tagblatt« g. Eda Penkalo, ki se je tam mudil po analozi svoje redakcije. Eda Penkala je jugoslovenski državljani in je bil prejšnja leta dopisnik raznih naših listov v Nemčiji. Udeležuje se tudi kot karikaturnist. Vzroki njegove arctacije niso znani, na Dunaju pa menijo, da je to represalija zaradi nedavnih arctacij in izgonov nemških novinarjev na Dunaju.

• Afera Husaina Kadie, ki se razpravlja pred okrožnim sodiščem v Sarajevu, se bliža svojemu koncu. Zasiłani so bili že vsi obtoženci in vse priče. Večina izpovedb priče je dokaj obtežljiva za obtožence. V petek je bilo dokazno postopanje zaključeno, nakar je predsednik odredil čitanje aktov. Ker je aktov cel kup, bo čitanje trajalo nekaj dni. Sodba bo izrečena, kakor vse kaže, šele v drugi polovici tega meseca.

• Krivava bitka na kmečkih stavovostih. V vasi Brestovcu na meji prnjavorskega in tešijskega sreza je prišlo do krvavega spopada med udeleženci tradicionalne kmečke veselice. Zganje in vino je tako podžgalo kmete, da so najrazličnejše stare razprtije izbruhnile v vso strastjo in da se je razvila prava bitka, v kateri je bilo okrog 150 udeležencev. Pokali so tudi samokresli in kmalu je bilo na tleh 70 ranjenecov. Nekateri od njih bodo najbrže podlegli hudim poškodbam. V Brestovcu se je tudi lani na taki veselici razvil pretep in je bilo tudi tedaj mnogo ranjenecov. Obišče so sedaj sklenile, za vedno prepovedati proslave v Brestovcu.

• Krivav obračun med občinskimi odborom in davčnim uslužbencem. V Dobju je bil izvršen krvav zločin, o katerem prebivalstvo mnogo razpravlja, ker je njegovo ozadje naravnost zagonetno. Občinski odbornik Vrdoljak in davčni uslužbenec Šavilic sta se sprla in je med prepričanim Šavilicem sprožil na Vrdoljaka 5 revolverjskih strel. Potem je atentator odšel domov in se ustrelil. Vrdoljak leži v agoniji v bolnišnici in ker tudi samomorilec in ubijalec Šavilic ni zapustil nobenih pisem, smatrajo vse mogoče za povod krvavega obračuna. Eni trdijo, da sta imela občinski odbornik in davčni uslužbenec neke poslovne spore, drugi pa menijo, da sta se smrtno sovražila zaradi dekleta.

• Skrivnostni zločin v Gakovu. Pred eomborskim okrožnim sodiščem je bila zaključena z oprostilo razsodbo senaacionalna razprava proti trgovcu Martinu Pecu, ki je bil obtožen, da je v Gakovu umoril svojega očeta Ivana in svojo mater Evo. Martin Pec je bil 5 mesecev v preiskovalnem zaporu in na razpravi je pričala proti njemu skoraj vsa vas. Strašnega zločina ga je najbolj dolžil njegov brat Andrej, ki pa ravno tako kakor vsi ostali ni navedel ničesar razen golega sumničjenja. Martin Pec je bil oproščen in njegova zagovornika predlajata sedaj naj posveti nova preiskava zakonitnega zločina večjo pozornost glavnim pričam in tudi Martinovemu bratu.

• Kopališče »Obila gorica« je od danasnega dne zopet odprto. Solnečne kopeči, tenis, odbojka in druge športne igre kopalcem na razpolago.

• Poziv. Dne 28. maja letos, 10 minut po 13. uri je osebni avto št. 2-1237 povozil na Celovški cesti kolesarja Kalca Jakoba, ki je privozil z Gasliške ceste. Priče dogodka naj se javijo zastopniku težko poškodovanega Kalca Jakoba dr. Cepudru Jožici, odvetočniku v Ljubljani, Pražakova ulica 8.

Lepota in toplina LUTZ

• Dar Podpornemu društvu slepih. Ugladen rodbina Crobathova iz Kranja je darovala Podpornemu društvu slepih namesto venca na grob blagopokojne sorodnice g. Marije Kušarjeve plemeniti dar 150 Din kot pomoč za revne in bedne slepe. Društvo se darovalcem za velikušni dar najiskrenejše zahvaljuje ter kljub usmiljenim sremem: Posnemajte in pomagajte najbednejšim slepim lajšati gorje!

NOVOST!

V kavarni „Central“

Igra dnevno nova kostumirana damska kapela. — Za časa velesezona odprto celo noč!

• Različnost boleznih žolčnih kamnov. Moderni medicinski statistike navajajo, da se je število obolenih na žolčnih kamnih v povojni dobi znatno povečalo. Tako je v Nemčiji okrog 600.000, na Češkem pa okrog 100.000 takih bolnikov. Ta obolenja so na vsak način v sredi s povojnimi briganji in s težjimi posojji življenja, saj kakor drugih vzrokov res ni mogoče najti na tako veliko naraščanje primerov te bolezni. Četudi se dajo še danes težji primeri, pri katerih so kamni zelo veliki, kar pa je le redkokoli, popolnoma odstraniti samo z odstranitvijo kamnov po operaciji, so vendarle a čajem »Salvat« doseženi pri zdravljenju nenavadni uspehi. Ti uspehi tudi dokazujejo, kako se danesnja medicina spet uspešno poslužuje zdravilnih rastlin. Glavna sestavina Salvata je rastlina boldo, ki raste v Južni Ameriki ter je impregnirana s naravno karlovarsko soljo »Salvata« je iznajdba lekarnarja Olive v Pragi in se tudi pri nas že več let uporablja, ker ga zdravniki čisto prepovedujejo.

CREMA UNIVERSAL
LA TOJA

za turistiko in sport, za sonce in vodo!
Mala škatlica Din 5, večja škatlica Din 10.

• Otvoritev zdraviliškega doma na morju. Združenje upokojenih častnikov in vojaških uradnikov odvarja v Brijuni na morjski obali Boke Kotorske svoj zdraviliški dom. Prvi gostje bodo sprejeti že 15. t. m. Dom bo imel 20 obo samo za člane združenja in njihove rodbine. Prijave se sprejema uprava združenja, Beograd, Presto-koncednikov trg 5.

• Tovarna Hinka Francoski sinovi, d. d. Zagreb, ki je splošno znana po svojih izdelkih, zlasti pa s svojimi »pravim francoskim« in Kneippovo sladno kavo, je arežila na ljubljanskem velesejnu izmenitno izložbo. Vsi izdelki te tovarne so domačega izvora, ker se za njihovo predelavo uporabljajo doma pridelane sirovine. Podjetje je torej veljavno za naše narodno gospodarstvo. Tovarna je vzorno razstavila svoje izdelke, obiskovalcem pa daje brezplačno tudi izvrstno kavo, pripravljeno od pravega Francoski in Kneippa, da se lahko vsak prepriča o odličnosti njenih izdelkov. Obiskovalcem velesejnja pravo-kravca, da obiščejo to izložbo ter se okrepčajo z nadvse okusno in prijetno čisto kavo.

BIRMANSKA DARILA

kupite zelo ugodno pri trdki

H. SUTTNER

Prešernova 4

Velika izbira ur, zlatine l. t. d.

• Trgovska, industrijska in bančna podjetja, ki nameravajo sprejeti nove pisarniške moči, naj se izvolijo obrniti na ravnanje državnih dvorazrednih trgovskih šole v Ljubljani.

Gradim štedit kupim LUTZ

• Velike skrbi in bolezni so posledica nepazljivosti. Važna je zaradi tega izbira prave znamke. Pred razočaranjem vas varuje že desetletja dokazano zanesljivost »Ola« — gumij . . .

• Tovarna JOS. REICH sprejema mehke in škrobijeno perilo v najlepšo izdelavo.

• Darujte podpornemu društvu slepih, Ljubljana, Pod Tranco 2-III.

• Opozorjamo na današnji oglaš Ladi-slavovega dednega doma v Crikvenici.

TEHNIČNI BIRO

Ljubljana, Nunska ulica 17

Telefon 27-96

nudi skice, aproksimativne proračune, načrte, vodi zgradbe. Vse strokovno in po cenil. Presoja načrtov brezplačno. 5173

Malinska

NA OTOKU KRKU

priznana biserom kvaternerskih otokov, mila klima, peščena kopališča — za otroke in neplavače, bujna vegetacija, parobrodski zveza s Sušakom dvakrat dnevno, vožnja traja 2 uri. Električna razsvetljava. Popolna penzija v hotelih od 50—60 Din. Kopanje brezplačno. Informacije daje Kopalniško poverništvo. 153

Ste si že ogledali LJUBLJANSKI VELESEJEM? Izrabite binkošti!

Iz Ljubljane

u— Avstrijski gasilci so prišli na našo gasilsko razstavo. Svoji ob 20.35 je prišlo z brzim vlakom v Ljubljano odposlanstvo koroških gasilcev, 20 po številu, obenem z deputacijo Feuerwehverbanda iz Celovca, da posetijo našo gasilsko razstavo. Na postaji so avstrijske gasilske tovaršice pristrčno sprejele tajnika gasilske zajednice za draveko banovino gg. Stanko in Franc Prietovšek, poveljnik gasilcev tobačne tovarne g. Boris Roš, predsednik odbora za gasilsko razstavo g. Franjo Bulc in močna četa gasilcev.

u— Akcija za priklučitev okoliških občin Ljubljani. V petek se je na banski upravi vršila anketa o priklučitvi okoliških občin k Ljubljani. Predstavniki občin so se dogovarjali o nekaterih korekturah prvotnega načrta, ki jih je predlagal zadnji komisijski ogled na terenu predveč v Zupazah in v območju jeziške občine. O priliki tega ogleda je bilo med drugim predlagano, naj teče bodoča meja mestne občine nad Dravljami skozi Zupu-

predavanje v angleškem jeziku. Društveni podpredsednik odvetnik dr. Majaron je v imenu odsotnega predsednika ministra dr. Marušiča toplo pozdravil vse navzoče in so zahvalili za obilni obisk. Nato je ga. F. S. Copeland iskreno sprejela od občinstva, predavala o svoji predavalni turneji po Vel. Britaniji. Ga. Copeland, ki zelo ljubi gore — zaradi česar ji je tudi naša ožja domovina tako prišla k srcu — je v družbi z znanim plezalcem go. Debeljakova in g. Držajem najprej obiskala pokrajino Highlands na Škotskem, kjer so skupno z odličnim škotskim plezalcem Alexandrom Wederbornom odkrili novo plezalno smer na najvišjo goro Vel. Britanije, Ben Nevis. Na povabilo raznih geografskih, turističnih in naravoslovnih društev sta ga. Copeland in go. Debeljakova priredili 32 predavanj v raznih mestih, tako na pr. po več predavanj v Londonu, Norwichu, Cardiffu, Edinburghu itd. Obe predavateljici sta predavali s pomočjo številnih diapozitivov predvsem o pokrajinskih lepotah naše države in sta tako vršili veliko propagandno delo za naš tujski promet, ki je od petičnih Angležev še premalo upoštevan. V Edinburghu so bili vsi trije — obe predavateljici in g. Držaj — gostje velikega prijatelja naše države prof. Sarolea, na Isle of Skye g. Seatona Watsona, v Londonu pa gostje angleškega smučarskega kluba. Ko je odjeknila po svetu žalostna vest o tragediji v Marseilleu, kakor tudi v času poroke princeze Marine z vojvodo Kentskim, je bila ga. Copeland naprežena od nekaterih uglednih časopisov za razne podatke iz Jugoslavije. Ga. Copeland se je tem povabilom seveda rada odzvala, saj je pri tem našla priliko, da seznani Angleže z našo lepo domovino. Ko je ga. Copeland zaključila svoje predavanje, jo je hvaležna publika nagradila z aplavzom.

u— Z razstave Društva likovnih umetnikov. Pomladno razstavo v Jakopičevem paviljonu, ki je vobče deležna prav živahnega zanimanja, je večeraj dopoldne obiskal ban dr. Puc. Pozdravila sta ga društvena odbornika, akad. kipar Gorše in profesor Santel. G. ban je objubil, da bo banska uprava nakupila več razstavljenih del. Prav tako sta si večeraj ogledala razstavo tudi zastopnika mestne občine in tudi obljubila nakup nekaterih del. Razstava, ki je prva skupna razstava slovenskih upodabljalcev umetnikov po vojni, je doslej imela že okrog 500 obiskovalcev, kar pomeni v naših razmerah rekordno število. Nekateri umetniki so imeli že tudi nekaj srečne prilike za prodajo. Pavlovcu, Slapeniku in Sedeju, ki so prodali vsak po eno delo že takoj ob otvoritvi, so se pridružili zdaj še Henrika Šantlova, Jakac in Tone Kralj.

u— V opernem gledališču bo v torek 11. t. m. ob 20. II. produkcija operne šole drž. konservatorija v Ljubljani. Spored je naslednji: Delibes: Scena iz opere »Lakme«. Oberwalderjeva in Zagar, Muzikalno vodstvo: Leskovic Bogomir. Gounod: Scena iz opere »Romeo in Julija«. Nastopijo: Korencanova, Antičeva, Zagar in Lupša. Sklepno še I. dejanje Charpentierjeve opere »Luliza«, katero izvajajo: Korencanova, Rudolfova ter Burger in Petrovič. Muzikalno vodstvo obeh poslednjih del ima dr. Svara. Vodstvo operne šole je v rokah g. Cirile Škerlj-Medvedove. Vstopnice od 5 do 15 Din se dobe pri dnevni blagajni v operi.

u— Sklepna produkcija šole Glasbene Matic bo v četrtek 13. t. m. ob četrtna 7. v filharmonični dvorani. Nastopijo gojenci Levaničeva, Volavškova, Lenart Sušteršičeva, Bajuk in Kobe. M del produkcije izpopolnili mladinski zbor pod vodstvom profesorja Viktorja Sonca. Izvajal bo prvič izvirni Adamčev melodram v petih delih z uvodom na Levstikovo besedilo »Martin Krpan«. Glavno vlogo ima troglasi mladinski zbor, važen je deklamator (konservatorist Pianecki) in prav

tako tudi klavir, ki ga je iz prijaznosti prevzel prof. Pavel Šivic. Na to interesantno produkcijo opozarjamo.

u— Pozor, vojaški obvezniki! Vsi oni obvezniki in rez. častniki, ki iz kateregakoli razloga še niso prisegli Nj. Vel. kralju Petru II., morajo priti v nedeljo 16. t. m. ob 8. zjutraj v vojašnico vojvode Mišiča k naknadni zapreži. Vhod v vojašnico je za vse one, ki prebivajo v Ljubljani, iz Maistrove ulice. Pri vstopu mora vsak obveznik oddati prigrizalico, ki naj si jo takoj preskrbi v mestnem vojaškem uradu na Ambroževem trgu 7, če iste še nima. Rez. častniki morajo priti s seboj pravilno spisano pismo prisoge ter morajo priti k zapreži v uniformi, če jo imajo.

u— Na I. državni realni gimnaziji v Ljubljani (Vegova ulica) bodo sprejemni izpiti za I. razred 25. in 26. t. m. Prijave, kolikove s 5 Din, se bodo sprejemale v ravnateljstvu pisarni od 21. do 24. t. m. v dopoldanskih urah. Prijavi je treba priložiti rojstni list in zadnje šolsko izpovedilo. Sprejemali se bodo dečki, ki so v letih 1922., 1923., 1924. in 1925. in ki so z najmanj dobrim uspehom dovršili 4. razred osnovne šole.

u— Ruska zborovska glasba ima svoj poseben očarljiv značaj. Lastni so ji globok izraz, široka linija, smisel za humor, velika zvočnost, vse izvirajoče veličine in vse proste zapadnjaške mode. Nekaj takih

skladb bo izvajal zbor »Sloge« v četrtek 13. t. m. na koncertu, ki se bo vršil v društveni glasbeni dvorani ob 20. Matična knjižarna ima vstopnice.

u— Izlet na Vrhniko priredi krajevni odbor Jadranske straže 16. t. m. z motornim čolnom po Ljubljani. Odhod iz Ljubljane bo ob 6. zjutraj, tako da bo udeležencem omogočeno prisostvovati slavnostnemu razvrtju zastave vrhniške JRMotorni čoln bo primerno okrasila mornarska sekcija JS in ves čas potovanja bo igrala godba. Vožnja tja in nazaj stane samo 10 Din. Vabijo se člani in prijatelji Jadranske straže, da se udeležijo te redke svečanosti. Prijave se sprejemajo samo do četrta 13. t. m. v pisarni JS Tyrševa cesta št. 1a/IV.

u— Skupni izlet članstva Društva jugoslovenskih obrtnikov podružnica Ljubljana mesto na Govejek. Na binkoštni ponedeljek priredi podružnica DJO izlet članstva in svojcev na Govejek v Dom ju-

goslovenskih obrtnikov. Za dobro postrežbo preskrbljeno. Janci na raznju. Vabljenje vse članstvo s svojci in prijatelji.

u— Dostava ledu. Mestna glavna začne 15. t. m. dostavljati strankam na dom umetni led. Reflektanti se vabijo, da prijavijo Turkovi spediciji (telefon 21-57) svoja bivališča in količine ledu, ki naj se jim dostavi.

u— Društvo za varstvo in vzgojo ptic pevk v Ljubljani ima svoj redni letni občni zbor 14. t. m. ob 20 v gostilni »Pri Mraku« na Rimski cesti. Člani in prijatelji ptic pevk vljudo vabljeni. Odbor.

u— Kurja očesa najbolje odstranjuje brez bolečin in krvavitve vsak dan ob 7.30 do 18.30, ob nedeljah in praznikih pa od 7.30 do 12. ure pediker kopališča hotela Slona, Ljubljana, Francišanska ulica.

u— Cenjeno obitvino in kopalec obveščam, da sem jim v kopališču SK Ilirije vedno na razpolago za masažo in pedikuro. Cene solidne. Vljudo se priporočam. Palek Alojzij.

u— Trgovina s čisto svilo, Tryševa 50, sporoča, da so dospele, zopet novi najmodernejši vzorci.

u— Birmance slika fotoateljje Staut, Ljubljana, Gledaška 16., po znižanih cenah.

u— Dr. Dereani, okulist, od 11. t. m. zopet redno ordinira, Kongresni trg 14.

Triumph najpopolnejši stodilnik

Okusen
štedljiv
a poceni

Izdelek

Osješke livarne železa in
tvarne strojev d. d. Osijek

še, tako da se pod Zupazami odcepi v smeri proti Dravljani, kjer pride na glavno cesto pri Sarčevi hiši v bližini tovarne Store, ki naj ostane še izven mestne občine. Od tod teče mestna meja čez polje v smeri proti mestnemu vodovodu, ki ostane v mestu z gozdičem in večjim pasom zemlje okrog. Od vodovoda bo šla meja čez polje do gostilne pri Urbančiku, tako da bi prišel pod mesto tudi precejšen del Stožice. Glede te mejne črte je prišlo med mestno in okoliškimi občinami že do popolnega sporazuma, prav tako je že dokončana meja proti Viču. Za razmejitev na strani proti Rudniku se bo vršil ogled na terenu prihodnje dni. Tam sta predlagani dve varianti, izmed katerih se ena zavzema za mejo do Lavrice, druga pa predlaga mejo pod Debelim hribom nad Rudnikom.

u— Enkrat na leto imajo slavo in zaradi nje veselico naš železničarji, in sicer danes popoldne ob 15. v Matjanovem gaju v Vižmarjih. Stara stvar je, da so dobri organizatorji, kar so že opetovano dokazali tudi na zabavnih prireditvah. In zato bo danes na njihovi veselici gotovo vsak prišel na svoj račun; starti in mlati, lačni in žejni in še ostali. Na sporedu so godba, ples, komični nastopi, petje in elično ševca so prireditelji posvetili še posebno pozornost jedadi in pijači, brez katerih tudi ni pravega razpoloženja. Za posetnike voz poselen vlak ob 14.20, ki se vrača ob 24. Vstopnice ni! Pridite, če bi radi: preživeli nekaj prijetnih uric med našimi železničarji. S tem boste podprli njihov trud, da bi poelali čim več svoje obolele dece na naš Jadrani!

u— Predavanje go. Fanny S. Copeland. Angleško društvo v Ljubljani, katerega namen je razširjenje angleškega jezika in vzdrževanje stikov s kulturnimi krogi v Angliji, je priredilo 5. t. m. na univerzi javno

Jubilej notarja Jereba v Konjicah

Te dni dopolni svoje 60. leto g. Rado Jereb, notar in župan v Konjicah. Rojen je bil 11. junija 1875. v skromni kmečki hiši v Utiku pri Vodichah. Gimnazijske študije je dovršil v Ljubljani, nato se je pa vpisal na pravno fakulteto na Dunaju. Po dovršenem študiju se je posvetil notarskemu poklicu in otvoril prvo samostojno pisarno leta 1911. v Radečah.

Jubilant vrši javno delo že dobrih 40 let. Že kot gimnazijec je zahajal v sodelske vrste. Kot akademik je bil vnet sodelavec pokojnega dr. Zerjave in je bil leta 1903. tudi predsednik akademskega društva »Slovenije« na Dunaju. V vseh krajih, kjer je služboval, se je intenzivno udeleževal v vseh panogah javnega dela.

V Konjice se je preselil g. Jereb 1. 1920. Od tega svojega na čelu političnemu, gospodarskemu in kulturnemu delu v Konjicah in vsej okolici. Deset let je že tudi konjiški župan; poleg tega je predsednik krajnega šolskega odbora, sreskega cestnega odbora in Okrajne hranilnice, odbornik Posojilnice itd. Posebno intenzivno je njegovo delo v Kmetijski družbi, katere podpredsednik je. Že nekaj let je član banovinskega sveta. Agilen delavec v vseh kulturnih in nacionalnih društvih, zlasti v Sokolu.

G. jubilar je na glasu odličnega pravnikarja in se poleg ogromnega javnega dela z vso marljivostjo posveča proučevanju strokovnih in stanovskih vprašanj. V notarski zbornici je član uprave, v Udrugi jugoslovenskih notarjev pa prvi podpredsednik.

K življenjskemu jubileju najlaskrenejše čestitamo z iskreno željo, da nam ostane g. notar še dolgo zdrav in čil.

Bolne žene dosežejo z uporabo naravnega »Franz Josefov« grenčice neovirano lahko iztrebljenje črevesa, kar čisto učinkuje izredno dobrodelno na obolele organe Reg. od ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje S. br. 15.485 od 25. V. 1935.

Velik uspeh šestletnega violinista

Na akademiji Sokolskega društva Kotor je 25. maja prvič javno nastopil 6letni Edvard Pečarič, ki je gotovo najmlajši

jugoslovenski violinist. List »Glas Boke« je objavil o tem nastopu daljše poročilo ter ni štedil s pohvalo malega umetnika in njegovega učitelja, narednika godbe vojne mornarice g. Alojzija Kolmana, ki vodi glasbeno šolo sokolskega društva Tivat. G. Kolman je doma iz Sevnice ob Savi ter ima velike uspehe kot učitelj glasbe.

Dve pomembni slavnosti v Stražišču

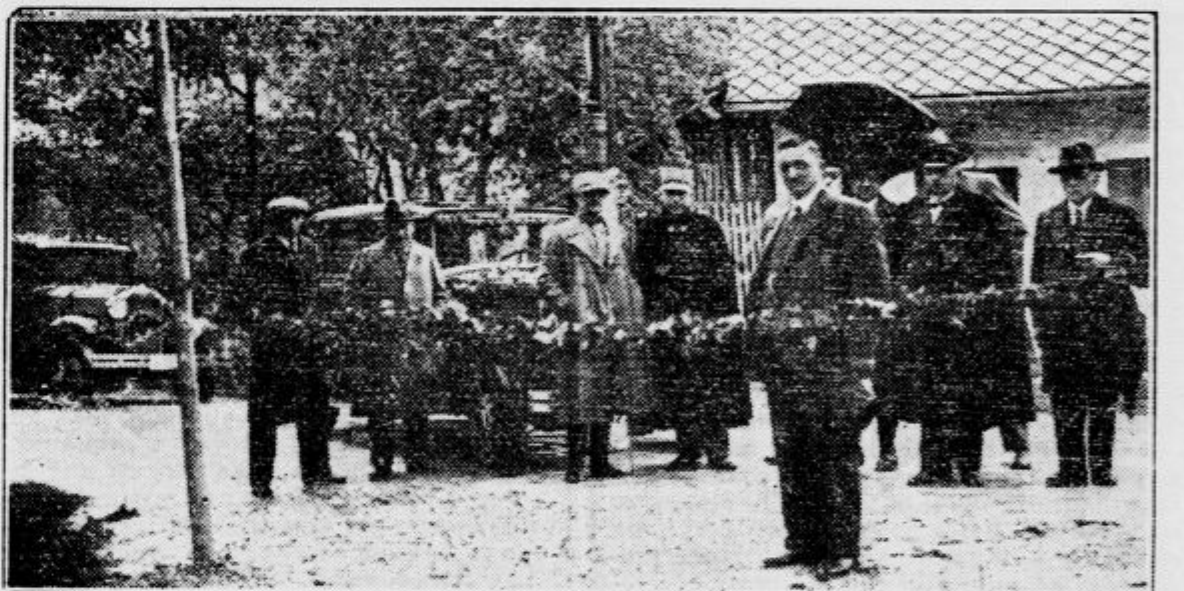
Otvoritev nove avtomobilske ceste na Pševo in Javornik, za katero ima največ zaslug občinski predsednik g. Križnar — Gasilska četa je dobila svoj prapor

Na Vnebohodu 30. maja popoldne je bila izročena prometu nova avtomobilska cesta na Pševo in Javornik. Slovesne otvoritve so se udeležili med drugimi predsednik občine Stražišča g. Križnar, podkaterega vodstvom se je cesta gradila, predsednik krajske občine g. Ciril Pirc, gradbeni nadsv. g. inž. Emmer iz Kranja, orožniški major g. Hasmanagić in kapetan pogranice čete g. Milutinović. Ko so avtomobili malo po 15. prispeli do slavaloka v Pševem, so domačini v narodnih nošah došle goste navdušeno pozdravili. V imenu domačinov jih je nagovoril g. Benedičič, ki je med drugim poudaril, da še nikdar ni so tako radostnim srcem pozdravili zastopnikov civilnih in vojaških oblastev kakor danes, ko se med nje pripeljali po lepi cesti, davni želji vseh prebivalcev Pševa, Javornika in Čepulj. Zahvalo za to pa so v prvi vrsti dolžni predsedniku občine Stražišča g. Križnarju, ki je vodil gradbo ceste. Njegov sin mu je po lepi deklaraciji izročil šopek rdečih nageljnov kot skromen dokaz njih hvaležnosti za ves njegov trud. Nato je po kratkem nagovoru g. Križnar pretrgal vrvice, napeto preko ceste, in s tem čisto izročil splošnomu prometu. Po kratkem postanku v prijazni Benedičičevi gostilni so se gostje odpeljali dalje na Javornik, kjer je g. župnik od Sv. Jošta čisto blagoslovil, nato pa nazaj v Stražišče, kjer je bil pri g. Križnarju vsem udeležencem prirejen prigrizek.

In sam žrtvoval nešteto ur, najsi je bilo v lepem ali slabem vremenu, za nadzorovanje pri gradnji nove ceste. Upravičena je njih želja, naj se cesta imenuje Križnarjeva cesta.

V nedeljo 2. t. m. pa je agilna gasilska četa v Stražišču, katere dolgoletni načelnik je g. Križnar, razvila in blagoslovila svoj četni prapor. K razvrtju so prišle čete od blizu in daleč. Občinstva se je na prijaznih Pantaeh pred Gasilskim domom kar trio, ko so ob 15. topiči oznanili, da sta se pripeljala kum novega prapora ban g. dr. Dinko Puc in kumica ga. Hellerjeva. Pred slavalokom sta jih s pesmico pozdravila in z lepimi šopki obdarila Bajželjnova fantek in deklica. Nato je krenil sprevod z gasilsko godbo iz šenčurja in kumom in kumico na čelu po vasi in nazaj na slavnostni prostor, kjer se je na terasi pred Gasilskim domom vršila slovesno razvrtje in blagoslovitev novega prapora.

Vse došle, posebej pa bana g. dr. Puca, kumico go. Hellerjevo in vse navzočne predstavnike civilnih in vojaških oblastev je pozdravil g. Križnar v imenu občine kot predsednik, v imenu gasilske čete v Stražišču kot načelnik in v imenu krajske gasilske župe kot župni starosta. Zatem je razvil novi prapor, katerega je po pripetju spominskih travkov po g. kumu in ge. kumici blagoslovil duhovni svetnik g. šarc, ki je vsem zbranim v lepem nagovoru obrazložil pomen na praporu vtkanih stav-

Pred častnim zastopstvom oblastev otvarja stražiški župan g. Križnar novo cesto

Vožnja po novi cesti je bila zelo udobna. Prva poskusna vožnja se je vršila 24. maja. Avto znamke Fiat, last g. Rafka Batišča iz Stražišča, katerega lastnik je čofiral sam, je z lahkotno premagal vse strmine. Prav tako tudi vsi avtomobili, ki so na praznik kljub slabemu vremenu iz Kranja pohiteli na Javornik.

Nova cesta ne bo v prid samo domačinom, ki so dozdaj mučili sebe in svojo živino po slabih kolovozih, nego se je bodo s pridom posluževali tudi izletniki. V dobrih 15 minutah pripelje avto iz Kranja do Javornika, odkoder je še petnajst minut pešhoje do Sv. Jošta. Lahko pa se vsakdo pripelje z avtom prav do cerkve na Sv. Joštu.

Domačini se nemalo zavedajo moderne pridobitve, ki jim bo v vseh ozirih v korist. Zavedajo pa se tudi, da so vso hvalo dolžni predsedniku občine g. Križnarju, ki je preskrbel ves potreben denar za gradnjo

ka: »Bogu v čast, bližnjemu v pomoč«.

Po blagoslovitvi je v drog novega prapora zabil žebliček najprej g. ban, nato pa vsi ostali. Po končanem zabijanju je ban g. dr. Puc v vnešenih besedah izpregovoril zbranim gasilcem o pomenu razvrtja prapora, o dolžnostih gasilca do bližnjega v sil in o širjenju domovinskega ognja, ljubezni, napredka in zvestobe med narodom, ker bodo edino tako izpolnjevali v polni meri oporoko viteškega kralja Aleksandra I., obenem pa najbolje čuvali domovino našemu mlademu kralju Petru II., kateremu so vsi navzočni vzkliknili trikrat »živel«.

Po lepem govoru podstaroste gasilske zajednice dravske banovine g. Antona Cererja se je vršil defile gasilskih čet mimo praporov. Oficielni del prireditve je bil s tem končan, nato pa se je razvila pred Gasilskim domom velika narodna zabava.

Pred razvrtjem prapora: Bajželjova, fantek in deklica, pozdravljata g. bana

Modna revija na velesejmu

Od leve na desno režiser Delak, konferansije Jelačin in arhitekt Mesar v družbi manekenov, ki so čeprav prvič, nastopili z vso gracio in talentom za ta poklic. (Glej obširnejše poročilo na 12. strani!)

Originalna reklama

Na pričujoči sliki vidimo reklamni voz električne cestne železnice, ki vozi te dni po vseh progah po mestu tja do št. Vida, predstavljajoč ogromen zavoj Schichtovega terpentinovega mila. Schichtovo terpentinovo milo je po svoji odlični kakovosti gospodinjam dobro znano, veliko pozornost pa vzbuja tudi ta originalna reklama.

Iz Maribora

a— Ob veliki udeležbi mariborskih Sokolov in ostalega narodnega občinstva je bilo večer ob 16. na stari mestni pokopališču poslednje slovo od gospe Helene Zemljčeve. Njene zemsko ostanke so s avtofugetonom mestnega pogrebnege zavoda prepeljali do meje, kjer jih je prevzel graški pogrebni nadgrob, ki je oskrbel prepe-ljavo v graški krematoriji.

a— Nagrobni spomenik Kelnaricu zago-tovljen. Prispevali so delavci in namestenci naslednjih podjetij: livarna in tavnica kovin J. Pengg 109, mehanična tkalnica Bron 147, Mariborska tekstilna tvornica 63, Marko Rosner 117 Din, Jugotekstil 106, Karl Thoma 434.50, Pinter in Lenard 72, mestno avtobusno podjetje 27, opekarna Dervušek, Košaki 277, tovarna čokolade Mirim 93.50, tekstilna tovarna Doctor in drug 544, mestna planina 51, tvrdka Vilko Weixl 70, tvrdka Weka 38, Mariborska ti-sakarna 150, pivovarna Tscheligi 30, meha-nična tkalnica H. Stern 10, pekarna Scher-baum 6 in stavbno podjetje U. Nasimbini 48.50. Darovali so pripevke tudi privatni-ki Tončka Bajec, Franjo Leban in Ivan Mlinarič. NSZ nadaljuje z nabiralno akcijo.

Priložnostni nakup!

1100

finih sobnih stolov

bo tovarna upogunjena pohištva REMEC OO., Kamnik, v dneh vselejše oddala zelo poceni. Oglasite se v njeni prodajalni v Ljubljani, Kersnikova ulica št. 7 (poleg Slamiča). Cene od 22.— do 42.— Din. Temu sicer prvotnemu blagu so cene tako zni-žane zaradi tega, ker so od vsake vrste na zalogi samo manjše količine (od 6 do 30 komadov).

HITITE DOKLER ZALOGA TRAJA!

a— Mariborsko učiteljstvo je nadzorni-ka I. Tomažiča imenovalo za prvega čast-nega člana. V četrtek 6. t. m. je polnošte-vilno pobitelo k Sv. Trojici, kjer je pred tremi leti tudi šentlariškot učiteljsko društvo izročilo slavljencu diplomu častnega članstva. V šoli je bilo slavnostno zboro-vanje, pri katerem je izročil predsednik Ciril Hočevar slavljencu z lepim nagovo-rom okusno izdelano diplomu, ki simboliz-irno spominja na njegovo delo za obmejno šolstvo. Tomažiču so čestitali šol. uprav-itelj Hren, šolska uprav. Bračičeva ter uč-iteljica Cibic in Jakopac. Po zborovanju se je podalo učiteljstvo v prijazni Golobov hram.

a— Deca gre na Pohorje. Deca, ki je na-menjena za letovanje v I. skupini v Poči-tniški dom kraljice Marije pri Sv. Martinu na Pohorju, odide iz Maribora, glavni ko-lodvor, v torek dne 11. t. m. v vlakom ob 9.44. Svojo prtljago naj prinesejo v po-nedeljek 10. t. m. ob 9. v Zdravstveni dom v Koroščevi ulici 3, kjer se bodo tudi zdravniško pregledali. Na kolodvor naj pripeljejo starši svoje otroke vsaj pol ure pred odhodom vlaka.

a— Dravce ponese našo pesem na jug. Agilni pevski zbor tukajšnjega narodnega železničarskega glasbenega društva »Dra-vec« namerava v letošnjem poletju napra-viti pevsko turnejo po južnih delih naše države. Koncerti bodo v Nišu, Beogradu, Subotici in Brodu.

a— Šolska vest. Za preglednika narodnih šol v srezu Maribor, levi breg, je od mini-strstva prosvete določil šolski upravitelj pri Sv. Marjeti ob Pecnici g. Mirko Vauda. a— Najprej rotovž. V zvezi z razglaš-anim popisom mariborskih stanovanj so več-raj pričeli a točnim merjenjem vseh ro-tovžskih prostorov. Popis ostalih zgradb in stanovanj bo izvršen tako, da bo imela mestna občina točne statistične podatke o vseh zgradbah, stanovanjih in prostorih, v kolikor ji ti podatki morejo služiti za vršenje dolžnosti po zakonu o mestnih občinah in drugih veljavnih zakonih. Popisni krogi in delo sploh je v bistvu razvelja-eno na isti način kakor pri popisu prebival-stva, in sicer na 11 popisnih oddelkih in

a— Iz ene hiše dve. Kakor znano, je me-stna občina dala zgraditi iz opeke poru-šene Turkovske hiše na Pobrežju cesti dve stanovanjski hiši v Dalmatinski ulici. Ohe-stavbi sta sedaj dograjeni ter se bosta pro-dali na javni dražbi.

a— Da bi bilo čim boljše in prijetnejše. Ta nemala škri pripada tukajšnjemu Olep-ševalnemu društvu, ki vrši svojo nalogo z vzorno delavnostjo. Tako se je sedaj oči-stitil prvi ribnik umazanje, alg in druge rib-niške navlake in bo vojnja po ribniku čim prijetnejša in vabljivejša. Tudi se je po-množil čolnarski park z novimi, okusno ter udobno prirejenimi čolni.

a— Bilanca s prebitkom. To dni so se zaključili pri mestnem knjigovodstvu ra-čunski sklepi mestnega zaklada, regulacijskega sklada, zaklada meščanske imovine, ustanov, mestnih podjetij in skladnega za-klada za čas od 1. januarja do 31. decem-bra 1933. Razhodki so prekorajeni za 319.333 Din, manj pa so znašali za 722.569 Din, tako da je bil celotni uspeh v letu 1933 ugodnejši za 403.235 Din.

a— Plezanje po drevesih je nevarno. 20letni slikar in pleskar Simon Papež je v betnavskem gozdu splezal na vrh drevesa. Pri tem se je vrh odlomil, plezalec pa je z dokaj visoke višine tebeletnil na tla in si strl hrbtenico ter dobil občutne poškodbe na glavi. Njegovo stanje je resno.

a— Napad v gozdu. V bližini Sv. Troji-ce v Slov. gorah so trije moški napadli posestnika Lovrenca Kukovca ter ga tako obdelali in obtolkli, da je obelžal v neza-vesti. Orožniki so uvedli preiskavo.

a— Kri je tekla. Na Pobrežju je neki J. S. navajal s pestmi na delavca Franca Handiča in ga tako obtolkel po glavi in obrazu, da je bil napadenec ves krvav. Pri-tilisti so ljudje, ki so le s težavo Handiča osvobodili. Napadalec je bil že večkrat kaznovan.

Iz Prekmurja

pm— Izpremema pri cestnem odboru v Lendavi. Član erezkega cestnega odo-bra v Lendavi g. Horvat Izidor je bil na lastno prošnjo razrešen s priznanjem in zahvalo. Ni še znano, kdo bo imenovan na njegovo mesto.

pm— Gasilske vaje na Hotizl. Preteklo nedeljo so se vršile na Hotizl vaje gasil-skih čet iz Velike Polane, Hotize in Kap-ce. Pri vajah se je pokazalo, da je moštvo dobro. Pač pa bi bilo treba v množičnem izpopolniti orodje, zlasti brizgalne.

Triumf tehnike

NOV APARAT

za trajno ondulacijo: »First« brez toka, brez žice, svobodno gibanje! Prvič v Sloveniji! Zmerne cene. Gledališki frizer R. Grobelnik, Cefje 5311

Iz Celja

a— Komorni večer v Celju. Kot zaklju-ček šolskih nastopov gojencev je Glasbe-na Matica priredila v petek zvečer v nabi-to polnem gledališču komorni večer svojih gojencev. Nastopili so gojenci višje stop-nje klavirskih šol ge. Mirce Sancinove in ge. Ljudmile Božičeve ter violinske šole g. ravnatelja Karla Sancina. Pianistka gđ. Tjaša Pregljeva je zaigrala Vit. Novaka »Pesem mesečne noči« z enotno koncepcijo, fino in občutljivo, »Pesem viharne no-či« istega skladatelja pa polno in močno. Pianistka gđ. Ada Žumrova je izvajala Chopinovo »Uspavanko« nežno, Tochovega »Zonglerja« pa učinkovito. Pianistka ga. Jela Watzkejeva je podala »Debussyjevo »Potopljeno katedralo« z močnimi po-darki in dobro tehniko. »Refleksje v vodi« istega skladatelja pa s finim nastrojenjem. Pianistka ga. Frida Schescherkova je raz-vila v Chopinovi baladi v f-molu, zlasti pa v Novakovem »Morju« odlično tehniko in zrelo igrro. Godalni kvartet Glasbene Ma-tice, ki ga tvorijo gđ. Srečko Zalokar (I. violina), Maks Žumer (II. violina), Jože Didek (viola) in Ignac Ferdič (čelo), je skladno, točno in efektivno izvajal prvi stavek Griegovega godal. kvarteta v g-molu. Po odmoru je violinist g. Srečko Zalokar ob brezhibnem spremljevanju godalnega orkestra Glasbene Maticice pod taktirko g. rav. K. Sancina izvajal Tartinijev violin-ski koncert v d-molu v treh stavkih. Gosp. Zalokar je odlično violinist. Igral je z do-vršeno tehniko, violina mu zveni polno in čisto tudi na najtežjih mestih. Kadenco v prvem in tretjem stavku je igral bra-vurozno. Občinstvo je sodelujoče po vsaki točki nagradilo z zaslužnim aplavzom. Letošnji javni nastopi, zlasti pa komorni večer, so znova pokazali, da vodijo šolo Glasbene Maticice izvrstne moči z zaslužnim ravnanjem g. K. Sancinoma na čelu. Z veseljem ugotavljamo, da gojenci in gojen-ke pod takim vodstvom in v tako odlični, seriozni šoli zelo lepo napredujejo. Glas-beni Matici, ki uživa daleč okrog sloves prvovrstnega glasbenega zavoda, iskreno čestitamo k ponovni krepki afirmaciji in velikim uspehom. — R. P.

a— Celje v radiu. Ljubljanska radijska postaja bo priredila serijo prenosov iz raz-nih slovenskih mest z geslom »Predstav-ljamo Vam naša mesta«. Prvi tak prenos bo iz Celja, in sicer v torek 25. t. m. ob 20. do 21.30. Na sporedu bodo kratka preda-vanja resne in šaljive vsebine ter godbene in pevske točke.

Izkoristite ugodno priliko

in kupujte pri KOLBEZEN v CELJU, kjer so zaradi preselitve trgovine ponovno zni-žane cene vsemu blagu, posebno pa svil, nogavicam in kopalnim oblekam.

a— Renoviranje Mestnega gledališča je postalo že nujno potrebno, saj zunanost in notranost poslopja že desetletja ni bila prenovljena. Renoviranje poslopja bi bilo v krasnem mestu in bi se na zunanji pri-čalo tuje razumevanje Celja za gledališ-ko umetnost. Zato smo prepričani, da se bo mestna občina zavzela za to zadevo in kmalu našla potrebna denarna sredstva.

a— Prva veviška tekma JS na Savinji med kapucinskih mostom in brvjo, ki je bila prejšnjo nedeljo zaradi neugodnih vod-nih razmer odpovedana, bo v nedeljo 16. t. m. dopolnile. Med tekmo bo v parku pro-menadni koncert in prodaja prireditvenih obeskov. Po tekmi bo razdelitev nagrad. Nagrade bodo od torika dalje v izloži Mo-horjeve knjižarne.

a— Poštni upravi. Prejeli smo: že 6 let nosimo stanovalski Jenkove, Kersnikove, Stritarjeve in Gajeve ulice, skupaj nad 20 hiš, svojo pošto v poštni nabiralnici pri tr-govcu Plavcu pri pravoslavni cerkvi ali pa v ono pri trafikali na Kraljica Petra cesti. Ker si zelo želimo, da bi uživali z drugimi me-ščani kolikor toliko iste ugodnosti, nujno prosimo pošto upravo, naj nam postavi na primernih prostorih dva poštna nabiral-nika, za kar ji bomo zelo hvaležni.

a— Izlet Jadranske straže v Bakar. Mariborski oblastni odbor Jadranske stra-že bo priredil ob blagoslovitvi Doma JS v Bakru izlet. Stroški so 220 Din za osebo. Prijave sprejema g. C. Sadar, blagajnik Mestne hranilnice.

a— Planinske postojanke v Logarski do-lini, prav tako Frischaufov dom na Okrešlju in Kočevski dom na Korošici, so oskrbo-vane. Na Korošici je smuka še vedno ugodna.

a— Vlom v stanovanje. V petek med 6. in 12. uro je nekdo z vetrnikom odprl sta-novanje tovarniške delavke Josipine Gu-zezeve na Cesti na Dobrovo št. 6 in od-nesel ročno torbico z 1.250 Din in foto-grafijami Guzezeve. Oškodovanka je opa-zila vlom šele zvečer, ko se je vrnila z dela v tovarni. Ko so se vračali pri regulaciji Sušnice zaposleni delavci opoldne domov z dela, so našli za nekim trevesom na Gla-ziji ukradeno ročno torbico. V torbici ni bilo več denarja, pač pa fotografije. Torbi-co so izročili policiji, ki je po fotografijah ugotovila lastnico. Policija je storilcu že na sledi.

a— Kino Union. Danes ob 10.30 matine-ja, ob 16.15, 18.30 in 20.45 pa zvočni ve-lefilm »Podmorski pekel« in dve predigri. Ju-tri ob 10. matineja, ob 16.15, 18.30 in 20.45 ter v torek ob 16.30 in 20.30 zvočni vefilmi »Draga mamica!« in dve predigri.

Iz Kranja

a— Veliko zanimanje vlada po Kranju in vsej Gorenjski za trodnevni izlet, ka-terega priredi mornarska sekcija JS v Kranju v dne 28., 29. in 30. t. m. na mor-je, na otok Krk. Izletniki si bodo ogleda-li Sušak, obdajali otok Krk in videli vse njegove kraje. V Aleksandrovem pa-ee pomade dalj časa. — Videli bodo vse lepote in krasote našega morja in naše solčne Dalmacije. Prilika je zelo ugodna vsa vožnja stane samo 180 Din. Še vedno je čas za prijave, katere sprejema Kra-jič Tone. Kranj, Prešernova klet in daje vsa pojasnila. Kranjčan! Gorenjci, na Vi-dov dan na morje!

a— Uganke! Pod tem naslovom nam pišejo in Kranjski: Z oskrbo na »sedobne uganke« v tehniko »Gorenjski« s dne 1. ja-nja stavimo slavnostno uganjarko sledo-čarodobno in še neredeno uganke: »Kake pridele prav poceni do lepe hiše s staviš-čem v centru Ljubljane?« Pravilna re-šitev »sedobne uganke« je pa samo ta, da obitve uganke »sedobne uganke«. Ke prejme rešitelj »sedobne uganke« od š-riše obitve uganke, do bo takoj od-stopil uganjarko v obliki poštene zasli-mice.

Z Jesenic

a— Velike razstave šolskih izdelkov pri-rede danes in jutri dijaki meščanske šole. Vabljeni! — Starši se opozarjajo, da bo za-časno vpisovanje v I. razred meščanske šole že 27. t. m. v pisarni. Vsak naj prinese s seboj samo šolski izkaz.

a— Kino Radio predvaja danes in v ponedeljek ob pol 9. uri popoldne zvočni vefilmi »Bela sestra«. Dodatki običajni. Sledi »Simfonijska ljubezna« s Tauberjem.

Iz Tržiča

a— Pevski večer Ljubljanskega zvo-na smo imeli v nedeljo v Sokolskem domu. Pod okriljem Bralnega društva sta nas po-setila mešan: zbor in oktet omenjenega pevskega društva, ki ga uspešno vodi mi-ladi pevovodja g. Dore Matul. Program je bil posreben izboran. Izvedba je bila od-lična kljub temu, da je zbor že popoldne absolvirati koncert v zdravilišču na Goin-ku. Aplavza kar ni hotelo biti konec, zla-sti oktetu, ki je moral nekaj pesmic pono-viti. Nastopil je tudi solist g. Fric Lupša, ki je s prijetno zvenim izsolanim glas-om osvojil vso publiko. Zbor zasluži vse priznanje. V imenu Bralnega društva je pozdravil zbor predsednik g. Joža Vidmar. Za pozdrav pa se je zahvalil v imenu Zvo-na g. dr. Švigelj.

a— Kino predvaja danes v nedeljo ve-filmi »Noč velike ljubezni«, jutri v po-nedeljek pa senzacionalni film »Skrivnost-ni jezdec«.

Iz Kamnika

ka— Prireditve pevskega društva »So-lidarnost« je v nedeljo uspešno prav dobro. Zbor pod vodstvom g. Vidmarja je izvršil svojo nalogo po vseh svojih močeh, prav dobro. Izmed glasov bi bilo omeniti zlasti base, ki so izrazito čisti v nižini, dočim tenorji zacetajajo nekoliko v višinah. V splošnem pa je bil podan program zelo precizno. Zelo dober je bil tudi mladinski zbor pod vodstvom gđ. Novakove. Deklamacija »Pravilja za šipami« od Katke Zupančičeve je prednala zelo dobro 8 letna Milica Poznikova, ezako dobro je deklamirali tudi 10 letni Joško Perpar iz Perovega. Aplavza ni bilo ne konca ne kraja. Prirediteljem je treba čestitati, pevcem pa izreči zahvalo. Občinstvo upa, da ga »Solidarnost« kmalu razveseli z no-vim nastopom. — L. K.

Iz Litije

l— Sveta gora. Občna zbora »Zasavske koče«, reg. zadruga z omejeno zavezo v Litiji, in podružnice SPD Litija-Zagorje bosta v nedeljo 16. t. m. ob 13. odnošno 14. uri v Tomazinovi koči na Sveti gori s običajnim dnevnim redom.

Iz Zagorja

a— Meščanska šola je še vedno pre-dmeta živahnih razpravljanih. Pretekli teden se je zglasila pri g. banu deputacija, ki je dobila zadovoljiva zagotovila. Po novem zakonu je Zagorje dodeljeno litijškemu meščanskošolskemu okolišu, ne več Trbovljam. Želimo samo, da bi meščanska šola dobila, a nujno potrebna je zgradba novega poslopja, kar pa v teh časih ne bo šlo.

a— Toplice se razdele v dve vasi. Ob-la-sti so ugodile prebivalstvu Toplice, ki je že pred leti prosilo za razdelitev v dve va-si. Doslej so Toplice segale od železniške postaje levo ob Mediji do meje bivše ob-čine Ržišči, a pregrajenja so je izvršila tako, da se od postaje do Weinbergerjevega mlina navzgor imenuje kraj Dolenja vas (59 hiš in okrog 500 prebivalcev), a ostalo ostanje Toplice (112 hiš in okrog 1600 prebivalstva).

a— Zasebno elektrarno za svoj indu-strijski pogon si namerava urediti indu-strijec g. Mirko Weinberger. Zadevni ogled se je že izvršil. Strujo bo porabljal za po-gon strojev v svojih apnenicah.

a— Malo borzo za nakup in prodajo ži-vil in drugih predmetov je organizirala občinska uprava v občinski hiši. Za majh-no odškodnino bodo predmeti objavljeni na javni omariji v veži.

a— Novo podjetje v Zagorju. Rudniški kamnolom za pridobivanje kamna za ru-dniške apnenice je 1. t. m. prevzelo neko podjetje iz Trbovelj. Novi podjetnik je vzel v službo nekaj brezposelnih.

a— Nežgoda. Pri jarmosnem delu se je zrušila plast premoga in zlomila rudarju Ivanu Jeretu desnico. Pred nekaj leti ga je zasulo in je komaj ušel smrti.

Iz Trbovelj

a— Vojni razpored. V nedeljo 23. t. m. bo objava vojne razporeda na igrišču pri občinskem pokopališču. Vojni razpored bo objavljen vojnim obveznikom, lastnikom živine in prevoznikom. Osebo se morajo zglasiti na zbirališču vsi vojni obvezniki, rojeni v letih od 1885. do 1913, vsi v Tr-bovljah bivajoči lastniki konj, vozov, av-tomobilov in motociklov ne glede na pri-stojnost. Vsak mora prineseti s seboj k pri-javi vojaško izpravo in živinske liste. Iz-vzeti so le stalno in začasno nesposobni. Objava razporeda bo trajala od 8. zjutraj do 18. ure. Kdor bi se pozivu ne odzval, bo strogo kaznovan.

a— Najmlajši čuvarji našega Jadrana v Trbovljah se pripravljajo na razvite praporov, ki bo v nedeljo 16. t. m. po šolski maši na trgu pred župno cer-kvijo. Blagoslovljenih bo pet praporov, ki naj pričajo, da se tudi črne Trbovlje za-vedajo pomena našega Jadrana. Na večer pred razvitem 15. t. m. bo ob pol 20. v Sokolskem domu akademija podmladkar-jev Jadranske straže. Pridite!

Iz Hrastnika

a— Regulacija potoka Sobna se nada-ljuje ob cesti pod Roštin. Struga se po-glablja in ob straneh obzidava z betonski-mi kvadrati. Delo vodi občina, ki zaposluje okrog 20 brezposelnih. Regulacija je omo-gočila tudi banovino, ki je prispevala zne-sek iz banovinskega bednostnega sklada.

a— Godbene društvo steklarne priredi danes ob 16. koncert v gostini Domitro-vič. Po koncertu bo zabava s plesom.

Zločin in kazen

V četrtek je veliki kazenski svet v Co-lju obsodil na dosmrtno robojo Zlčetnega Martina Brozovnika, ker je letos v marcu obsil svojo 20letno ljubico Heleno Ro-

pičevu, ki je bila z njim že nad 8 mesecev v blagoslovljenem stanju. »Jutro« je o raz-pavi obširno poročalo. Nesrečno žrtev umora predstavlja naša slika.

Iz Novega mesta

a— Smrt mladega Sokola. Iz bolnišnice usmiljenih bratov se je v sredo popoldne ob 16.30 vršil na žimolsko pokopališče pogreb Ludvika Sinkovca, ki je bil doma v bližnji Gotni vasi. Pokojniku, ki je šel komaj 17 pomladi, sta priredila Sokol in pomočniški odsek O. D. lep pogreb. Umrli je bil vnet naraščajnik, ki se je zelo marlj-vo udeleževal v telovadnici in udeleževal vseh javnih nastopov. Kot trgovskega va-jenca bi ga lahko postavili v vzgled nje-govim tovaršem. Bil je ravno pred kon-cem učne dobe, ko ga je strla po hudem trpljenju zavratna bolezen. Lep spomin mu ohranimo!

a— Dva drzna vlom. V Ljubenski go-ri so neznanici vlomili v torek zvečer v zi-danico, last bivšega ministra g. Kulovca, in zidaničo posestnika g. Ivana Peršina iz Toplice. Vlomilci so napravili v obeh zi-danicah precejšnjo škodo.

Iz Ptuja

a— 65letnica ptujske gasilske čete se bo slavila letos. Je to najstarejša gasilska četa dravske banovine.

a— Nepovabilen nočni gost. V noči na 2. t. m. je prestala ga. P. pri Sv. Vidu pri Ptuj velik strah. Zvečer se je bil prika-del skozi okno prevega nadstropja v spal-nico posestnikov sin S. s Pobrežja in se skril pod posteljo njene nečakinje. Kmalu zatem je šla gospa lež, zdajci pa jo je iz spanja prebudilo močno dihanje. Prižgala je svetilko in našla pod posteljo nečaki-nje moškega, v katerem je spoznala po-sestnikovega sina S. Začela je klicati na pomoč, S. pa se je urno pognal skozi okno in izginil v temni noči. S. je orožnikom iz-povedal, da nikakor ni hotel krasti, nego je hotel biti pri nečakinji, s katero ima baje ljubavno razmerje. Zadeva se bo obravnavala pred sodiščem.

Iz življenja na deželi

BRASLOVČE. Proslava materinskega dne 26. maja v Sokolskem domu je lepo uspeša. Program je obsegal deklaracijo »Mamica, govor, igrice« »Pavelčkova pi-čalka« in petje. Otroci so igrice prav le-po igrali. Vodila jih je učiteljica gđ. Ra-merjeva, mladinski zbor pa je pod vo-dstvom učitelja g. Snuderla zapel nekaj pe-smic. — Zaključek nižjega samaritanskega tečaja je bil 2. t. m. izpit je uspešno na-pravilo 15 samaritanov. Pri izpitu je za-stopal banovinski odbor RK g. dr. Ferlan. Vodil je tečaj predsednik tukajšnjega RK g. dr. Lovšin, tajnik in blaginjske posele tečaja pa tajnik g. Snuderl. Za trud so te-čajniki g. zdravniku poklonili lep šopek in sta se mu z iskrenimi besedami zahvalila ga. Plaskanova in g. Lušin. Nasproti g. de-legatu iz Ljubljane so tečajniki izrekli že-ljo, naj se g. dr. Lovšinu zagotovijo pri nas mesto banovinskega zdravnika.

BREŽICE. Dne 29. maja se je vršil občni zbor podružnice CMD, ki je spet oživela. Številna udeležba je pokazala, da podruž-nice ni opustili, kar je naglasil v uvodnem govoru sklicatelj g. dr. Drnovšek. Delegat glavne družbe g. Škulj France je podal obširno poročilo o delovanju družbe z ugo-tovitvijo, da je tako narodno obrambno delo v sedanjih časih prav tako potrebno kakor za časa stare Avstrije. Velikega pomena je delo CMD za naše severne pokrajine, kjer je družba še zmerom tako na braniku, ka-kor je bila v preteklosti. Novo izvoljeni odbor naše podružnice si bo prizadeval, da se velepomembno delo glavne družbe podpre v čim izdatnejši meri. — Dne 2. t. m. je imel Sokol letni javni telovadni nastop. Po-samezne telovadne vrste so nastopile dobro. Višek je bila deveterica članov, ki je iz-vajala polonozo izredno lepo. Splošnega priznanja je bil deležen mladinski orkester pod vodstvom br. Kobala, ki je spremljal posamezne telovadne točke. Naši mladi godbeniki so si pridobili toliko simpatij, da jih žele še druge edince na svojih nastopih.

KOČEVJE. Na državni realni gimnaziji bodo sprejemni izpiti za I. razred 26. in 27. t. m. (ne 1. in 2. julija kakor je bilo prvotno določeno), obrakt ob 8. uri. Učen-ci, ki so dovršili IV. razred vsaj z dobrim uspehom, naj vložijo do 25. t. m. pri ravnatel-stvu s 5 Din kolikovega prošnje, napi-sane lastnorčno in prilože naj šolske iz-kaze o uspešnem dovršenem IV. razredu in rojstne liste.

NOVA CERKEV. Dne 20. t. m. bo v No-vi pri Novi cerkvi v Halozah ob 15. bla-goslovitev spominne plošče blagopokoj-nega velikega kralja Aleksandra I. Učen-ice. Obenem bosta razvite in blago-slovitev prapora podmladka Jadranske straže v Novi cerkvi.

RIBNICA. Sokolski kino predvaja dan-es 9. t. m. ob 15.15 in 20.30 in v ponedel-jek 10. t. m. ob 15.15 in 20.30 vefilmi iz dobe preganjanja kristjanov pod tira-sko vlado Nerona s V znamenju križa«. Dodatek nov Foxov tednik.

SOSTANJ. V nedeljo 2. t. m. je pri-re-dila zvezna strelska družina za Rave-n-šotanj nagradno streljanje na dvorišču Sokolskega doma. Prvak na meti šotanj je postal Topolšek Franc iz šotanja, drugi je Verant Jakob z Vranskega, tretji pa Natek Franto iz šotanja. Na meti Ve-lenje je prvi Langus Ivan iz šotanja, drugi Sušel Ivan iz šotanja in tretji Bu-banja Savo iz Celja. V nabito polni dvorani

a— Biser je pogubljen. Pred tremi tedni je dobi šletni Zlatir Franc, sin kobarja v v Stojncu, 26-parski novac, ki ga je nosel v usta in ga pogoltnil. Ker se mu je sta-nje poslabšalo, je moral zdaj v ptujsko bol-nišnico.

Iz Ljutomeri

a— Nastop podčelaznih zborov je 2. to-ga meseca zbral v Ljutomeru okrog 160 pevcev in pevki iz Gornje Radgone, Sv. Ju-rija, Križevcev, Sv. Tomaža, Male Nedelje, Veržaja in Ljutomeri. Prireditve je bila samišljena kot proslava skladatelja p. H. Sattnerja. To so vesekosi cerkveni pevski zbori in skore vsi delujejo v neugodnih razmerah. Njih prvi skupni nastop pa je pokazal mnogo dobre volje in dela. Šte-vilčno so razen ljutomerskega in gornje-radgonkega šiki, čemur so vzrok podčelaz-nega razmera, glasovni material pa je zelo različen. Najbolj so uspeli trije skupni zbori, precej medlo je pel zbor od Sv. Ju-rija, dobi so bili Križevčani glasovno in v fraziranju, dober tudi mešani zbor iz Gor-nje Radgone, medtem ko je moški zbor precej zasotal, onako tudi mešani zbor od Sv. Tomaža. Duet gđ. Huber in g. Babiča iz oratorija »Assumptio« je prav uspejal, pesem zbora od Male Nedelje je bila do-bra. Pevska zbora in Veržaja in Ljutome-ra sta izvajala svoje točke s vidno tegla-jenostjo in lepim fraziranjem. Dasi se je nekaterim zborom posamezno premajhna is-olnost (a. pr. ostri sopani), vendar te-ta poudarjati, da vrše val važne naloge na procvit slovenske pesni in to skore poved v težkih razmerah.

lj— Vpisovanje v I. razred meščanske šole ob 27. t. m. ob 8. Učenici(ki) naj prine-sao s seboj šolske izkaze, vse druge po-trebno pa šole v začetku septembra, ne bo končni vpis.

Iz Gornje Radgone

gr— Sattnerjeva proslava. Na binistični ponedeljek 10. t. m. bo v Gornji Radgoni na dvorišču g. Fünfkirchena ob pol 16. vefil koncert ljutomerskega pevskega okrožja s izbranim sporedom skladb Hugolina Satt-nerja. Pridite!

gr— Gasilska četa v Ortoveh pri Gor-nji Radgoni si je nabavila novo motorno brizgalno, katere svečana blagoslovitev se je vršila v nedeljo 2. t. m. Novi motorni brizgalni je kumovala ga. dr. pl. Kodelič-tehova iz avstrijske Radgone.

gr— Huda nesreča zaradi nepravilnega motokilista. V noči na ponedeljek okrog pol 2. zjutraj se je vračal Zlčetni sluga firme Bouvier Jožef Rauter v družbi Jo-žefa Zigerta in njegove žene s gasilske pri-reditve v Ortoveh proti domu. Vsi so šli peš.

Na Binkoštno nedeljo

Spomini ob dvajsetletnici italijanske vojne napovedi

Ceta 155. maršbataljona avstrijskih črno-vojnikov je bila detaširana v Kobaridu od svojega postanka do pričetka vojne med Italijo in Avstrijo. Bataljon s štabom je bil v Tolminu. Do prvih dni maja 1915 je ljudstvo okrog Kobarida še nekoliko upalo, da s Italijo ne bo hudega, toda vse dobre nade so kmalu razpršile alarmantne novice, ki jih oblastva nikakor niso mogla zatreti. Nihče ni vedel, od kod prihajajo in kdo jih troši. Sicer pa so jih nehoti potrjala oblastva sama s benavdnimi, večkrat konfuznimi odredbami, s katerimi so jasno kazala, kako izgubljajo glavo. Ljudstvo je bilo prepričano, da se ne bo moglo upirati, ampak da se izogne vihti in vzel s seboj, kar je mogel, mu nihče ni branil. Zgodilo se je tudi, da so beguncem na potu pokvirali živino in vozove, sposobne moške potaknili med delavce, ženske, otroke in starše pa nagnali nazaj domov. To je precej zaviralo bežanje s domače grude, zakaj oni, ki so se že tudi pripravljali, da pojdejo, so našli ostali doma, pa tudi drugi, ki so že bili na poti, so obstali, ko so izvedeli, kaj jih utegne doleteti.

Neko noč se je nagromadilo v Kobaridu toliko ljudstva, vozov, živine, prtljaje in raznih drugih predmetov, ki so jih vzeli begunci s seboj, da se drug drugemu niti umikati niso več mogli. Bilo je, kakor da bodo obklicale vse te karavane kar v trgu in čakale svoje usode. Plašni in zbegani, kakršni so ubogi ljudje tiste dni bili, so postali nakrat še melodušni in niso se mogli odločiti, kaj naj prav za prav storijo; ali naj se res vrnejo domov, ali naj vzle vsemu gredo na slepo srečo proti Tolminu in dalje tja kam, kjer bodo varni pred neposrednimi vojnimi operacijami.

To kolebanje je trajalo vse dotlej, dokler se ni oglašilo nekaj pogumnejših, rekoč vsak zase: »Jaz grem domov, drugi pa napravite, kar hočete.« Proti štirim zjutraj je bil ves Kobarid spet prazen, begunci so se razšli, večina se jih je odpravila nazaj na domove.

24. maj 1915 je padel na binkoštno nedeljo. Kobarid, ki je bil ob nedeljah vedno živahen, je bil ta dan tih, skoroda prazen, niti k deseti maši ni bilo prišlo mnogo sveta. Prejšnjo noč je deževalo vse do zore.

Kobariška posadka je bila sestavljena iz naše čete, iz činovnikov, kakor sem jih omenil v uvodu, nekaj sapersjev, orožnikov in finančnih stražnikov, vseh skupaj s častniki vred nas ni bilo več kot tristo. Zadnje dni pred vojno z Italijo smo bili v stalni pripravljenosti.

Vprav na binkoštno nedeljo so bili zbrani častniki naše čete v gostilni pri Benečanu. Jaz sem imel službo na pošti in nalog, da nemudoma osebno pokličem na pošto stotnika, poveljnika naše čete, če bi kdo od koderkoli brzojavil ali telefoniral kaj važnega. Okrog šestih popoldne se je to zgodilo. Okrajno glavarstvo v Tolminu je poklicalo k telefonu komandirja kobariške orožniške postaje. Pošljem ponj. Bil je nadrednik, po rodu letan, a kaj malo priljubljen med Kobaridci. Marali ga niso baje zaradi tega, ker je bil oduren in ker se ni zavedal, da je Sloven. Glavarstvo mu je telefoniralo, da je nastopilo med Avstrijo in Italijo vojno stanje, obenem mu je naročilo, naj takoj hermetično zapre vse meje svojega službenega okoliša proti Italiji. Komandir je pobil, vzdihel temu je še do kak strumno, dasi s tresočim glasom odgovoril, da je razumel, kar mu glavarstvo telefonira, sicer so pa itak vse meje zaprte že od prej v smislu zadevnih ukazov, vendar ne hermetično, ker mu doslej tega še nihče ni ukazal niti ga poučil, kako in s čim se hermetično zapira. Očitno možakar ni razumel, kaj pomeni beseda »hermetično«. Zaradi tega je nastal prizor, ki bi se mu bil človek smejal od solz, če bi ne bil predvideval usode, ki se je v tistem trenutku pisala našemu živlu ob Soči.

Telefonski razgovor med zastopnikom okrajnega glavarstva v Tolminu in orožniškim komandirjem v Kobaridu je bil seveda nemški, točno po predpisih bivše Avstrije. Istran pa je le za silo lomil nemščino, kolikor se je je pač naučil pri vojakih in v orožniški službi. Vrh vsega je bil še silno razburjen. A tudi oni iz Tolmina, ki je govoril s kobariškim orožnikom, ni bil, dasi višji uradnik, nič manj razgret. Na noben način ni mogel orožniku pojasniti, kaj pomeni beseda »hermetično«. Nasprotno, tako dolgo je mučil ubogega moža, da je siromak naposled mislil, da je Hermetič kak kraj v njegovem službenem okolišu. Svar je začela iti na živce tudi meni, ki sem ves ta čas samo stal ob telefonu in poslušal. Da napravim konec pravi dragega časa, napisem na listek papirja, kaj pomeni beseda »hermetično« in ga stisnem orožniku v roko. Bilo pa je že skoraj prepozno, zakaj prav takrat se je bil komandir z gospodom iz Tolmina zmenil, da pogleda doma v leksikonu, kaj pomeni »hermetično«, nakar je odločil slušati.

Menj se je zdelo, da orožništvo, ki se ga je poslužil Tolmin, da je naznanil Kobaridu nastop vojne med Italijo in Avstrijo, ni bilo kompetenca, ki naj prva to uradno izve, saj je vendar bila v Kobaridu vojaška posadka s častniki na čelu, ki je imela potrebne instrukcije, kaj naj stori za primer vojne. Zato sem svetoval orožniškemu komandirju, naj počaka na pošti, da

pokličem stotnika. To je bil eden izmed redkih oficirjev nemške narodnosti, ki tisti čas niso mrzili Slovanov. Ves čas, kar smo bili detaširani v Kobaridu, celih šest mesecev, smo živeli v najlepših odnosih s prebivalstvom.

Našel sem stotnika v gostilni pri Benečanu, kjer so se držali tiste nedeljske popoldne vsi častniki naše čete, bolj v pričakovanju kakor zaradi zabave. Stotnik je bil bled in razburjen, toda ne zaradi vojne napovedi Italije. Vojna napoved na naše taktično razpoloženje v Kobaridu sploh ni kaj posebno učinkovala, saj smo jo vsi že davno pričakovali. Pač pa je učinkovala na stotnika način, kako je Tolmin uradno naznanil vojno napoved Kobaridu. Saj je vendar v Tolminu bilo razen okrajnega glavarstva in našega bataljona vojaško poveljstvo, v čigar okoliš je spadal tudi Kobarid.

Nimam z vami nobenega opravka več in tudi ne jemljem nobenih naznanil od vas na znanje,« je renčal v telefon stotnik, ko je tolminsko okrajno glavarstvo do dobrega ozmerjal, ker je bilo orožništvo prej obveščeno kakor on. Nato je treščil slušalko v kraj in se odpravil s pošte. Prosil sem ga, naj mi da morebitna nadaljnja na-

vočila. »Veljajo stare«, je odgovoril, »če bo kaj posebnega, me pokličite«.

Nu, ni še bil prestopil praga, že je moral spet k telefonu. To pot ga je klicalo poveljstvo bataljona. A brez hrupa in krika tudi sedaj ni šlo. Stotnik je zbesnel, ker ga ni klical podpolkovnik, poveljnik bataljona, temveč njegov adjutant.

»Od vas,« je hitel kričati v telefon, »ne sprejemam nobenih ukazov in tudi ničesa ne vzamem na znanje. Do nadaljnjega bom ukrepal sam, kakor bom sodil potrebno.«

Adjutant je odgovoril dokaj mirno: »Gospod stotnik, jaz sem opravil svojo dolžnost, kakor mi je bila ukazana, vi pa lahko delate zaradi mene, kakor pač veste in znate, seveda na svojo odgovornost!«

Znamenja, v katerih je vstopila naša četa v vrste borcev, niso torej bila nič prida. Značilna pa so bila tudi glede mrzlične zmede, ki je tisti čas vladala med ljudmi, katerim je bila poverjena skrb za red in točnost. Ali na dostojanstvo »kompetence« vendar niso pozabili.

Stotnika potem nisem videl vse do dveh zjutraj. Ta čas ga je nadomestil nadporočnik Sonček, ki pa je samo nadzoroval, da je bila vsa posadka v redu, a naša četa pripravljena na umik na Vodilov vrh ob levem bregu Soče v smeri proti Tolminu, da se združi z bataljonom, kakor so se glasila že stara navodila. Druge formacije, ki so skupno z našo četo spadale h kobariški posadki, so prav tako imele nalog, da zapuste skupno z nami Kobarid, smer pa je bila določena takisto tudi njim, da so šle k svojim edinicam.

Ponoči med binkoštno nedeljo in ponedeljkom, od 24. na 25. maja 1915, je bilo v Kobaridu kakor podnevi. Poprej vse mirno in tiho, v pozornem pričakovanju, je mahoma vse oživel, kakor hitro se je razvedelo, da je vojna napovedana. To je bila ena tistih novic, ki se brez telefona in radia razširijo bliskovito po deželi, da sam ne moreš prav pojmiti, kako.

Nihče ni spal tisto noč, ne vojak ne civilist. Do kakih nerodnih ali divjih prizorov pa ni prišlo, resnost položaja je bila zajela vse duhove tako silno, da so ostali trezni celo nekateri notorični pijanci, med vojske kakor med civilisti, čeprav so bile vse gostilne vsa noč odprte in je človek

Vojna, vojna!... Na trgu v Kobaridu

Zenske v bodoči vojni

Dandanes nahajamo v listih in revijah čedalje več slik, ki nam prikazujejo razne vaje ali pohode vojaško organiziranih in discipliniranih ženskih skupin. Te slike so iz raznih držav in organizacije so ponekod prostovoljne, ponekod od države podpirane, marsikje pa tudi od države same ustanovljene ali za žensko vojaško disciplino ter jih vcepiti ženskam vojaško disciplino ter jih vcepiti ženskam vojaško disciplino ter jih vcepiti ženskam vojaško disciplino.

Moderne Amaconke...

V nekaterih državah se ustanovitve organizacij zadovoljujejo z veščanjem žensk za vojno sanitarno službo, za obrambo proti plinskim napadom itd.; v nekaterih državah pa veščajo ženske tudi v rabi strelne orožja, formirajo iz njih amazojske polke itd. Državam, ki imajo že z zakoni ustanovljeno bolj ali manj obsežno žensko vojaško službo, se je zadnje čase pridružil še Poljska, ki je z zasilno odredbo ustanovila vojaško pomožno službo, obvezno za moške od 17 do 60 let in za ženske od 19 do 45 let. V pomožno vojaško službo spadajo po tej poljski odredbi: promet, telefon, brzojav, radio, pasivna obramba proti plinskim in zrakoplovnim napadom, tehnična pomoč, gasilstvo in saniteta. Služba je pristna in podvržena vojaški disciplini.

Ti pojavi so pač vredni razmišljanja in ne kaže, da bi jih omalovaževali ali brez kritike obsojali le kot izrodke militarizma ali izredne bojovitosti te ali one države. Napačno bi bilo tudi, če bi zrl v njih znake nove neposredne grozeče vojne. Kljub grozečemu pisanju svetovnega časopisja je namreč le najbolj verjetno, da dokler bo gospodarski rod, ki je vojno izkusil, nove vojne ne bo. Toda rod, ki ga ne bodo brzdali bridki spomini ter ne bo nemara nič bolj previden in previden od nas, jo bo najbrž začel. To sicer ni razveseljivo, ali pomisliti moramo, da o vojni ali miru ne more več odločevati posamezna država, in da bi bil danes pač še nespameten sleherni državnik, ki bi si delal iluzije o večnem miru.

Bodoče vojevanje

Da nam bo pa mogoče razumeti, čemu naj bodoča vojna poleg milijonov možkih mobilizira tudi milijone žensk — po pripravah raznih držav je treba tako soditi — si moramo predstavljati objektivno sliko bodoče vojne.

Sklepi iz izkušnj svetovne vojne in »napredek« v borojevanju opravičujejo danes približno to-le sliko.

V začetku vojne bo skušal vsak nasprotnik z naglo mobilizacijo primernih sil in z

okretnim manevriranjem doseči hiter in odločen uspeh. Ko se to ne bo nikomur posrečilo, bo fronta odrevenela. Oba nasprotnika se bosta zakopala in utrdila, ponekod deloma na stari način v zvezanih zakopih, kjer bo ozemlje za napade s tanki in letali pripravno, pa na nov način v posameznih raztresenih gnezdih, zasedenih z majhnimi posadkami, ki bodo oborožene s strojnimi, brzostrelnimi topovi i. t. d. Na takih krajih bodo fronte zaradi brzostrelnih topov, tankov in letal jako globoke. Zasedene bodo spredaj bolj šibke in bodo do gotove meje elastične. A za njimi bodo stalno pripravljene močne rezerve, ki jih bo mogoče z motornimi vozili vsak čas poriniti na to ali ono oboroženo mesto. Te rezerve kakor tudi vse zaledje bo tako zavarovano proti letalskim napadom, da bo v zraku fronta ravno tako trdna kakor na tleh. Ker je mogoče vsako postojanko zavzeti in vsako braniti — vprašanje je le, koliko ljudi in materiala hoče in more vojskovedja žrtvovati —, bo predor take fronte skoro nemogoč, dokler se ne bo eden izmed nasprotnikov na nji popolnoma izčrpal.

Vojskovedjem seveda ta način vojskovanja, pri katerem bo imel prvo besedo organizator, drugo tehnik in tretjo vojska, nič ne prija. Radi bi se ognili ogromnega tehničnega aparata, neokretnih mas in odrevenelih front, da bi se povrnil spet k časom gibčnejših armad in starega živahnega načina vojskovanja, ko je bilo mogoče s spretnim manevriranjem, z raznimi izvijačami, presenečenji in taktičnimi umetnjami tudi močnejšega nasprotnika odločilno potolči. Tako si n. pr. nemški general v. Seekk kljub izkušnjam zadnje vojne veliko obeta od primerno reformirane konjenice.

Dva tehtna razloga

Ne ogreva pa samo sportno navdušenje in poklicno častihlepe vojskovedci za mobilizacijo vojskovanja. Stremiljenje izvira iz dveh tehtnih razlogov. Prvič bi bila pri hitri in odločilni vojni kratka in »dobitkonoša«. Od premaganega, a še ne izčrpanega nasprotnika bi zmagovalce lahko izsilili lepo vojno odškodnino. Drugič pa uspehi, ki jih spretnosti in srečnejši vojskovedja doseže v začetku vojne, preden fronte odrevene, vendar le pripomorejo h končni zmagi, čeprav niso, oziroma danes ne morejo biti več neposredno odločilni.

Oba razloga sta tudi merodajna za načrte, po katerih naj bi v bodoči vojni že od začetka tudi ženske sodelovale. Nagel in uspešen udar v začetku zahteva naglo mobilizacijo in premoči na pravem mestu. To si zagotovi lahko celo številčno šibkejši nasprotnik, če za transportno in tehnično pomožno vojno službo, za upravo itd. porabi nevojske. Seveda v takih primerih

hitro prišli do piječe tudi brez denarja, če je le hotel, saj so bili povsod taki, ki so dajali za pijačo vsakomur, kdor je maral piti. Ljudje so bdeli in hodili drug do drugega le v razburjenosti in uganjanja, kaj bo sledilo.

Večkrat sem tisto noč stopil na četrto s pošte na trg, da se oddahnem od otonih misli, ki so se me polaskale in da si ogledam vrvež, ki je nastal. Toda slavje žgolenje — v Kobaridu je čuda mnogo slavcev — me je delalo še bolj melanholičnega, zakaj prav tisto noč sem jih slisal toliko, kolikor se nikdar ne v svojem življenju.

Proti dveh zjutraj pride stotnik in naroci, naj pazim, da bodo telegrafski in telefonski aparati še pred zoro demontirani in odpravljeni proti Tolminu. Obenem naj odide tudi poštno soboje.

Javili smo se poprej v Gradec in v Trst, naj v Kobarid ne brzojavijo in ne telefonirajo več, ker od tega trenutka dalje ni več niti avstrijske pošte niti avstrijske posadke. Gradec je vzel prijavo na znanje brez opazk. Trst pa je bil očitno razburjen v prepričanju, da je okrog Kobarida že vse v ognju.

Bilo je še dobro svetlo, ko sem opravil, kar sem imel opraviti na pošti. Vse je šlo gladko, le ko je kazalo zapreči, ni bilo konja nikjer. Lastnik se je uprl in ga ni hotel dati. Domala je prišlo do incidenta. No, slednjič je bila odpravljena tudi ta ovira brez nadaljnjih prekanj, nakar sem se lahko umaknil tudi jaz na levi breg Soče, kjer je bila naša četa že zbrana; ostali deli posadke so tudi že odšli iz Kobarida. Zapustil sem Kobarid, ko se je že prikazalo sonce. Mislim, sem, da sem zadnji od vojske, ki zapušta trg, pa sem se motil. Ko sem se namreč poslavljaj na trgu od gospe Volaričeve, soproge mojega nekdanjega šolskega z goriške gimnazije, se je zdajci pojavil, ne vem od kod... tisti famozni orožniški komandir in šel nato z menoj na levi breg Soče, kjer je bila zbrana naša četa. Orožnik je ubral svojo pot proti Krnu in se, prišedši na drugo stran mosta, jadrno izognil srečanju z našim stotnikom. Bal se ga je, ko živega ognja.

Stotnik me je sprejel prav prijazno in je bil zelo zadovoljen, ko sem mu povedal, da je vse izvršeno v smislu navodil in da se je tudi poštno soboje umaknilo v zaledje v redu. A ko sem mu povedal, da sem našel orožniškega komandirja v času, ko sem mislil, da od posadke ni nikogar več v Kobaridu, razen mene, je zbesnel še huj, kakor takrat, ko se je prekal pri telefonu s Tolminom. Žal mu je bilo, da se ni mogel znesti tudi še nad tem možem. Zakaj? Sumnil je orožnika, da je zadnje dni opravljal nekako tajno nadzorovalno službo tudi nad našo četo.

Moralo je biti okrog šestih zjutraj, ko je dal stotnik znamenje saperskemu poročniku, naj opravi svoj posel. Nato so sapersji zaklicali gruči, bile so večinoma ženske iz bližnjih hiš, ki so gledale odhajajočo posadko, naj se umakne bolj nazaj, da se ne zgodi nesreča, zakaj v nekaj minutah bodo porušili most. Ljudje so ubogali. Cim smo se umaknili tudi mi v primerno razdaljo, je saperski poročnik sam zažgal napeljeno vrstico.

Dve tri zamolke detonacije in zgodovinskega Napoleonevega mosta v Kobaridu ni bilo več.

Gruča ljudi, ki sem jo pravkar omenil, se je približala razvalinam in glasno zajokala, mi smo zaklicali Kobaridu še zadnje pozdrave. Potem smo odšli.

Zadnje višine, s katere je še bilo videti Kobarid, smo opazili, da veje s cerkvenega stolpa bela zastava. Zmagovalci so lahko vkorakali.

Fran Merljak.

več samo za vojno. Neizmerna poraba municije, orožja in najrazličnejšega vojnega materiala, zgradba, vzdrževanje in upravljanje potrebnih obrambnih naprav, stalna pripravljenost velikih rezerv, potreba ogromne sanitetne, transportne in oskrbovalne organizacije ter razne druge vojne nujnosti bodo že od začetka vojne kmalu zahtevale čisto drugačen način življenja. Zaradi skrajnega varčevanja bo potrebna neka posebna socializacija, zaradi nje omejitve svobodne volje, zaradi te diktature in zaradi diktature militarizacije skoro vsega prebivalstva, pri čemer tudi žensk skoraj ne bo mogoče izvesti.

Treba je le pomisliti, koliko možstva bo v bodoči vojni zahtevala zasedba in ohranitev globokih front. Preprost račun pokaže, da bi vojne s takimi frontami nobena država dolgo ne vzdržala, če bi morala braniti vse svoje meje. Zato se tudi vsaka država — in to je dobro — boji sama začetni vojni. Slehera si skuša s pogodami zavarovati vsaj nekatere svoje meje, in čeprav gole pogodbe niso posebnega zanesljivosti, je vendar verjetno, da se bo sta tudi v bodoči evropski vojni vojskovala samo dva bloka držav. Seveda nima pomena, da bi zdaj razmišljali, kako bosta ta bloka sestavljena. V vsakem primeru je verjetno, da bodo večje države silile manjši v ogenj po kostanj, verjetno pa tudi, da ne bo kostonja nihče dobil, ker se bo v vojnem ognju čisto sežgala. Dokaz je zadnja vojna, ki se je končala čisto drugače kakor so glavni akterji v začetku računali, in tudi bodoča vojna se bo v Evropi končala z drugačnim geslom kakor se bo začela.

Najhujše zlc

Samo na sebi bi bilo to dobro, če ne bi moderna vojna zapuščala nekega zla, ki je hujše kakor vse žrtve in razdejavanja vojne same. Kljub strahotam zadnje vojne moramo namreč pomisliti, da je po golem računu smrt nekaj deset milijonov ljudi v primeru s celotnim številom prebivalstva zemlje malenkostna ter da predstavljajo tudi opustošena bojišča le neznamenit del zemeljske površine. V zadnji vojni porušena mesta so danes že pozidana, žrtve pozabljene in stvarna škoda popravljena, medtem ko je moralna, socialna in kulturna škoda zdaj celo večja kakor je bila prvi dan miru.

Pomislimo, da imamo danes nešteto ljudi, ki pravijo čisto preprosto: Malo vojne bi bilo dobro, naše kupčije bi se opomogle! In ljudi s tako roparsko mentaliteto se skoro nihče niti ne strahuje niti ne ogiblje. Nasprotno, še čašeni in ugledni ljudje so in nikomur ne pride na um, da je najbolj zavrnjen roparski moralni prav za prav boljši od njih. Ima vsaj malo več osebnega poguma in trdnjše živce.

Danes so pa tudi najzlahtnejši cvetovi kulture, svoboda besede, svoboda gibanja in svoboda dela čisto uničeni ter zamre vsak nov poganeč sproti v mrzlih sapah, ki vejejo po Evropi. Vojne žirne ovire je snedla rja, a po vojni nevidne žirne ovire nas vedno bolj v mero režejo. Nihče pa ne pravi: Odstranimo jih!

Vse to je blagoslov vojne, ki so ga deležni zmagovalci in premaganci.

Zato so človeštvo danes najbolj nevarni ljudje, ki pridigajo, da je vojna potrebna za prerenež narodov ter vedno vseh krvavih in gmetnih žrtev. To je strahotna zmotna in laž, ki jo naše povojno življenje vsak dan bolj jasno razkriva. Kar nam je vojna prinesla dobrega, ne odtehta zla, ki nam ga je zapustila, zakaj če bi na vrednejši način žrtvovali toliko krvi, premoženja in truda, nas danes ne bi trla taka moralna, socialna in kulturna siromaščina. Kar velja za zadnjo vojno, velja tudi za bodočo.

Proučuj vojno!

Kdorkoli se torej resno trudi za mir, mora proučevati vojno, zakaj o boleznih mora biti poučen, komur je mar ohranitev zdravja. Šele potem si lahko bodočo vojno res objektivno predstavlja ter presodi, da vojna v nobenem primeru ne more prinesiti dobička, temveč v vsakem izgubo. Pri sedemdesetih ali desetletnih diktaturah, ki jo bo bodoča vojna neizprosno zahtevala, ne bo nihče mogel narodov ubraniti strašne demoralizacije in korupcije. Demoraliziran in korupten narod bo pa kljub vojni zmagi vendarle poražen, zakaj narod rase in napreduje samo v zdravih letih, a leta zdravja morejo biti samo leta miru.

Zato vsak državnik svoj narod najbolje pripravi za vojno — če je leta že iz kateregakoli vzroka neizogibna —, ako mu za dolgo dobo zavaruje mir. Prizadevanje za moralno in fizično zdravje, socialno pravičnost, kulturni napredek in vse plemenite sadove miru, je boljše in važnejša priprava za vojno kot vse predčasno oboroževanje in militariziranje. To naj pomislijo zlasti, kdor je pacifist iz resnične kulturne potrebe in ne iz strahopetnosti, ter vsak, ki je hraber iz plemenite prepričanja in ne iz sadizma ali bestialnosti.

Pomislijo naj pa to tudi ženske. Ženske je prav posebno, zakaj nje zadene vojno gorje še bolj kakor moške. Njim je vžela svetovna vojna desetkrat več kakor imajo priznanega — na papirju. Če bodo v miru tako brezbržne kakor so zdaj, jih utegne prihodnja vojna zadeti še huj.

Pasivno junaštvo

Razprava o tem, ali so ženske sploh sposobne, da v vojni »stekmujejo« z moškimi, je odveč. V moderni vojni, ki zahteva od večine udeležencev le pasivno junaštvo, seveda prav lahko tudi ženske pomagajo. Vprašanje, ali naj bodo ženske v vojni »enakopravne« tudi na onih mestih, kjer je treba izrednega osebnega poguma, ki je še pri moških precej redka vrлина, bi bilo pa sploh zgrešeno. Na tako vprašanje smemo dati samo en odgovor: Preden pride kdaj tako daleč, da bi morale celo ženske posegati v odločilne boje, — kljub grmadam »moderne« orožja, bo namreč tudi v bodočih vojnah konec konca odločil nož — naj raji vsa Evropa pogine!

Kot element ohranitve življenja in blagostanja čutijo ženske naravno večji odpor proti vojni kakor moški, ki radi podlegajo atavističnim nagonom. Zato so ženske bolj sposobne, po žrtvah, ki jih bodo morale v vojni doprinesati, pa tudi bolj upravičene delati za mir. Toda če naj ima njih prizadevanje uspeh, mora biti bolj pravilno usmerjeno in bolj agilno kakor doslej. Prazne fraze in obsodbe ne koristijo nič.

Ženske se morajo najprej lotiti velikega dela, ki je potrebno za odpravo neizmerne povojne zla ter za moralno, socialno in kulturno ozdravljenje naroda. V ta namen morajo pa pred vsem neprestano misliti z lastno glavo ter zahtevati zase ono pravico, s katero še lahko resno sodelujejo pri vseh problemih miru in vojni — vojni pravico. JANEZ ROZENOVET.

KULTURNI PREGLED

Problemi našega jezika

Menda ni bilo za nobeno izdajo Breznikove Slovenske slovnice v javnosti toliko zanimanja kot za četrto. O tem priča poročila in ocene v revijah in dnevnih (n. pr. ocena dr. Debeljaka, »Jutro« 1934, št. 221 l. d.). Najobsežnejšo izmed dosedanjih ocen je spisal za mesecnik »Popotnik« prof. dr. Maks Robič. Njegova ocena z naslovom »Nova izdaja Breznikove slovnice« je izšla v petih zvezkih in je v pravkar izšli 9.—10. številki zaključena. Dr. Robič je s to kritiko pokazal obsežno jezikoslovno znanje, kakor se je s svojočasno obirno kritiko Vebrove Filozofije (Naša doba, 1930) uvrstil med naše upoštevane filozofske pisce. Oba njegova kritična spisa z dveh različnih znanstvenih področij samo vzbujata željo, da bi se dr. Robič pogostje oglašal v naših obzirnikih.

Njegova kritika Breznikove slovnice utegne po nekaterih splošnih mislih in aforsistično udarnih opazkah zanimati tudi širšo javnost. Jezikovna vprašanja imajo pri nas znatno večje obsežnost kakor je ozka občina strokovnjakov. Zato smo iz spisa dr. Robiča izbrali nekatere vzpodbudne misli in opazke, ki o njih sodimo, da zanimajo širši krog našega izobraženstva.

★

V začetku svoje kritike poudarja dr. Robič, da Breznikova slovnica opravlja tudi službo izvenslovskega jezikovnega priročnika in ker je ob enem šolska knjiga, mora torej služiti več gospodinjstvom, katerih noben pa ne bo z njo popolnoma zadovoljen. »Potrebujemo kratko, normativno slovnico za srednje šole in večjo znanstveno slovnico sedanega slovenskega pismenega jezika z njegovo pravilno izreko vred.«

Breznikovo, po Ramovšu posneto postavljajo »narečje« označuje »Popotnik« kritik takole: »Posebni jezikovni pojavi segajo različno daleč, mnogi celo preko narodnega ozemlja, drugi pa zopet nastopajo brez medsebojne časovne in krajeve zveze. Kako vso to jezikovno pestrost zajeti in nazorno prikazati, je težek problem. Poskušali so to doseči na različne načine, na primer z jezikovnimi zemljevidi. Brez dvoma pa je delitev nekakega jezika na »narečja«, »podnarečja« in »govore« eden izmed najslabših načinov, ker je vsaka taka delitev le približna in neizogibno samovoljna. Ostrih mej — kakor Breznik sam naglašuje — ni, prav tako pa tudi nimamo nobenega kriterija za to, katere jezikovne pojave in koliko njih potrebujemo, da konstatiramo poseben jezik, posebno »narečje« itd. Zato mora Breznik govoriti o »prehodnih narečjih« ter podrobnostih in skupnostih posrednih slovenskih »narečij« med seboj in s srbohrvatskimi. To postavljajo »narečja« je poseben primer za uporabo tipološke metode, ki ima, kakor vsaka druga, svoje sončne in senčne strani in ni za vse pojave enako uporabna.«

Na str. 109, piše kritik o tendenci, izpodrinuti polglasnik v primerih, v katerih je sedanja pravilna izreka pismenega jezika se zahteva, in pravi: »Prvič ima pisarja, v tem slučaju pomanjkanje posebnega znaka za polglasnik v gajici, svojo moč, drugič pa se je težje slovenskega jezikovnega ozemlja, ki prihaja za razvoj naše izobražene izreke edino v poštev, izza koroskega plebsitca in rapalske pogodbe pomaknilo tako močno proti severozhodu, da ga je treba sedaj iskati v okolici Celja, ki ima po Ramovševih dialektološki karti slovenskega jezika (str. 12—13) za dolgi polglasnik z e. Ta okolnost ne bo mogla ostati brez vpliva niti za izobraženo izreko drugih glasov in pismeni izrek sploh.« Malo dalje pravi: »Morda bi slovar, ki navaja tudi izreke besed, rešil ali vsaj podaljšal v izobraženi izreki življenjske polglasnikov in drugim na smrt obsojenim glasovom pred naraščajočimi severovzhodnimi valovi.«

Marsikdo bo pritrdil temule mnenju dr. Robiča: »Slovenski pismeni jezik postaja zadnje čase s svojo izreko in drugim vred tako nestalen, težek in zapleten, da se rojen Slovenec laže prej nauči deset drugih jezikov, za katere so mu na razpolago vsa potrebna učila, kakor te »visoke slovenske«. Teh pa naši med seboj nesložni slovenisti za slovensko nečesto dajo od sebe, ampak uganjajo s svojo modrostjo neko scientio arcano (tajno vedo), kakor stari magi. Po vsem tem se ne bomo čudili, da postaja »nova slovensčina« neudarešim bratom, pa tudi marsikomu drugemu nerazumljiva in ne naučljiva in da bo treba zanje pisati posebne knjige, kakor Mohorjeva družba že dela.«

Velika škoda je po mojem prepričanju, da je Japelj uvedel v slovenski pravopis načelo etimologije (izvora), ne morda zato, ker bi bili s fonetičnim pravopisom, to je s pravopisom po izreki, bližji Hrvatom in Srbom, temveč v prvi vrsti zato, ker je fonetični pravopis mnogo lažje priuči, ter s tem mnogo bolj demokratičen in slovenski; s svojim sedanjim »etimološkim« pravopisom, ki je povrh na vseh koncih in krajih prelukan s fonetičnim, smo Slovenci na čisto nepotrebnem mestu aristokratski in učenjarski. Zdi se mi, da tudi pri nas velja načelo: čemu enostavno, ko pa gre tudi komplicirano. Tudi v našem pravopisu je lep kos napačnega konservatizma.

Dober je tudi tale aforizem: »Jedro problematike razmerja med mišljenjem in govorjenjem je prav v tem, da more jezik za poimenovanje neskončne množice različnih predmetov rabiti samo omejeno število besed. Si hotel je sicer razumljiva, a ne točen. Če bi hoteli vse natančno ločiti, bi bil jezik točen, a nepregleden in nerazumljiv.«

Kritik se tudi odločno upira pretiranemu uravnavanju naglasa v književni slovensčini po gorenjski govornici. »Kajti njegova slovnica neče biti slovnica govornice preproste ljudstva v kaki manjši pokrajini, recimo na Gorenjskem, ali celo v kakem manjšem kraju, recimo v Lhanu, temveč slovnica slovenskega pismenega jezika, če ga prav razumem. Za ta jezik pa veljata po Brezniku samem večinsko načelo ter raba naših najboljših pesnikov in pisateljev.« Kritik navaja kon-

Anthony Klančar

Večji kakor umetnostna vrednost Peruske slike, ki so jo ameriški Slovenci kupili za Narodno galerijo v Ljubljani, je simboličen pomen tega darila. Izražen je v spremembi pisma, iz katerega se oglašajo oton odločitev in prikrita obupa; zdi se nam, da slišimo iz njega daljni klic stari domovini: Morituri te salutant! — tisti, ki so zapisani smrti, te pozdravljajo!

Nekdo je nedavno ugotovil, da bo sedanja gospodarska kriza pospešila proces stopitve tujih narodnosti v severnoameriški narod. Dotok je že dokaj časa ustavljen, vezi s staro domovino so zrahline bolj kot kedaj prej. Že v prejšnjih razmerah je bilo malo verjetno, da bi se naše manjšine držale več generacij. Zdaj je to še manj verjetno. Kdor je onkraj oceana, se skuša čim bolj oprijeti ameriških tal. Gospodarske nujnosti izživajo tudi psihološke nujnosti.

Z L. Adamičem so dale naše ameriške naselbine ameriški književnosti prvega pisatelja. Njegova izkorenjenost je značilna za vso mlado generacijo ameriških Slovencev. V Ameriki rojenim potomcem slovenskih rudarjev, tovarniških delavcev in farmerjev je že treba pripovedovati v angleščini o stari domovini. Jezik ameriških listov se počasi oddaljuje našemu slovenskemu jeziku; vanj proniča ameriško besedišče in tam nastali slovenski argot.

Toda zanimanje za staro domovino ne ugaša niti med mladimi, ki so se rodili na ameriških tleh. Danes navajam morda najsvetlejši primer iz tega pokolenja: Anthony J. Klančarja. Nedavno je bil izvoljen za urednika angleške priloge glasila Slov. dobrodelne zveze »S. D. Z. News«.

Anthony J. Klančar se je rodil 7. januarja 1908 v Clevelandu. Študiral je na univerzi v Illinoisu, ki jo je dovršil l. 1932 z »bachelor of sciences«. Že kot vseučiliščnik se je živo zanimal za čimnikarstvo. Bil je reporter pri dilaškem glasilu svoje univerze »Daily Illini«. Sodeloval je v raznih slovenskih in ameriško-angelskih listih Zedinjenih držav, med drugim v »Cleveland Journal«. Že zgodaj se je pričel zanimati za kulturno življenje domovine svojih prednikov, ki je ni še nikdar videl. Mnogo se bavi s celotno jugoslovensko zgodovino, umetnostjo, literaturo, glasbo in etnologijo. V zadnjem času se je pričel krepko uveljavljati v naši clevelandski naselbini in skuša z očitnimi uspehi zainteresirati inteligentni naraščaj naših izselencev za kulturo stare domovine. V ta namen prireja angleška predavanja in piše angleške članke.

Njegov dosedanj največji vnanji uspeh je prevod Cankarjevega »Pohujšanja v dolini šentflorjanski«, ki so ga pod okriljem »Clairwood lodge«, čije član je tudi A. J. Klančar, uprizarili v Clevelandu. Cankarjevo delo se je temu ameriškem intelektualcu sploh močno prikljubilo. Lansko leto 11. decembra je priredil v javni knjižnici na St. Clair Avenue v Clevelandu predavanje »Ivan Cankar, Novelist of the Desinherited« (I. C., pisatelj razsela). Literarni četrtemesečni »Skipline«, ki ga ureja kolegi profesorjev Western Reserve-univerze, je nedavno priobčil na prvem mestu prevod Cankarjeve ertice »Njen grob« (Her Grave) z uvodom o Cankarju. Za londonsko »Slavonic Review« je pripravil, kakor mi je nedavno sporočil, prevod šestih Cankarjevih ertic.

A. J. Klančar namerava stalno prirejati angleška predavanja o naših pisateljih v prostorih prej omenjene javne knjižnice, čije upraviteljica močno podpira njegovo delo. Lani 4. decembra je predaval o Prešernu. Letos 8. januarja je govoril o Otonu Zupanciču. Kakor je poročal clevelandski dnevnik, je A. J. Klančar uvrstil Zupanciča »among the greatest contemporary Yugoslav poetic geniuses« (med največje sodobne jugoslovanske pesniške genije). Dne 15. januarja je imel predavanje z naslovom »Vladimir Levstik, novelist of peasant life« (V. L., pisatelj kmečkega življenja). 9. III. je priredil predavanje »Slovenian Women Writers« (Slovenske žene pisateljice), v katerem je obravnaval Josipino Turnograjsko, Lujžo Pesjakovo, Pavlino Pajkovo, Zofko Kvedrovo, Marico Bartolovo, Vido Jerajev, Ljudmilo Poljančev, Marijo Kmetovo, Ljudmilo Prunkovo, Ljudmilo Pivkovo in Minko Govekarjevo. Nadaljnja predavanja bodo še sledila.

kreten primer iz Prešerna in graja tiste mlajše profesorje in profesorice, ki pripuščajo samo naglas gor! itd. ter dajejo za eno samo kozo že slabo oceno. Nato pristavlja: »Če kaj ograža slovenstvo, ga ograža tako ravnanje. Kakor so humanisti s svojimi pretiranimi zahtevami po klasičnosti napravili latinščino za mrtve jezik, tako bo ta metoda ubila slovensčino, ki v srednji soli ni toliko učni kakor vzgojni predmet.«

Ob koncu svoje obsežne in temeljite kritike Breznikove slovnice se dr. Robič dotika tudi vprašanja tako zvane jezikovne nepravilnosti naših vodilnih pisateljev. O tem pravi sledeče:

»Da po svojih skromnih močeh vsaj nekoliko obranim uboge slovenske klasike, ki jih strogi Breznik zlasti v paragrafu 366, tako zvišeno jemlje v šolo, zlasti Tavčarja, ki je pri njem v posebni »miloštie«, naj v njihov zagovor navedem naslednje besede iz znane Heyssejeve nemške slovnice... »Ich weiss recht wohl, dass die blosse Sprachrichtigkeit niemals das oberste Gesetz sprachlicher Darstellung sein darf... ich weiss auch, dass der Sprachgenuss die Gesetze der Sprache in sich selber trägt, und dass der Meister recht wohl die Form zerbrechen kann...« Dokler torej na primer dr. Ivan Tavčar, ki je jezikovno neprimerno tovrstni, ter tudi sicer za slovensčino in Slovence pomembnejši kakor Breznik, ni rabil skladov »joče zadnje solze«, vzdihuje večerno pesem« itd., tako dolgo so bili za navadne pisce in manj pomembne pisatelje napačni, zdaj to niso več. Kakor vse,

Posebna pomena so Klančarjeve biografске ertice z naslovom »Who's Who in Slovenian«, v katerih obravnava današnje vodilne ali značilne osebnosti slovenskega kulturnega življenja. 2. njimi skuša angleško govoreči mladini ameriških Slovencev pokazati, kako je pri nas razvito kulturno življenje.

Naj naposled še omenim, da je A. J. Klančar spisal za knjigo prof. Agnes A. Hasken »Twentieth Century in European Fiction«, ki ima tudi podatke o jugoslovenski književnosti (zbral jih je ameriški čas-

nikar Fr. Sodnikar) dve strani bibliografije, ki jo je ob enem pripravil tudi za univerzo države Illinois in za clevelandsko javno knjižnico. V zadnjem času se A. J. Klančar oglašuje v beograjskem angleškem listu »South Slav Herald«, ki je tudi že poročal o njegovem literarnem delovanju.

Tam, kjer gre za majhno količino energije, je pomemben slehern njihov del. V kulturnem življenju ameriških Slovencev, kjer čedalje več duševnih energij prehaja tja, kamor neizpovedni gospodarski in politični procesi pomika vedno več našega naseljenstva, je A. J. Klančar pomemben, naše pozornosti vreden pojav. Nemara ameriških Slovencev in sploh Jugoslovencev res ne bo mogoče rešiti pred jezikovno asimilacijo. A tudi v tem primeru ne bi bile prekinjene vse vezi z narodom in domovino. Ta problem je načel Oton Zupancič v svojem eseju o Adamiču (L. Z. 1932). Treba ga po proučevati še dalje. Nasproti gospodarskim in političnim nujnostim moramo postaviti kulturno akcijo. A. J. Klančar je to doumel, in v tem je smisel in pomen njegovega prevajalskega in publicističnega delovanja.

Mar ne bi bilo primerno, da bi izdaljati in pisatelji vzpodbujali delo tega mladega ameriškega literata s pošiljanjem dobrih slovenskih knjig? — »Jutro« bo priobčilo iz njegovega peresa dva članka, ki se tiče ta slavističnega dela v Ameriki.

B. Borko.

Iz angleške književnosti

Skoraj v vseh pregledih angleške literature, izšlih ob 25letnici vladanja angleškega kralja, ki so obravnavale slovnost tega četrtoletja, je bilo izraženo obžalovanje, da se danes na angleškem trgu podcenjuje knjižne trajne vrednosti. Vse hlasta po novih avtorjih in spisih, ki so večidel dvomljive vrednosti in kratkotrajni pojav. Ob enem so listi izražali bojazn, da bo v bodočnosti nadomestil knjigo radio in gramofonske plošče.

Izmed najnovejšega leposlovja vzbuja pozornost roman Pamela Johnson »This Bed Thy Centre«. Za enega najboljših romanov zadnjega leta proglašajo kritik J. B. Priestley »Means Test Man«. Njegov pisec je Walter Brierley, nezaposlen delavec iz Derbyshira. Opisuje življenje brezposelnih in je celo s formalno umetniške strani izredno zrelo delo.

Pisateljica zgodovinskih romanov Naoma Mitchinson je spisala politični roman »We Have Been Warned«. V njem se bavi z nazadovanjem Labour Party in z začetki angleškega fašizma.

Založništvo Boriswood je bilo obsežno na 400 liber globe, ker je izdalo roman Jamesa Hanleya »The Boy«. Ta spis je izšel že leta 1931. In polje v več izdajah, šele sedaj se je oglašil puritanec, ki je vložil ovadbo, češ, da je pornografsko delo. Pregledi najnovejšega angleške književnosti soglasno ugotavljajo vzrast socialnih in političnih motivov v angleškem romanu. Pisatelji mnogo razpravljajo tudi o vpra-

kar je človeškega, se namreč tudi jezik izpreminja, staro gine in rodi se novo. Na tem enemu morda žalostnem, drugemu veseljem, na vsak način pa neizpodbitnem dejstvu tudi Breznik ne bo nič izpremenil. Veliki pesniki in pisatelji — in med nje spada s svojimi najboljšimi deli tudi Tavčar — so samozavestni in suvereni gospodari jezika, jezika služabniki pa so jezikoslovci in slovničarji, zato prosim Breznika v njegovo lastno korist, naj postane, dokler je še čas, skromen in ponižen, kakor se služabnikom spodobi. Že pesnik Prešeren je osramotil jezikoslovca Kopitarja (v sonetu o Apelu in čevljarju), Zupancič, ki je tudi med onimi, ki jih je Breznik prav po šolnaštrovsko postavil v kot, pa je svojo »Glosso«, ki je že v čitankah, ubral na geslo:

Le ne uč! pevca peti!
Mar uč! boš čvesti veje?
Ptič na veji se ti smeje:
jaz sem pred teboj na sveti.

Z zgornjim odlomkom nismo seveda izčrpali vzpodbudnih misli in opazk iz kritike dr. Robiča. Navedli smo le nekatere, ki kažejo zdrav skepticizem nasproti avtoritativnosti in enostranskemu stališču avtorja slovenske slovnice v nekaterih vprašanjih, ki so širšega pomena in ki velja o njih dr. Robičeva opazka na str. 139, da »tiči tudi v vsaki pozitivni ali poindinski znanosti, zlasti v njeni terminologiji in v njeni vsakokratni najljubši metodi cel življenjski in svetovni nazor. Tega gozda pa gospodje specialisti od samih dreves ne vidijo.«

sanju bodoče vojne itd. Literatura z motivi iz življenja brezposelnih in obubožanih je izredno zadnje ostanke idilično-optimističnega pripovedovanja. Tudi eksotični motivi, ki so bili v Angliji kot svetovni državi močno priljubljeni, se danes obravnavajo mnogo bolj realistično. Vzhod ni več romantična in folklorna; to je terišče čedalje nevarnejših spopadov med belo in rumeno raso, spopadov, v katerih gre za čisto gospodarske koristi.

Tudi angleška literatura proizvodnja kaže, da živimo v času, ki ima pred seboj izredno težke naloge in kaj malo svetlih vidikov v bodočnost. Izvzeta je seveda običajna produkcija detektivskih romanov in podobnega blaga, ki je namenjeno miselnim ljudem, ali pa za popoldansko prebavo in večerno usvajanje. Toda take knjige so bile vedno daleč od prave literature in so samo po svoji številnosti značilne za dobo, ki jih proizvaja in troši.

Iz zagrebške kronike

Zagreb, 4. junija.

Kriminalni komad »Bijeli jorgovan« Georgesa Farquhara Lennoxja nudi napeto zgodbo: skozi vse štiri slike išče večji kriminalist morilca, ki je na skrivnostni način umoril Jacka Dennisona. Delo ni spisano brez gledališke rutine, in to ob enem z napetim dejanjem vzbuja zanimanje občinstva.

Gostovanje članov dunajskega »Burgtheater« (dva večera) ni tokrat tako napolnilo gledališča, kakor je bila doslej navada pri slavni umetnikih. Vse lože in tričetrt balkona so bile prazne, samo parket je bil dobro zaseden. V Zagrebu so nekateri kritiki večkrat napadali »neki del občinstva«, češ, da obiskuje samo tuja gostovanja. Jasno je, da ima tudi naše gledališče dokaj koristi od

takih gostovanj. No, to pot je tisti »neki del občinstva« zares ostal doma, in gledališče je utrpelo znatno izgubo.

Dunajski »Burgtheater« je izvajal prvi večer komad Ericha Ebermayerja »Der Fall Cleasen«, igra, ki je do četrte slike dovolj zanimiva, nato pa se izpreminja v najbanalniji »klič«. Toda odlična igra dunajskih igralcev je storila s tem komadom majhen čudež. Mnogo močnejše je bilo doživljanje drugega večera v komediji Sil-Var »Mit der Liebe spielen«. Tu je Hilda Wagener pokazala dovršeno umetnost, gibčno, elegantno in do podrobnosti izenačeno. Bila je središče večera in občinstvo je z navdušenjem sprejelo njeno veliko umetnost.

V novo naštudirani Kalmanovi opereti »Cirkuska princeza« je nastopila po daljšem presledku Vera Misita, ki je bila zadnja leta angažirana v inozemstvu. Njen novi nastop ji je prinesel uspeh, kakor ga doslej ni imela v Zagrebu.

V »Institut Français« je nastopil pred povabljenimi gosti pianist Guilbert Gilles iz Pariza, ki se je mimogrede ustavil v Zagrebu. V njem smo spoznali solidnega umetnika velikih muzikalnih sposobnosti.

V glasbeni akademiji je nastopila mlada umetnica Branka Musulin (učenka prof. Stančiča), ki je ponovno dokazala, da je eden naših največjih pianističnih talentov. Njeno igranje ima že danes zrele poteze in individualne značilnosti.

Trije cerkveni koncerti, ki so jih priredila društva »Cirilmilodov zbor« (pod vodstvom Borisa Komarevskega), »Branimir« (dirigent J. Vrhovski) in pevka in gosalka Zlata Spehar (ki je ob neki priliki nastopila tudi v ljubljanski operi) so imeli pri občinstvu lep uspeh. Obisk je bil odličen, a slehern izmed koncertov vestno pripravljen. Ziga Hirscher.

Zapiski

DR. PRVISLAV GRISOONO »JUGOSLAVIE SJEDNOCENAE«

Praksa založba Nakladelske družstvo »Majke« je pravkar izdala v prevodu Jana Hujmansa spis pravega poslanika Jugoslavije in odličnega nacionalnega delavca, ministra dr. Prvislava Grisogona »Jugoslavie sjednocenae«. Spis je preveden iz rokopisa. Odlični avtor prikazuje v njem razvoj Jugoslovencev »od narodnega plemena in regionalne koncepcije do narodne države«. Na pet poglavij razdeljena, 134 strani obsegajoča knjiga podaja v zgoščen in jedrnat obliki zgodovino zedinjevalnih težej na slovenskem jugu od turške invazije do danes. Uvodna beseda obravnava z načelnega vidika probleme jugoslovanskega nacionalizma, prvo poglavje riše zgodovinski proces, drugo prikazuje predhodnike in pionirje zedinjenja, tretje se bavi z reakcijo na dualizem, četrto s konkretiziranjem narodnega programa, peto pa razglablja razvoj političnih razmer v Jugoslaviji od l. 1918 do 1929. Kronološki pregled, register in drugi dodatki, izpopolnjujejo knjigo, ki bomo o nji ob prvi priliki priobčili še izčrnejši prikaz.

1935

Franco Kidrič, Zgodovina slovenskega slovstva od začetkov do marčne revolucije. Četrty sнопit (str. 409—576). Ena najpomembnejših literarno znanstvenih knjig po vojne slovenske literature se bliža koncu. Gradivo je naraslo preko prvotnega načrta, zato se bo nekoliko skrajšal prvotno določen časovni obseg, tako da bo delo s petim sнопitom zaključeno. V pravkar izišlem četrtem sнопitu, ki zavzema med letosnjimi, sicer prav tehtnimi in lepimi knjigami »Slovenske Matice« prvo mesto, nadaljuje prof. dr. Kidrič literarno-zgodovinsko bilanco tretjega desetletja Zoisovega mentorstva (1799—1809). V tem časovnem okviru obravnava izčrпно vse drobne kulturne pojave slovenskega kroga. In teh je že bilo precej, dasi so naše tedanje razmere stale v znamenju težkega preporodnega dela, ki je ledino šele izpreminjalo v rodovito njivo. V časovni okvir prikujočega zvezka spada dober del Vodnikovega pesniškega dela, vanj so postavljeni vplivi Dobrovškega, začenja se čutiti Kopitarjeva aktivnost v krogu naših književnih preporoditeljev. Ob koncu tega poglavja so objelani tudi pojavi na periferiji. — Nadaljnje poglavje obsega obdobje 1809—1913. Najvažnejši pojav, ki vpliva tudi na literaturo, je schönbrunnsmirski, a katerim je velik del Slovencev prišel pod Napoleonovo oblast. To razdobje imenuje dr. Kidrič »Četrty razdobje Zoisovega mentorstva«. V tem času se je utrjevala nemška romantična šola, ki si je polagoma podredila literarni razvoj evropskih narodov. Uvodni del tega poglavja kaže evropski in državni okvir časa, nakar prehaja pisec v podrobno in skrajno vestno ugotavljanje dela raznih preporoditeljskih krovkov in nove rasti preporoda. Poleg vedno jasneje se oblikujoče osebnosti mladega Kopitarja vstajajo tu iz množice pozabljenih, le malo pomembnih imen Zois, Vodnik, Primic. Podrobno je učenj raziskovalec protul in v dokončno podobo širje vse rezultate dosedanjih proučevanj litrije. Tako se med drugim bavi s šolskimi razmerami, ki so odprle preporoditeljem nove možnosti in nove naloge, dalje z odnosom preporoditeljev do uradnega jezika, gledališča in javnih knjižnic. Najnatanjeje seveda obravnava slovstvo, ki je dovoljju brstelo v tej dobi velikih obetov in nove razkvašenosti. Na str. 547, se začenja novo poglavje, ki obsega peto razdobje Zoisovega mentorstva: od 1813—1819. Otvorja ga oris evropskega in državnega okvira, zatem pa sledi nadaljnja razčlemba krovkov in narasta preporodne misli. Sнопit pretrga besedilo tam, kjer se začenja uveljavljati Kopitarjev vpliv na Vuka. — Ko bo prihodnje leto zaključena prva knjiga Kidričeve Zgodovine slovenskega slovstva, se bo šele nudila strokovni kritiki prilika, da pokaže velike prednosti tega dela, ki ima med podobnimi slovenskimi knjigami edinstveno mesto in bo še poznam znanem pripomoček za spoznavanje naše starejšje književnosti.

Bistroumni plemič don Kihot iz Manče med Slovenci. Po dveh velikih romanih nesporo svetovnega imena in trajne vrednosti (Reymont, Kmetije; Tolstoj, Vojna in mir) je Slovenska Matica sklenila, da podari svojim članom še kompletnega Cervantesovega »Don Quijota«. Ta prvi roman v pravem pomenu besede nuno sodi med standardna dela sleherne prevodne književnosti, in ker je malo verjetno, da bi se za neakrtašno izdajo obsežnega spisa odločil kak zračben založnik, je treba samo pozdraviti odločitev Slovenske Matice. Pravkar izšla prva knjiga šteje 64 + 342 strani.

Obsežni uvod prevajalca St. Lebn prikazuje z vseh strani osebnost Cervantesa, njegovo dobo in iz nje vzniklo delo. Prevod je res kompletan, saj obsega tudi teksta, ki jih v nekaterih prevodih v tuje jezike nismo opazili, na pr. posvetilo in pesmi. Posebna zanimivost te izdaje so izvirne ilustracije Nikolaja Pirnata, ki je knjigo preprosto, a okusno opremil. Pirnatove risbe so reproducirane na posebnih prilozhah. Založnica se je v izbiri med svetovno znanimi Dorejevimi ilustracijami in izvirnimi ilustracijami domačega umetnika hvalevredno odločila za poslednje. Obžalovali je samo, da v tem primeru ni žrtvovala še nekaj in naročila več ilustracij, kakor jih je v tej knjigi. Zakaj samo tako bi imel slovenski Don Kihot zares značaj ilustrirane knjige; sedanje piko število slik kar izginja v začetni knjigi. N. Pirnat je pokazal očito razumevanje za človeško veličino in za groteskosti življenjskih zapletljiv, iz katerih se izmotava osebnost plemiča iz Manče. Njegove risbe so izvedene s preprostimi, a tem učinkovitejšimi sredstvi: njih govor je neposreden in komika situacij, ki jih prikazujejo, se v svojih enostavnih izrazih lepo prilaga znajoči besedila. Če bi bil imel ilustrator možnost večjega razmaha, bi nam utegnil ustvariti takega don Kihota v slikah, da bi bili nanj res lahko ponosni; tudi v teh vzdržnih mejah je z duhovitimi risarskimi domislicami in grozovsko preprosto tehnično dvignil vrednost knjige. — (—)

Nov odlomek iz romana o Prešernu, ki ga piše Ilika Vaštolova, priobčuje junjski zvezek mesečnika »Zenski svet« pod naslovom »Up sreče onstran groba v prsih hranic«. V istem zvezku je izšel med drugim članek Blance Tabry o slovaški pisateljici Eleni Marothy-Soltesovi. P. Hočvarjeva poroča o nedavnem predavanju češke novinark Božene Neumannove o ženi in novinarstvu. Nadaljuje se povest Maše Slavčeve »Pod dalmatinskim solncem«. Pesmi sta prispevala Ruža Lucija Petelinova in Greta Rehbauerjeva. Med književnimi ocenami omenjamo poročila Vere Dostolove.

Julius Meier - Graefe umrl. V Svidi je umrl v starosti 67 let nemški umetnostni zgodovinar in kritik J. Meier-Graefe. Priobčil si je posebnih zaslug za spoznavanje moderne francoske umetnosti med Nemci. Spisal je študije o Courbetju, Delacroixu, Corotju, Van Goghju in dr. Njegov najpomembnejši spis je l. 1903. izšla knjiga »Zgodovina razvoja moderne umetnosti«.

Češke teorije o narodu. Fr. Fajfr navaja v najnovejši številki praškega »Činac« nekatere v zadnjem času izišle češke spise, ki posredno ali neposredno odgovarjajo na vprašanje, kaj je narod. Vsi avtorji soglašajo v nazoru, ki ga na Češkem posebno obsežno utemeljuje znani filozof R. d. l. narod ne sodi v prirodno, marveč v moralno pojmovno kategorijo. V zadnji številki revije »Narodnostni obzor« gloriira dr. Korčak diskusijo o pojmu naroda na Filozofskem kongresu v Pragi. Korčak razčlenja razliko med pojmom »ethnos« in »nation«. Za narod v etničnem smislu so odločilni zemljepisni in genetični vplivi v neki pokrajini, ki je bila zelo dolgo najgostejše naseljena s kmečkim ljudstvom. Vsaka pokrajina si ustvari svoje rodno prebivalstvo, ki se z migracijo sicer raso meša, vendar je pokrajina močnejša od rase. Tako ustvarjeni regionalni tipi skupnostnega življenja (ethnos) postanejo narod (nation) šele tedaj, če se kje v njihovem območju razvije tako močno politično in kulturno središče, da izvede jezikovno unifikacijo in ustanovi tradicijo samostojne kulturne enote. — Minister dr. Ivan Džer se v svojem spisu »Československi otázky« takisto bavi s pojmom naroda. Po njem je največja ovira českoslovaškega narodnega edinstva hungarizem, ki pa ni nič drugega nego razredna ideja pred vladajočo madžarsko aristokratske kaste, ki še danes vpliva na meščanske sloje med Slovaki. — Tudi sociolog dr. Chalupný smatra, da pojem naroda ni nič trdnega, kar bi slonelo na naravnih dejstvih, kakor slonijo nekatere etnične razlike. Narod je izrazito politična ideja. V podatku četrty izdaji svoje knjige »Národní povaha československé« se Chalupný bavi z značajem nemškega naroda in podrobno navaja psihološke značilnosti Nemca, kakor jih je dognal znani nemški dušeslovca Müller Freientfels. Chalupný dokazuje, da sedanjí pojavi samo potrjujejo že znane tipično nemške lastnosti: meglen misticismem, podložništvo in gospodavalnost in dr. — Richard Wolf se v svojem spisu »Valebný duh Němceka«, ki je izšel pri Zvezi čsl. častnikov, tudi bavi z narodnostno filozofijo zlasti pri Nemcih in potrjuje pravilnost teorije, da je narod politična ideja, ki ji vsaka zgodovinsko odločilna doba daje poseben smisel. In tedaj mogoče najti enotne in za vse primere veljavne formulacije pojma narod, ker so politični pojmi relativni in splošni. — (—)

Potresi v naših krajih

Ne samo Beludžistan in Japonska — tudi naša zemlja se je mnogokrat potresla

Letošnja Velika noč smo se spominjali katastrofalnega potresa, ki je pred štiridesetimi leti zamajal Ljubljano in široko njeno okolico. Zgodovina pa nam poroča, da je potres že v starih časih pogosto obiskoval naše kraje. Zanimive podatke o tem so nam zapustili domači zgodovinarji Valvasor, Peter pl. Radics in Ivan Vrhovec. Predvsem Valvasor, ki nam je napisal v svojem delu »Die Ehre des Herzogtums Crain«, razne zanimive in dragocene podatke o potresih v naši preteklosti. Vestno je zapisoval vse zgodovinske dogodke v naši domovini, vmes pa je vpeljal tudi važne naravne pojave na nebu in zemlji. Tako nam poroča zgodovina o hudih potresih že v osmem stoletju.

Leta 1000. je bil močan potres ne le v Ljubljani, temveč tudi na vsem ozemlju okoli Jadranskega morja. Zgodovinar Czoernig piše v »Zgodovini gorških grofov« nastopno: »Stoletje razkroja vseh cerkvenih in posvetnih vezi je končalo s splošno pokoro vsega krščanstva. Na podlagi spokalipse se je napovedovalo za leto 1000. p. Kr. konec sveta in vlada Antikrista. To prerokovanje je našlo ugodno tla in trdno vero zaradi splošne razvratnosti. K temu so pripomogli v teh krajih tudi nenavadni pojavi kakor strašen potres in plameneci komet v letu 998.« — Zgodovinar Mainatti poroča v svoji »Kroniki tržaškega mesta« o strašnem potresu, ki je leta 1279. porušil Trst in sosedne kraje. Valvasor omenja silen potres v naših krajih leta 1340. na dan spreobrnjenja sv. Pavla. Ta potres je obsegal takratno Avstrijo, Moravsko, Ogrsko, Korško in Kranjsko. Treslo se je štirideset dni in porušilo se je 26 mest in gradov. Pri sv. Jakobu v Beljaku se nahaja na cerkvenem zidu napis: »Subvertit urbes, Basileam, castraque Villaci.«

V letu 1502. omenja Valvasor močan potres, ki se je zelo občutil v Ljubljani, posebno hudo pa je porušil Zagreb. — Eden najhujših potresov v naši preteklosti je bil leta 1511. Valvasor sicer postavlja ta potres v leto 1509. in pripominja: »Nekateri hočejo pomakniti to tresenje z zemlje v leto 1511. In ni nemogoče, da je bila onaka nesreča tudi v tem letu.« Da bi bil ta strašni potres leta 1509., ki je po svojih katastrofalnih posledicah dosegel, ali pa celo presegel onega leta 1895., temu ugovarja dejstvo, da se ta ne omenja nikjer drugod kakor pri Valvasorju. Nadležno se pride tega spominske plošče na Turjaku in v Luki ter pismo ljubljanskega vicedoma Jörga pl. Egkha cesarskemu dvorjanu Pavlu pl. Lichtensteinu, ki je datirano od 28. marca do 2. aprila 1511, torej neposredno takoj po tem dogodku.

Prvi potresni sunki so se pojavili v sredo 24. marca 1511, med tretjo in četrto uro popoldne, in sicer v Ljubljani ter v bližnji in daljni okolici. V Ljubljani je bil potres tako močan, da so bile porušene nemška hiša s cerkvijo, vicedomova palača in še več trdno zidanih hiš. Mnoge pa so bile tako poškodovane, da ljudje niso mogli ostati v svojih stanovanjih, temveč so šli iz mesta in ostali toliko časa, dokler ni prenehala »božja jeza«, v predmestjih in prietavah. Dne 26. marca istega leta med četrto in peto uro popoldne, se je spet povrnila ta strašna šiba božja, a tokrat s toliko večjo silo in obsegom. Zakaj vicedomovo poročilo, četudi vsesok več lapidarni, navaja neprimerno več krajev in večja opustošenja kakor v prvem primeru. Spet je bila Ljubljana kot središče potresa najbolj prizadeta. Porušeno je bilo osem stolpov in del mestnega obzidja. Pri tem potresu se je popolnoma zrušil stari »Montor« (deželna palača). — Po tem poročilu so bili porušeni, deloma močno poškodovani na Gorenjskem gradovi v

Kamniku in Smledniku, starodavni bratski grad v Škofji Loki, deloma tudi mesto. Pri tem je bil ubit sin macedonskega Gašperja Lambergerja; zrušila se je tudi sodnikova hiša ter še več ostankov hiš in stolpov. Se dandanes pričajo o tem strašnem dogodku spominske plošče v gradu.

Tudi gradovi v Trzinu in na Bledu sta bila porušena. Na Bledu so bili potresni sunki, kakor poroča Valvasor, tako silni, da so ljudje zbežali in se bali, da se ne bi grad zrušil v jezero. Na Notranjskem so bili porušeni gradovi v Postojni, Polhovem Gradcu, kjer je bila ubita grajska oskrbnica, in v Planini. — Kako se je treslo v Trstu, o tem nam poročajo omenjeni Löwenthal v svoji »Zgodovini tržaškega mesta«: »Silen potres je dne 26. marca 1511 porušil zidove, stolpe in hiše. Morje je tako naraslo in preplavilo obrežje, da je moralo prebivalstvo pobegniti na vrhove. Tudi več okoliških krajev je bilo popolnoma porušeno. Nato je nastopila splošna lakota.« Tudi v sosednji Furlaniji so bili takrat močni potresi. Tako sta bila v Gorici in Tolminu porušena oba gradova s pripadajočimi utrditvami. — Na Dolenjskem se je popolnoma zrušil Turjak, rodni grad grofov Turjancov. O tem dogodku nam priča spominska plošča, vzidana na zunanji steni okroglega stolpa, v višini prvega nadstropja, z nastopnim napisom:

V letu Gospodovem 1067. Konrad pl. Turjaški začel zidati. Nato ga je potres v letu 1511. porušil: toda sem ga jaz Trojan pl. Turjaški, najvišji komtur Kranjske in Slovenske marke do temelja podrl in znova začel zidati v letu 1520.

O tem strašnem potresu poročajo tudi letna poročila ljubljanskega stolnega kapitlja:

Med drugo in tretjo uro popoldne je nastal tako silovit potres, da se je videlo, da se bo tresoč zemlja razkalela; skale so se razpočile in velik del sten, zidov in stolpov se je spremenil v razvaline, celo vrhovi gora so se odkrili in mnogo mest je bilo popolnoma pruenih.

Poročilo ljubljanskega vicedoma Jörga pl. Egkha zaključuje: »Na Dunaju so odpadli s stolpa sv. Stefana nekateri deli.« Za dan 6. septembra prerokuje nadaljnji potresni sunki ter govori o težkih posledicah potresa za zemljo, setev in zrak zaradi razvijajoče se pare.

Potres napravlja zemljo neplodno, okuži pašnike in zrak, sopuh je namreč zajet in omeđen od razpadanja, okuži vode in zrak, zlasti tam, kjer je izbruhnil z večjo silo.

Tudi navadno v letu 1525. omenjeni zemeljski usad v Idriji se je zgodil najbrž zaradi tega potresa in baš v tem letu. Tudi v letu 1512. omenja Valvasor silovit potres, ki ga smatra kot nadaljevanje onega v prejšnjem letu. Močni potresi so bili v naših krajih tudi v letih 1546 do 1554. Na velikonočno nedeljo 1590 med prvo in drugo uro popoldne in 18. maja istega leta je bil hud potres v Ljubljani. Leta 1622. so gledali Kranjci tri solca, in 1625 se je spet močno treslo, ravno tako 7. januarja 1626 ob petih zjutraj in leta 1640. Naš najstarejši domači zgodovinar piše, da se je tudi leta 1641. dne 13. januarja med sedmo in osmo uro zjutraj v Ljubljani močno treslo. In še 30. avgusta istega leta med osmo in deveto uro zjutraj »je bilo slišati v zraku tako grmenje, kakor bi več sto mušketirjev hkrati oddalo salvo«. Tudi v letih 1643. in 1669. so bili precej močni potresi. — Iz kronike samostana Bistre povzema Valvasor poročilo o potresu, ki je bil tamkaj 1. januarja 1670 po polnoči. Pri tem je bil tako strahovit polom in ropot, kakor bi streljali s topovi. Ob tem primeru se bavi naš zgodovinar tudi z vzrokom potresa in piše: »Jaz pa mislim, da je bil povzročitelj potresa poleg stoječih hrib, kjer je odtrgal, kakor se domneva, v katero zanešen veter skalovje in povzročil tako treskanje. Kdor

se hoče podrobno in natančno poučiti o takem treskanju in potresu, ta naj bere visokoučenege naravoslovca Roberta Fluda de Fluctibus, ki je v svojem delu »De Philosophia sacra s. Meteorologica cosmica« napisal marsikaj branja vrednega o potresih, njihovih učinkih ali slučajnih dogodkih.«

Po Valvasorjevem osebnem doživetju je bil 21. oktobra 1684 ob poldnevih zjutraj v Ljubljani tako močan potres, »da je bilo porušeni precej dimnikov in je padlo s streh mnogo opeke.« Nato omenja Valvasor

se hoče podrobno in natančno poučiti o takem treskanju in potresu, ta naj bere visokoučenege naravoslovca Roberta Fluda de Fluctibus, ki je v svojem delu »De Philosophia sacra s. Meteorologica cosmica« napisal marsikaj branja vrednega o potresih, njihovih učinkih ali slučajnih dogodkih.«

Nemara je pri nas prvi primer literarne pravde, da je sodišče priznalo avtorsko pravico narodu, tistemu delu ljudstva, ki je doživelo in ohranilo v spominu delo in nehanje razbojnika Guzaja, ki je živel v drugi polovici preteklega stoletja. Ljudstvo je Guzaja obdalo v teku časa z legendarnim vncem in ustvarilo o njem nešteto zgodbo.

Tako so te zgodbe zamikale urednika mariborskega tednika »Slovenskega gospodarja« g. Januša Golca, da jih je zapisal in v omenjenem listu natisnil. Kmalu za njim je po šolski upravitelj Ernest Tiran napisal o razbojniku Guzaju ljudsko igro. Med obema avtorjema, prav za prav med tiskarom sv. Cirila in Metoda v Mariboru, ki »Slovenskega gospodarja« tiska, in med g. Tiranom je nastala pravda, kdo je pravi avtor fabule o razbojniku Guzaju. Spor, ki ga je izzvala tiskarna, je okrožno sodišče v Celju poravnalo v prid ljudstvu, in sicer z naslednjimi motivacijami:

Sodišče se je prepričalo, da Januš Golc ni tvorec fabule o razbojniku Guzaju, ampak da je ta fabula bila in je še ohranjena med ljudstvom v obliki raznih nekaj zgodovinskih resničnih, nekaj z ljudsko domišljijo pomešanih zgodb, ki jih je Januš Golc v kompilatorični obliki zbral v svoji ljudski povesti. Do te ugotovitve je sodišče prišlo zlasti na podlagi izpovedi dolge vrste zaslišanih prič, izmed katerih so vse, zlasti pa Guzajevi sodobniki, vedeli povedati najrazličnejše zgodbe iz Guzajevga življenja, o njegovem delu in nehanju, pa tudi razne podobe o njegovem značaju. Vse te zgodbe in podobe se skladajo v tem, da je bil Guzaj sicer krut ropar, vendar dober s siromaki, katerim je večkrat dajal, kar je bogatim jemal. Izmed vseh različnih zgodb, ki so jih pripovedovale zaslišane priče, so najzanimivejše in med ljudstvom najbolj ohranjene tiste, ki prikazujejo Guzaja potem, ko je pobegnil iz zaporov, kot izredno spretnega in krutega in z organizirano tolpo obdanega roparja, ki je skoraj genjalno znal za seboj zbrati sledi najpogostejše s pretvarjanjem svoje zunanosti in s različnimi nastopi. Oblastvo ga dolgo časa ni moglo slediti, dasi se je predzno nastavljal njenim organom in jih izzival.

Priča Stribar Maks je dal o njegovi okrutnosti lepo podobo. Nad neko žensko se je tako masčeval, da jo je

podkopal z žebri, a kljub tej svoji okrutnosti ni nikoli poznal siromakov, katerim je nekoč prav po krezovsko natrosil srebrnikov. Kljub go-

se lastnih zapletih gonih usad pri razvalinah na Kamnu in potres 10. maja 1689 ob štirih zjutraj ter pripominja, da »takega ne pomnijo niti stari ljudje. Treslo se je v vsej deželi, vendar ne povsod enako močno. Pri meni v Bogenšperku je padlo mnogo opeke s streh. Na nizkih podstavkih leže krogle, ki so bile deloma iz stekla, deloma iz marmorja, kakor tudi iz mavca in kleja izdelana poprsja ter podobni okraski so vsi popadali s svojih mest. Na Gorenjskem se potres ni čutil tako močno, ob Temenici pa tem huje, da, najbolj močno. Mnogo cerkva je bilo zelo poškodovanih, precej zvonikov porušeni, tudi v mnogih graščinah je bilo veliko škode. V marsikaterih krajih je bil občutil potres še nekaj dni, toda ne več tako močno.« Pred tem potresom je bilo stalno deževje in sledilo se velike poplave.

Toliko po zapiskih kranjskega zgodovi-

narja. Po teh zapiskih je bila kranjska dežela, posebej še Ljubljana, ponovno prizorišče velikega potresnega nasejanja. Če odračunamo potrese v letih 793 do 1000, ki utegnejo biti najbolj strašni, se je ponavljal potres v razdobju okroglo 200 let do dvajsetkrat. Pri tem sta bila potresa 1509 in 1511 med najhujšimi in spominjata na onega v letu 1895. Osemajseto stoletje je bilo v tem pogledu doba mira, vsaj naši domači zgodovinarji v tem času ne omenjajo nobenega potresa. Toda takoj v začetku 19. stoletja se omenja potres v Primorju v zvezi z visoko plimo. Ta potres se je močno občutil tudi na sosednjem Kranjskem.

Najslabši potres v novi dobi pa je bil leta 1895 na velikonočno nedeljo, torej pred štiridesetimi leti.

Rudolf Dostal.

Pravda o razbojniku Guzaju

Dva avtorja iščeta pravo podobo hajduka, ki je bil »slavnejši« od Omerze in Urbanča

Zaradi neumevanja, kdaj in kako more postati posameznik lastnik ljudskega izročila, je nastala zanimiva literarna pravda, ki se je končala, in to nekatere zelo preseneča, v prid ljudstvu, in prid tistemu velikemu tvorcu, ki za svoje delo nikoli ne dobi plačila.

Priča Koronini Maks pozna čudovito zgodbo

o mačkah,

ki se je baje zgodila v Polju in katero je po splošnem ljudskem mnenju uprizoril Guzaj sam morda le zato, da je odvračal od sebe pozornost pri kakem vlogu.

Priča Medved Ivan kot Guzajev sodobnik je pripovedoval, kako se je znal Guzaj pretvarjati in skrivati

med godi,

kako je nekoč v Kozjem potegnil orožnike in sploh vse tržane, takoj nato pa v lomil v župnišče. Medved je ponovil zgodbo o mačjem sejmu v Polju, ki jo je v družbi lenega trgovca Petana doživel sam. Prav tako je izpovedal, kako je Guzaj vprico naroda okradel nekega kmeta in kako imenitno je znal ljubiti ženske.

Kako se je pa iz poštenega Guzaja razvil razbojnik Guzaj, je pripovedovala neka druga priča, ki je Guzaja osebno poznala. Guzaj je služil na Dobrni pri gostilničarju Prangnarju in je bil tam aretiran po zaslugi neke ženske, ki mu je podtaknila nekaj srebrnina, češ da jo je ukradel on.

Guzaj je bil obsojen. Čez nekaj let se je pa iznenada prikazal na Zidanem mostu v postajni restavraciji. Pobegnil je iz zapore. Bil je gosposko oblečen. In kakor nekoč pozneje v Kozjem je tudi tukaj bil tako predrzen, da je vprico orožnikov pri odhodu pustil pod krožnikom listek s svojim imenom in s izzivalno pripombo. Najrajši se je pojavljal v

lovski obleki,

ki mu je morala nedvomno dobro pristajati. S to lovsko obleko živi med narodom se danes kot nemajhen junak, ki je preganjalca znal vselej imenitno preslepiti in ki je pomagal siromakom kjerkoli je mogel. Tako se je med narodom ohranila marsikatera simpatična slika njegovega značaja — zlasti naproti materi, ljubici Barbki in siromakom.

Iz vseh, od tožene stranke predloženih pismenih izjav ljudi iz najrazličnejših slojev naroda je sodišče v zvezi z ustinimi izpovedmi zaslišanih prič pač moralo priti do sklepa, da je med narodom slej ko prej ohranjeno neugotovljeno veliko število resničnih in fantastičnih zgodb o Guzaju, njegovem življenju in koncu.

Na podlagi navedenega in po pregledu vsebine Golčeve ljudske povesti in tožene drame je sodišče ugotovilo v soglasju z izjavami izvedencev, pisatelja Vladimira Levstika, profesorja dr. Slodnjaka in profesorja Šesta, zlasti to, da je vsa ta zgodovinska in legendarna snov, ki je o Guzaju

ohranjena med narodom, v bistvu identična s snovjo, ki sta jo uporabljala prav tako Golc kakor Tiran v svojem literarnem delu. Izvedenec pisatelj Vladimir Levstik je to razmerje še preciziral z izjavo, da je vse to, kar je v narodnem izročilu ohranjeno o Guzaju, ne le neoddelana snov, ampak jo treba njejo gledati v literarnem smislu tudi kot ne fabulo, čeprav časovno in krajevno neurejeno. Zato je toga je po njegovem mnenju vrednost tako imenovane Golčeve ljudske povesti le v tem, da je to, v ljudskem izročilu obstajajočo, časovno in krajevno neurejeno, pa vendar celotno fabulo ohranjeno krajevno in časovno vzporedi, torej ji dal vrednost in obliko kompilatoričnega literarnega dela, ne pa organske, po določenih literarnih zakonih zgrajene povesti, za kar govoriča zlasti oblika in vsebina desetega poglavja. Temu dosledno poudarja izvedenec Vladimir Levstik, da Januš Golc ne gre gledati kot izvrstnega tvorca fabule o Guzaju, ker jo je, prav tako tudi tožene, zlasti in povsem povzel po ljudskem izročilu, pa tudi ne kot tvorca konkretne literarne oblike, zakaj njegovo delo nima značaja okrožene, po literarnih elementih in postavljeni zgrajene povesti, ampak je le časovno in krajevno urejena kompilacija že obstajajoča in po ustinem izročilu povzeta fabula. Torej ni Januš Golc dal nikake individualne duhovne tvorbe.

Nasprotno je pa v obliki dramatičnega same zapovedan imperativ, da se literarno-oblikovno ne more in ne sme naslanjati na tako drugo knjižno vrsto oblike. Dramatična oblika je vezana na povsem drugačne literarno-oblikovne postulate, ki sami po sebi izključujejo vsako posnemanje druge vrste književnosti. Tako ni izvedenec tudi v tem primeru našel nikakega bistvenega skupnih oblikovnih elementov, v kolikor niso notropilni prav zaradi skupnosti uporabljene fabule obeh avtorjev.

Z mnenjem g. Vladimira Levstika povsem soglasna ne le drugi izvedenec profesor Šest, ampak tudi od obtožboje stranke predlagani izvedenec profesor dr. Slodnjak. Oba se strinjata, da noben izmed obeh avtorjev ni originalen tvorec fabule o Guzaju, nogo sta jo oba povzela po ljudskem zgodovinskem in tudi legendarnem izročilu. Oba poudarjata, da Golčeva delo ne predstavlja povesti v literarno-oblikovnem smislu, temveč je poiskav nekakšno sistematično zgodovinsko in legendarno snov v celoti, in nazadnje, da ima obtožbenega dramatičnega individualno samostojno in od Golčeve docela neodvisno in nepovzeto literarno obliko, ki izključuje vsak plagiat.

Tako je okrožno sodišče v Celju osovilo mnenje prvih treh izvedencev, da Januš Golc kot avtor predmetnega književnega dela niti kot tvorec fabule, niti kot tvorec literarne oblike ne uživa avtorske pravice in je tožbeni zahtevki v celoti zavrnili ter toženca obsodilo na plačilo vseh stroškov.

Janko J. Srimšek:

Še eden

»Ali je tako ali ni, kakor sem ti povedal? Gotovo bi bil moral govoriti drugače, malo — no — bolj učeno in zapleteno, toda toliko se še nisem naučil iz teh nekaj knjig, kolikor sem jih utegnil prebrati. Ne vem, kaj je težje: ali šolani ljudje ali njihove knjige! Ker pri enih in drugih zadnem zmiraj na besedo, stavek in misel, ki jih ne razumem popolnoma. Zato sem se izpovedal na način, kakor morem.«

Andrejec je prelozil bergijo in se zasukal na sedežu, da se je s hrbtom naslonil na steno; levo nogo in ščulo, ki mu je od desne ostala, je pa podolgnel zleknil po klopi. Zolta luč podstropne svetilke, viseče nad mizo, se mu je razlivala po namrečenem, nemirno drhtečem obrazu in v njegovih široko odprtih, nepremično v sosedra zročih ribjih očeh so žareli plamenčki napol biaznega ognja.

»Vse sem razumel, Andrejec,« je rekel Kovačev, »kar si mi hotel razložiti, toda — ne jezi se — nisem na čistem, ali bi ti dal prav ali ne. Malo nenavadna se mi zdi ta tvoja nova vera —«

»Zakaj? Kaj ni Čas večni, vsemogočen, najboljši, najstrožji in najprejnejši bog? Enako večni, kakor je vsaj Bog, ki ste mu prikrali dvanajst lastnosti, v katekizmu napisanih od ljudi, težko boljših kakor sem jaz? Mari si ti kdaj občutil na sebi in v sebi svojega Boga v dobrem ali slabem? Dvomim! Jaz je nisem nikoli! V tisto pa, veš, česar ne sebi, še manj v sebi nisem občutil, ne občutil in ne bom občutil nikoli, ne morem in nočem verovati. Moj bog, Čas imenovan, je večni v meni in okrog mene. Čutim ga v vsakem utripu svoje ga bitja, v vsaki žilici svojega mesa, v vsaki niti svojih možganov, občutim ga z razumom in s srcem — z menoj je bil in v meni, ko sem se rodil v svojih prednikih pred stoletja. V meni je in z menoj danes, ko sedim pred teboj, in z

bo tako čez milijone let, ko bo svet in svetovja morda že zdavnaj vrag vzel. Nekje — nekje bo še vedno od Kankokovega Andrejca ostal molekul in atom in kakšen jon, čeprav bi me zakopal in bi sprhnel sto in več klafter globoko pod zemljo, sežalji me ali po metodah, ki jih bodo ljudje še iznašli, razstrelili v sončni prah, hahaha! In s tistim jonom ali molekulom — drobnim delcem iz zapuščine Kankokovega Andrejca, z njim in v njem bo večno — večno moj bog Čas! Misliš, da ne, ha?«

»Ne trdim, da nimaš vsaj malo prav, Andrejec —«

»Tako mi je dejal tudi gospod Vakut, župnik naš. Raztolmačil sem mu svoje nazore in misli in ni znal ziniti pametnejše. Z ramo je zmignil, nasmajal se in mi za spomin podaril svojo sliko. Tamle na zidu visi. Spustujem ga, moža, in dobra prijatelja sva, čeprav se v teh rečeh ne ujemava.« — Andrejec se je za dlanjo prijel za čelo. »Poslušaj, fant moj, in reci mi: ali si kdaj videl svojega Boga?«

»Sem!«

»V cerkvi, kaj ne, hihhihi! Katerega? Tistega na stropu naslikanega? S kroglo, z globusom v rokah? To ni Bog, prijatelj! To ni Bog! Tista in take podobe so za otroke in stare ženske. Za mene so brez vrednosti. Glej,« je govoril počasi, »jaz sem ga videl — svojega boga —. Pod Krasnikom je štirinajstega leta ležala njiva. Menda je bila s krompirjem posajena ali kaj. Na njivi sem bil izkopal jarek in se potulil vanj pred ruskimi topovskimi izstrelki. Pred šrapneli in granatami. Žvižgalo je in piskalo okrog mene, pred menoj, za menoj in nad menoj kakor iz tisoč in tisoč piščali. Kako dolgo sem čepel in ždel v tisti luknji — minuto — uro — dva dni? Eh, če bi vedel. Samo to vem, da je iz vsake one piščalke vpilo in kričalo: »Jaz sem Čas — tvoj bog! Jaz sem Čas — Čas — Čas! Tvoj bog! Odpri oči — odpri oči — Poglej me! Dobro me poglej in me nikoli ne pozabi. Tvoj bog sem. Čas!« In na kraju tistega ždenja in čakanja sem pogledal iz svoje jame in sem

ga videl. Čez celo obzorje je žarel — rdeč in krvav in ognjen — moj bog Čas — in mu ni bilo konca nikjer in mu ga nikjer in nikoli nebo! In je zatulilo v višavah še enkrat: »Jaz sem Čas — tvoj bog in mojemu sinu je imel trpljenje!« In se je zarilo šest sežnje pred menoj v zemljo nekaj nevidnega, planilo je pod nebo nekaj črnega, groznega. In me je pokril čez in čez sredi dneva z nočjo — Čez teden sem se prebujal v bolnišnici brez desne noge in v mojih možganih je bilo odkrito spoznanje, da ga ni ne na zemlji ne nad zemljo boga razen mojega —«

»Pozabi vse to, Andrejec! Pozabi! To je bila vojna! Vojna!«

»Kako naj pozabi? Kako bi smel pozabiti? Jutri ga bom spet videl, svojega boga! Ali pa že nočoj! Čutim ga, kako prihaja! Nocoj bo spet zatulilo iz tisoč piščali! Tam od severne strani bo prišel on. — Poslušaj! Poslušaj!«

Andrejec je odgnal zaveso na oknu in se zagledal v noč. Zmaj se je bliskalo. Za gorami je otlo zagrmelo. »Prihaja — Prihaja — moj bog. Da, od severne strani. Kar poslušaj!«

»Grom je to, Andrejec. Deževalo bo.« — »Ne laži! Pusti me!« je zarenčal. »Ne moti me!« Razveznil je okno in se z gorjo polovico telesa nagnil v noč. »Ga vidiš? Na, poglej ga tudi ti —«

Naježnih las in kakor iz lesa izrezan je strmel v prihajajočo nevihto. Potem se je stresel, zdrsnil nazaj na klop in zagrmilo okno —

»Vojna? Vojna, si rekel?« je izpregovoril z iskroči mi se očmi. »Berem po časnikih, da se svet oborožuje in spet pripravljata na njo — na vojno! Ali ti povem, da je nikdar več ne bo! Nikdar več ne! Ne verjameš? Čez nekaj dni ti bom dokazal. Moj stroj je že skoraj gotov. Če bi imel še nekoliko knjig in bi preštudiral še nekaj malenkosti. Ali jih ne morem dobiti. Celotno podporo, ki jo prejeman, sem potrošil za knjige, ali ti stega pravega ne morem najti v njih. Fiziko, temeljno in obširno, potrebujem! Mogoče imaš ti katero? Samo drobtina

znanja mi še manjka — Moj stroj bo rešil in odrešil svet pred vojno —«

»Kakšen stroj, Andrejec?«

»Ti ga še nisem pokazal? No, jutri priki! Ga boš videl! Skrivnost je, ki je ne nosim vsakemu pod nos in oči! Ni ti težko uganiti, zakaj! Tak stroj, veš — na gumb se bo pritislilo — kolese se bo zavrtelo — zašumelo bo in vsekrog se bo vzdignil neviden zid. Neproroben zid, od zemlje do neba segajoč. Nobeno razstrelivo, nobeni topovi mu ne bodo kos. Kazalec na stroju boš premaknil na daljino in višinomeru. Zid se bo razširil, ogradi bo celo državo, ki bo v nevarnosti pred sosedji. Objel jo in zapri na kopnem in na morju. Neviden zid, neproroben in vendar tak, da bo skozi sebe prepuščal čist, samo čist zrak in sončno dobroto. Strupeni plini se bodo ob njem uničevali sami po sebi — Kaj me gledaš? Mi ne verjameš? Pridi jutri k meni! Vse ti bom pokazal. Pa knjige mi prinesi. Fiziko —«

Kovačev je vstal. »Pozno je, Andrejec! Boš ugasnil in legel, kaj ne?«

»Bom! Lahko no! Ne pozabi!«

»Ne bom — — —!«

Noč je zbežala. Rane megle se tope. Jutro je prevrnilo svoj zlati kelih. Dan zori —

Na dvorišče Kankokovega Andrejca je navadila jata gosi treh in štirih sosednih gospodinj. Dero se in regljajo in galekajo neusmišljeno. Andrejec, v žensko obleko oblečen z ruto na glavi, stoji na hišnem oglu. Trstikovo šibo drži pod brado. Z drugo smuka in gode po njej. Kankokov invalid igra sosedovim gosem na vijolino —

»Goskice moje, goskice bele in lepe, na pašo vas odpeljem. Zasviram vam pesem — najlepšo in najslajšo — — Tisto, ki jo je nekoč meni pela Anica, ko sva žela žito — Anica, goskice, ki je bila moje dekle in je umrla tuje in žalosti za menoj, ko sem se potikal po tujih deželah in za krivico in pravico kri prelivaj. Na te-le moje gosli vam bom igral in vam bom prepeval takole:

»Po polju sva špečirala, sva gledala, kako zanjice zanjejo — —«

Andrejec poje s hripavim, utihlim glasom in iz oči mu teče solze — —

»Zato pa rečem jaz: Najlepša je mladost! Mladost ne pride več nazaj — —«

»Zdaj pa kar naprej, goskice moje lepe in bele. Skozi leso ven na cesto. Pa na travnik. Na pašo med travce zeleno in rožice razcvetene. Na sončece slatko in v bistro vodo. Hajd, hajd! Mudi se mi! V mesto moram po penjarjo in srebrne denarje, ki jih še nisem dobil za minuli mesec. Pot me čaka. Delo me čaka. Kovačev mi prinese drevo kleno. Dokončati moram. Utihi se. Stroj dovršiti. Da mi ne bo očital ves svet, da sem čigan in prevarant. Hajd, hajd!«

Andrejec zabubi svoje slamatne gosli med gosi in počne po bergiji zraven sebe:

»Na delo! Na delo!« Zametaste večerne rože na zahodu, rdeče in plave, so uvenele in so omlele. Dan je ugasnil. Nad Kankokovo kajlo mekha noč.

Andrejec sedi skrit v tisti kamni pred zabojčkom z baterijami. Kakor pajek mrežo je preplel izbozo s vrvicami električne žice po vseh štirih stenah in po njih nanizal venec raznobirnih žarnic. Invalid prelistuje debelo knjigo, čita in premišljuje, premika kljuke in kazalec na stroju, brnčnem na mizi zraven zabojčka.

»Bo šlo! Bo! Mora! Samo tole še poiščem v knjigi. Zid se mora zgostiti, strditi se. No, kaj še ne pojde? Aha! Je tok preslab? Takoj — takoj!«

Andrejec stegne vijak na stroju. — Stroj zabrenči močneje. Še tesneje stisne Andrejec. V stroju nekaj poč. Se zlomi. Na steni pod samim stropom pregori žica. Žarnice zatrepetajo — se utrnejo —

»Hahaha! Gotovo je! Našel sem! Našel! — O Čas, moj bog, hvala ti!«

Gospodarstvo

Uvoz rozin in naše vinogradništvo

Vinogradniške organizacije v naši državi so se na vseh zborovanjih v letošnjem letu obilno pečale z vprašanjem uvoza rozin, ki se pri nas uporabljajo za kuhanje žganja. Tako je letošnji kongres jugoslovenskih vinogradnikov v Novem Sadu sprejel resolucijo, ki zahteva, naj se onemogoči uvoz suhega grozdja, smokve in slivnega sadja za kuhanje žganja. Slično resolucijo je pred kratkim sprejel tudi občni zbor Vinarskega društva za dravsko banovino.

Zaradi uvoza rozin za kuhanje žganja je najbolj prizadeto banatsko vinogradništvo. Banatska vina se namreč v velikih množinah porabijo za kuhanje vinskega žganja. Zaradi slabih izgledov za letošnje vinske letošnje so v maju cene banatskim vinom precej narasle in so tvornice, ki kuhajo iz vina žganje, prenehale kupovati to vino in so prišle v velikih količinah uvažati suho grozdje (korinte odnosno rozine), ki so zelo poceni in omogočajo pri sedanjih vinskih cenah cenejšo produkcijo žganja. Ta okolnost je že pričela deloma vplivati na vinske cene in je razumljivo, da so zaradi tega banatski vinogradniki zelo vznemirjeni, posebno pa, ko je prišla vest, da je na osnovi grško-jugoslov. trgovinske pogodbe naša država dovolila, kakor poročajo »Deutsches Volksblatt« iz Novega Sada, nov kontingent za prost uvoz 500 vagonov korint. Med banatskimi vinogradniki in producenti vinskega žganja so se zaradi tega razvile hude borbe. Mestni svet v Vrhu je hotel za zaščito vinogradnikov in vinske trgovine uvesti precejšnjo mestno uvoznino na uvoz suhega grozdja, kar pa je banska uprava preprečevala.

Gospodarske organizacije iz Vrha so se sedaj obrnile s spomenicami na kraljevske vlado in na vse merodajne faktorje, kjer prosijo za zaščito vinogradništva, poudarjajo, da se ne sme žrtvovati interesov 300.000 vinogradnikov interesom malega števila trgovcev in producentov vinskega žganja. Banatski vinogradniki so letos itak hudo prizadeti zaradi škode po slani. Doslej so upa-

li, da bodo z višjimi cenami za vino odškodovani za slabo letino. Če pa ne bodo mogli vina prodajati za kuhanje žganja, tedaj je verjetno, da bo cena vina zopet padla.

Vprašanje uvoza rozin pa ni morda problem, ki tangira zgolj banatske vinogradnike. Na tem vprašanju je zainteresirano vse jugoslovensko vinogradništvo, kajti čim več manjvrednega vina se porabi v naši državi za kuhanje vinskega žganja, tem bolj se razbremenijo vinski trg, kar je posebno važno za razvoj vinskih cen. Posebni interes pa imajo na tem vprašanju tudi slovenski vinogradniki, ki zadnja leta vedno tožijo zaradi velikega dovoza banatskih cenovnih in manjvrednih vin v Slovenijo. Ta vina se uporabljajo za rezanje naših dobrih vin ali pa se celo prodajajo kot domača vina v dvojni škodi našega vinogradništva, ker se na eni strani s tem zmanjšuje prodaja domačega vina, na drugi pa se kvari dober glas in kakovost našega domačega vina. Zato so zlasti slovenski vinogradniki zainteresirani na tem, da se cene banatskemu vinu čim bolj dvignejo, da ne bi ta vina toliko konkurirala domačemu vinu, predvsem pa je zainteresirano na tem, da bi se čim več tega kakovostno slabšega vina porabilo za kuhanje žganja, da ne bi to vino v toliki meri prodiralo na naš trg.

Uvoz suhega grozdja v našo državo se je zadnja leta baš zaradi uporabe v žganjarah več nego podvojil in smo lani uvozili 264 vagonov suhega grozdja nasproti 124 vagonom v predlanskem letu in 107 vagonom v l. 1932. Za uvoženo grozdje smo lani morali plačati preko 11 milijonov Din. Letošnji uvoz pa bo, kakor vse kaže, še znatno večji. Res je, da imamo v Grčiji zaradi aktivnosti naše trgovinske bilance mnogo zamrznjenih dobrobiti, ki jih moremo likvidirati le s uvozom grškega blaga, vendar bi morali stremeti za tem, da skušamo povečati uvoz takih grških predmetov, ki so nam bolj potrebni, da ne bodo oškodovani interesi našega vinogradništva in našega kmetištva sploh.

K trgovinskim pogajanjem z Italijo

Kakor smo že poročali se imajo sredi junija pričeti v Rimu pogajanja med našo državo in Italijo zaradi nove trgovinske pogodbe. Ob tej priliki objavlja »Glasnik« Zavoda za pospeševanje znanja trgovine na uvodnem mestu daljši članek, kjer pravi med drugim naslednje:

Ta pogajanja naj dovejedo do ureditve medsebojnih trgovinskih odnosov na bazi novega režima italijanske zunanje-trgovinske politike. Po klirinskem sporazumu naše države z Italijo plačuje sedaj Italija 15 odst. vrednosti uvoza v svobodnih devizah, ostalih 85 odst. pa se obračuna v kliringu. Sedaj pa Italija vse bolj kaže tendenco k uravnoteženju trgovinskih bilanc s posameznimi državami. Ker ima Italija razvito pomorsko brodarstvo, ki ji prinaša znatne dohodke, ker ima precej kapitala plasiranega v inozemstvu, in ima znatne dohodke od tujkega prometa je naravno, da igrajo v njenih trgovinskih odnosih s posameznimi državami plačilne bilance važnejšo vlogo nego trgovinske bilance. V mnogih primerih je italijanska trgovinska bilanca pasivna, pa je navzlic temu plačila na bilanca za Italijo aktivna. V takih primerih se blagovna izmenjava ne more urediti na bazi uravnoteženja trgovinske bilance, ker bi to bilo na škodo države uvoznice. O priliki bližnjih pogajanj z Italijo bo tudi za nas najvažnejša ugovoritev naše plačilne bilance z Italijo. Italijanski kapital ima precej podjetij v naši državi in tudi italijansko brodarstvo igra v našem pomorskem prometu vidno vlogo. Vsekakor se lahko predpostavlja, da italijanski dohodek od teh dveh pozicij v dovoljni meri kompenzira deficit Italije v trgovinski bilanci z našo državo. Če imamo navzlic temu pasivno plačilno bilanco z Italijo, mora to služiti kot merilo za določanje odstotka svobodnih deviz v plačilnem prometu, ki bi moral biti večji.

Občni zbor Trgovskega bolniškega in podpornega društva

Pred 100 leti je ljubljanski trgovec Ferdinand Schmidt s sodelovanjem nekaterih drugih trgovcev in namestencev postavil temelje trgovskemu bolniškemu in podpornemu društvu. Od takrat se je društvo moglo razviti in obsega danes ves teritorij dravske banovine. Naj je pri bolniški blagajni zavarovanih ni manj kakor 7362 članov.

TBPD je imelo v četrtotk zvečer občni zbor v dvorani Trgovskega doma. Predsednik g. Peter Kilar je podal obilno poročilo o delovanju društva v preteklem letu. Naglasil je, da se je znatno povečalo število zavarovancev v dodatnem višjem zavarovanju, ki jih je zanj že 4064. Prispevek za ugodnost višjega zavarovanja znaša 30 Din mesečno in se je na ta račun pobralo 1.555.425 Din. Med bolniškimi datjavami pa je na prvem mestu zdravjenje v Slajmerjevem domu, za kar je izdalo višje zavarovanje za 293 članov in 260 sorojev 352.150 Din, dočim so stroški za oskrbo v javnih bolnicah za 232 članov in 249 sorojev dosegli 247.513 Din. Poleg tega je višje zavarovanje izplačalo še 33.000 Din izrednih podpor in za 40.000 Din posmrtnin. Slajmerjev dom je prav dobro obiskan in je lani znašala zasebna povprečno 19 oseb na dan. Uprava sanatorija je dosegla znatno zmanjšanje režijskih stroškov. Mestna občina ji je znižala ceno za elektriko, plin in vodo. Tudi pri Pokojniškem zavodu so bile dosežene ugodnosti glede obresti. Društvo je nadalje uspela razmeroma ugodna rešitev vprašanja četrtinskega prispevka k upravnim stroškom bolniške blagajne. Zadnja leta je moralo društvo prispevati bolniški blagajni po 110.000 do 136.000 Din letno, kar je znatno obremenjevalo društvo. Po novem pravilniku bolniške blagajne TBPD, ki ga je ministrstvo za socialno politiko potrdilo 16. februarja t. l., prispeva društvo k upravnim stroškom bolniške blagajne eno četrtino upravnih stroškov, ki odpadajo na člana višjega zavarovanja.

Skupno z »Merkurjem« in »Trgovaško omladino« je TBPD nastopilo proti sklepu SUZORJA glede ukinitve doedajanja in števila novih bolniških blagajin po ter-

torijalnem načetu in novi razporeditvi meznih razredov. V ministrstvu za socialno politiko je bilo dano zagotovilo, da se ne bo nič ukrenilo brez zaslusljanja prizadetih. Predsednik je h koncu opozoril, da bo 13. decembra poteklo 100 let, odkar obstoja in deluje TBPD in da bo to priliki izdana spominška knjiga z zgodovino društva.

Iz poročila blagajnika g. Bibra posnemamo, da se je izplačalo na raznih obveznostih 1.4 milijona dinarjev, od tega odpade na dajatve 683.000 Din, na obresti Pok. zavodu 334.000 Din, kot četrtinski prispevek bolniški blagajni 137.000 Din in za amortizacijo Slajmerjevega doma 108.000 Din. Pri dohodkih tvorijo največjo postavko prispevki (896.900 Din). Prebitek ob koncu leta znaša 1416 Din. Blagajnik je podal nato še posebno poročilo o Slajmerjevem domu, čigar izdatki so znašali lani 937.995 Din. Sanatorij je zaključil lanskó poslovno dobo s 3472 Din čistega dohodka. Po poročilu nadzorstvenega odbora je skupščina soglasno odobrila poročila uprave, nakar je predsednik zaključil zborovanje.

Za 400 milijonov Din škode zaradi slane

Da se ugotovi škoda, ki jo je povzročila slana v začetku maja na posevkih in v vrtovih je kmetijsko ministrstvo naročilo vsem banknim upravam, da obseg škode ugotovijo po posebnih sreskih komisijah. Te komisije so sredi maja končale svoje delo ter poslale svoja poročila banknim upravam, te pa ministrstvu. Po ugotovitvah komisij znaša skupna škoda po stanju v prvi polovici maja 500 milijonov Din. Največjo škodo je slana povzročila v dunavski banovini in v dravski banovini. Samo v dunavski banovini se ceni škoda na 270 milijonov Din. Najtežje so bili prizadeti vinogradi v ravni, kjer je bila ocenjena škoda na okrog 95%, normalne letine. Značilno je, da je v nekaterih srezih Bačke slana uničila tudi pšenico, ki je v rasti že precej napredovala in je pričela že razvijati klasje, ki je zmrznilo. Škoda v dravski banovini se ceni na 100 milijonov, kar je na majhen obseg naše banovine zelo mnogo. V savski banovini pa je bila škoda ocenjena na 166 milijonov. V ostalih banovinah je bila škoda razmeroma majhna, in sicer v drinski 22 milijonov, v vrbski 20 milijonov in zetski in moravski 11 milijonov in vardarski 4 milijone. Poleg vinogradov so hudo trpeli sadovnjaki in nasadi zgodnjega sadja. Tudi posevke korenje je v nekaterih krajih uničila slana in je bilo treba njive preorati.

Gornje cenitve so bile izvršene v prvi polovici maja. Medtem pa se je stanje vendar boljšalo. Zlasti vinogradi v Vojvodini so si opomogli in so znova pogajali. Tudi v sadovnjakih je bilo pozneje še ugotovljeno, da škoda ni tako velika, kakor je kazalo v prvi polovici maja. Na osnovi poslednjih obvestil o stanju posevkov v začetku junija je ministrstvo ugotovilo, da je treba prvotne cenitve škode reducirati na 30 do 35%, vendar pa znaša po tem odčitku škoda še vedno 350 do 400 milijonov Din.

Opozorilo delodajalcem in delojemalcem!

Okrožni urad za zavarovanje delavcev opozarja, da nastaja med delodajalci mnogo sporov glede prispevka za socialno zavarovanje. Niti delodajalcem, niti delojemalcem pa pogosto niso znani zakoniti predpisi.

Podjetnik delodajalec je uradu dolžan plačati vse prispevke, ki mu jih predpiše urad s plačilnim nalogom. Za redno plačilo prispevkov odgovarja uradu redno edino delodajalec, ki nosi tudi vse stroške zaradi nepravilnosti plačil, kakor zamudne obresti, izterjalne stroške itd. Pravočasno so plačani samo oni prispevki, ki jih plača delodajalec najkasneje osmi dan po prejemu plačilnega naloga. Delodajalec mora iz svojih lastnih sredstev kriti celoten prispevek za neugodno zavarovanje za vse delavce, dočim je upravičen, da polovico prispevka za bolniško zavarovanje in polovico prispevka za posredovalnico za delo in celotni prispevek za delavsko zbornico odtegne od delavčeve plače. Za vaje, praktikanke in osebe, ki splot ne prejemajo plača, kakor tudi za osebe, katerih plača v gotovini ne dosega zavarovane mezde najnižjega meznega razreda, je dolžan plačati delodajalec vse prispevke iz svojih sredstev. Če

pa delodajalec ni odtegnil navedenih prispevkov takoj ob prvem izplačilu, jih sme odtegniti samo, če ni minilo od izplačila mesec dni ali nista minila dva meseca pri onih nameščenih, ki prejemajo plačo ali mezdo mesečno.

Bolniški prispevki znašajo od 1. I. 1935 na teden 42% dnevne zavarovane mezde ali 7% tedenske zavarovane mezde, nezdogni prispevki pa znašajo toliko odstotkov bolniškega prispevka, kolikor znaša nevarnostni odstotek, v katerega je obrat uvrščen; prispevki za Delavsko zbornico znašajo 0.0428 odstotka in prispevki za posredovalnico za delo 0.087% skupnih bolniških prispevkov.

Zavarovalne prispevke predpisuje urad za vse delovne dni in praznike razen nedelj. Koliko znaša bolniški prispevek za vsak mezní razred in dan, je razvidno iz tabele. Koliko pa sme delodajalec odbiti od delavčevega zaslužka, je razvidno iz iste tabele za vsak delovni dan in mezní razred. Tabela je sestavljena tako, da znašajo prispevki za vsak 6. in 7. dan enako. S tem je povedano, da se za nedelje prispevki ne predpisujejo. Delodajalec more izračunati pravilno bolniške prispevke, če pomnoži znesek posameznega razreda, ki je določen za en dan s številom delovnih dni, ali pa od števila koledarskih dni odbije število nedelj in v tabeli poišče ustrezajočo številko delovnih dni, ki mu pove v prvi razpredelici bolniški prispevek, a v drugi razpredelici pa dovoljene odbitke za vse mezní razrede.

Urad priporoča, da se delodajalci ravna po predpisani tabeli, ker bodo le tako mogli kontrolirati pravičen predpis prispevkov in odgovoriti pravilne zneske od delavskih plač. Tabele je mogoče dobiti pri uradu, pri vseh uradovih ekspoziturah in pri prodajalcih uradovih tiskovin po nabavni ceni. Za delavce pa je pri današnjih nizkih mezdah važno, da kontrolirajo pravilnost in utemeljenost odteglajev od njihovih mezd.

Gospodarske vesti

— Stanje aktivnih kliringov. Po obvestilu Narodne banke je ostalo stanje klirinskega salda z Nemčijo dne 4. t. m. nespremenjeno (dne 29. maja je znašal saldo 254 milijonov). V italijansko-jugoslovenskem kliringu pa se je neizravnani saldo (italijanski dolg) ponovno nekoliko dvignil na 49.7 milijona Din nasproti 47.2, 41.2, 38.0 in 35.0 milj. Din v zadnjih štirih tednih. V tem kliringu so bila 4. junija izvršena izplačila do avize štev. 60.897 od 9. maja in je treba na izplačila čakati 29 dni. V kliringu z Belgijo je znašal saldo v našo korist prejšnji teden še 0.7 milijona Din. V tem kliringu pa je sedaj račun izenačen. Tudi v kliringu s Švicó je bil že prejšnji teden izravnani saldo.

— Postavljanje upraviteljev konkurznih mas in stanovske organizacije. Paragraf 86 konkurznega zakona določa, da je za upravitelja konkurzne mase postaviiti neomadeževano, zanesljivo osebo, ki je strokovna glede na posebnosti ali vrsto konkurzne mase. Na vprašanje sodišča o označenih lastnostih oseb morajo nemudoma odgovoriti oblastva in dolžne stanovske organizacije. Na vprašanje, kaj je razumeti pod stanovsko organizacijo v smislu § 86 konkurznega zakona, je ministrstvo pravde obvestilo ministrstvo za trgovino in industrijo, da se imajo kot stanovske organizacije smatrati strokovne organizacije iz prvega poglavja tretjega dela zakona o obrti (prilina združenja trgovcev in rokodelcev — § 354 in sl.). Res so tudi zbornice predvidene v § 393 in sl. kot strokovne organizacije, vendar je namen zbornice zastopati interese trgovine, industrije in obrti kot posvetovalnih organov državne uprave in samoupravnih oblastev, dočim je namen strokovnih organizacij odnosno prislinskih združenj pospeševanje gospodarskih strokovnih interesov. Zato se imajo kot strokovne organizacije v smislu § 86 konkurznega zakona smatrati samo prislinske organizacije.

— Po štirih letih in pol je likvidirano brezposodobeno stanje med češkoslovaško in madžarsko. Iz Budimpešte poročajo, da je bila v petek podpisana nova kompenzacijska pogodba med Madžarsko in Češkoslovaško v vrednosti 80 milj. Kč in posebna pogodba za poset kopališč. Vrh tega je bila parafirana okvirna pogodba o največjih ugodnostih, s katero bo po 4 in pol letih likvidirano brezposodobeno stanje med obema državama, ki traja že od 16. decembra 1930. V zadnjih letih se je trgovinski promet med obema državama razvil le na podlagi kompenzacijskih pogodb, pri vsem ostalem prometu pa se veljaše med obema državama makulajne carine.

— Stanje hmeljskih nasadov. Hmeljarsko društvo za dravsko banovino poroča 9. t. m.: O stanju hmeljskih nasadov moremo le ugodno poročati, čeprav se poleg lepih nasadov najdejo manj lepi. Vreme je razvil hmeljske rastline ugodno, ker pri primerni dnevi in malo prehladni nočni temperaturi ne pogreša potrebnih padvin. V zgodaj obrezanih nasadih je rastlina zrastle skoro 2 m visoko ter je zdrava in sveža brez škodljivcev in bolezní.

— Gostilne nabavljajalnih sadrag nimajo pravne osnove. Članek pod gornjim naslovom, ki je bil objavljen v 131. številu »Jutrac«, je treba popraviti v toliko, da smo ta članek prejeli od Združenja gostilniških podjetij v Ljubljani in ne od Zveze gostilniških združenj, kakor je bilo to po pomoti navedeno.

— Dobave. Direkcija državnih železnic, prometno-komercialni oddelke v Ljubljani, sprejema do 13. t. m. ponudbe glede dobave brisač, ruh, prevlek, prtičev in odev, gradbeni oddelke pa do 14. t. m. ponudbe glede dobave konzol. — Direkcija državnega rudnika Vrtnik sprejema do 13. t. m. ponudbe glede dobave 530 kg raznih žičnikov. Dne 14. t. m. se bo vršila pri komandi 39. polka v Celju licitacija glede dobave kvasa.

— Dobave. Direkcija državnih železnic, splošni oddelke v Ljubljani, sprejema do 13. t. m. ponudbe glede dobave valjane mase, vazelinjskega olja, primsne mase, čopičev, ščetk, sirkovih metel, prašnega olja, pšenicega škroba in lepila za usnje. — Direkcija državnega rudnika Kakani sprejema do 13. t. m. ponudbe glede dobave stekla za okna, 1 anemometra in koloturnikov. Dne 22. t. m. se bo vršila pri upravi glaz. monopolov v Beogradu oферna licitacija glede dobave 24.500 kg kromovega kartona, 27. t. m. glede dobave 31.200 kg žebeljev, 29. t. m. pa glede dobave 870.000 m pločevinskih spojk. — Dne 9. julija se bo vršila pri inženirsko - tehničnem oddelku Komande mornarice v Zemunu pismena licitacija glede dobave motorov. — Dne 2. julija t. l. se bo vršila pri ekonomskem oddelku generalne direkcije državnih železnic v Beogradu oферna licitacija glede do-

Velesejem pred uspešnim zaključkom

Čim bolj se velesejem približuje zaključku, tem bolj narašča zanimanje naše javnosti za to veliko prireditel. Včeraj popoldne je bilo na velesejnu živahno, tako da bi človek mislil, da je nedelja. Tudi kupčije so se prav dobro razvijale in so v mnogih strokih zabeležili nove lepe zaključke. Prodanih je bilo tudi več avtomobilov. Iz Avstrije je včeraj prispelo mnogo posetnikov v posebnih avtobusih, prav tako iz Italije. Za binkoštno nedeljo pa pričakuje večjo skupino češkoslovakov. Velesejem bo odprl še v ponedeljek in torek ves dan.

Popoln uspeh modne revije

Modna revija na letošnjem velesejnu, ki jo je priredila »Zveza gospodinj«, se je izkazala kot prav posebna prilika letošnjega velesejma. Ob siebitem predvajanju je dvorana paviljona »K« nabito polna občinstva, ki s zanimanjem in odobravanjem spremlja modele posameznih salonov. Modna revija, ki je ena najlepših in največjih prireditelj te vrste v državi, je na ta način izpolnila svojo glavno nalogo, ki si jo je nadela: pokazati naši ženi, da domače blago niti domača izdelava ni ničemer ne zaostaja za tujim. Zategadelj je prav odveč trošiti denar za oblike, klobuke in čevlje v inozemstvu. Ljubljana lahko v tej smeri zabeleži v zadnjem času tolikšen napredek, da more zadostiti tako preprostem pa tudi najrazkošnejšemu okusu naših dam. Oblike, ki jih vidimo v reviji, so nov dokaz za velik razvoj naše narodne umetnosti. Večnoma so izdelane po lastnih, originalnih osnutkih naših umetnic. V tem vidimo njih stremenje, da dočenejo več šablonsko posnemati pariskih ali dunajskih vzorcev, ampak skušajo obliko ali klobuk prilagoditi domačim razmeram in okusu slovenske žene.

Pa še eno dejstvo nam je prikazala ta modna revija, in sicer to, da danes Ljubljana ne pozna več takozvanih »vodilnih salonov«. Vsi saloni, zastopani na reviji, imajo približno isti nivo, samo da so modeli nekaterih bolj preprosti in praktični, drugi pa bolj razkošni. Nad vse pričakovanje pa so se izkazali mlajši saloni, ki nam dočelje še niso bili toliko znani, in oni saloni, ki so ostajali doslej vedno skromno v ozadju in se niso sili v ospredje. Na modni reviji so bili zastopani kar najodličnejše in elegantni modeli, ki so želi nedeljen aplavz občinstva. Odobravanje oblikovalcev modne revije pa je tudi glavno zadostženje vseh zastopanih modnih salinov, vredno več, kakor najčastnejša odlikovanja. Tudi mi se pridružujemo občinstvu in našim salonom iskreno čestitamo k uspehu!

Med predvajanjem modelov bo v nedeljo popoldne (pri predstavi ob 16) nastopil prof. Rancigaj s svojimi malimi harmonikarji, pri večerni predstavi (ob pol 21.) pa bo nastopila ga. Skuškovca z japonskimi plesli. V ponedeljek popoldne je na programu nastop plesne šole ge. Delakove, zvečer pa nastop priznanega šansonjerja g. Reša.

Z razstave Aero-kluba na velesejnu

Mnogo je zanimivega na velesejnu, nad vse pa nas je presenetila razstava ljubljanskega Aero-kluba. Prvikrat je stopil v tej obliki ljubljanski Aeroklub pred široko javnost in ji dokazal, da resno in previdarno dela ne toliko z materialnimi sredstvi, ki so zelo malenkostna, zato pa toliko bolj s

bave 22.000 kg avinca in 31.000 kg evinčnih plomb.

Borze

Na ljubljanski borzi je znašal pretekli teden devizni promet 1.82 milijona Din nasproti 1.69, 1.96, 3.66 in 7.10 milijona Din v zadnjih 4 tednih. V pravnem kliringu so avstrijski šilingi v teku tedna popustili od 9.15 na 8.70.

Curih. Beograd 7, Pariz 20.250, London 15.050. Newyork 305.6250. Bruselj 51.90. Milan 25.3750. Madrid 44.95. Amsterdam 207.30. Berlin 124. Dunaj 58. Stockholm 77.50. Oslo 75.50. København 67.16. Praga 12.80. Varšava 57.90. Atene 2.90. Bukarešta 3.65.

Blagovna tržišča

ZIVINA

4 Zivinski sejem v Ptuju dne 4. t. m. je bil prav dobro založen. Prignanih je bilo 95 volov, 397 krav, 32 bikov, 43 juncev, 83 telet in 313 konjev. Skupaj je bilo prignanih 963 glav, prodanih pa je bilo 296 glav. Cene so bile naslednje: voli 2.60 do 3.75 Din, krave 1.20 do 3.—, bikji po 2.50 do 3.—, junci 2 do 3, teleta 2.75 do 4 Din za kg žive teže. Konji so se prodajali po 350 do 4500 Din za komad. Na zivinski sejem pa je bilo pripeljanih 108 svinj in 272 prascev. Prasci, stari od 6 do 12 tednov, so se prodajali po 30 do 80 Din za komad, pršutarji po 4 do 4.50 Din, debele svinje po 4.50 do 5.50 Din in plemenske svinje po 4.450 Din za kg žive teže.

BOMBAZ

+ Liverpool, 7. junija. Tendenca mirna. Zaključni tečaj: za julij 6.36 (6.24), za oktober 6.08 (5.96).

+ Newyork, 7. junija. Tendenca mirna. Zaključni tečaj: za julij 11.40 (11.55), za oktober 11.13 (11.25).

Vremensko poročilo

Številke za označbo kraja pomenijo: 1. čas opazovanja, 2. stanje barometra, 3. temperatura, 4. relativno vlaž v odstotkih, 5. smer in brzina vetra, 6. oblaknost — 10. T. padavine v mm, 8. vrsto padavin. Temperatura: prve številke pomenijo najvišjo, druge najnižjo temperaturo.

8. junija
Ljubljana 7, 768.2, 14.2, 83, 0, 0, —, —; Maribor 7, 766.1, 25.3, 50, SSW, 0, —; Zagreb 7, 766.5, 15.0, 90, 0, 0, —; Beograd 7, 767.3, 17.0, 70, SEI, 0, —; Sarajevo 7, 766.6, 20.0, 60, NEI, 0, —; Skopje 7, 766.0, 21.0, 90, 0, 5, —; Rog. Slatina 7, —, 12.0, 97, SEI, 0, —. Temperatura: Ljubljana 27.0, 11.6; Maribor 19.0, 10.0; Zagreb 26.0, 14.0; Beograd 25.0, 13.0; Sarajevo 27.0, 11.0; Skopje 31.0, 17.0; Rog. Slatina 22.0, 9.0.

požrtvovalnostjo in idealizmom.

Obsežna razstava na velesejnu obsega: jadrana letala, letelce modele, sestavne konstrukcijske dele za letala, serijo fotografij in druge zanimivosti iz jadranskega letalstva. Vse to razstavno gradivo je amatersko delo članov jadrane sekcije. V provizorično postavljenem hangarju so razstavljena tri jadrana letala. Prvo je namenjeno začetniku. To letalo tipa »Zögling« je kaj preprosto konstrukcije. Učenec sedi prosto na malem sedežu, ki mu omogoča dober pregled na vse strani, kar je v začetku posebno važno. Drugo letalo je namenjeno učenču-pilotu, ki je izvršil vse vežbe na prvem. Pilot tega letala sedi že na udobnem sedežu v mali kabini, dočim je rep pri tem letalu še vedno predeljeno vezan s trupom. Letalo te vrste lahko vzdrži ob ugodnem vetru dalj časa nad starino točko in je mogoče s njim res jadrati. Krščen bo ob otvoritvi letošnje bloške jadrane šole na ime »Janko«, v spomin na našega prvega jadrca pokojnega Janka Colnarja. Tretje letalo je delno predelano letalo po načrtih tipa »Grüne Post« in ga prištevamo v kategorijo visokovrednih jadranih letal, ki so zmogljivi vzdržati se v zraku pri pravilni izrabi vetra tudi več ur. To je tisto letalo, s katerim so naši jadranci lani postavili rekord, ko so jadrali nad eno uro. Po znanosti je to letalo slično motornemu letalu. Njegova konstrukcija je tako močna, da je zmogljiva tudi vlečnega letala; letalo pritrje z jekleno vrvjo za motorno letalo, ki ga tako vleče v višino, kjer se po volji jadrane pilota avtomatično odklopi in potem samo jadra dalje.

Naj poudarimo, da so ta tri letala del naših jadrancev, ki so vsa vrsta prosti čas žrtvovali za uspeh in sloves naše aviacije. V dopolnilo tej razstavi so razstavljene šteti jadrani in motorni letali modeli, ki so prav mojstrsko izdelani od naših najmlajših aviatikov. Med razstavljenimi modeli so tudi tisti, ki bodo modelovali na tekmi letališ modelov v Beogradu dne 16. t. m., za katero je g. minister vojske in mornarice general Peter Živković poklonil krasen pokal, ki je prav tako razstavljen v tem paviljonu.

Najzanimivejši model pa je brez dvoma poshumni model motornega letala iz Blood-ka. Prednost te vrste letala je, da so nesreče s njim zaradi izredne stabilnosti nemogoče, da stane manj kakor vsak avto in da je vožnja z njim izredno poceni. Posebno enostavno pa je na njem pilotirati. Krasen model Bloške planote pa kaže terno, kje se vrši šola ter let s vrha Slivnice čez Cerinško jezero.

Vse obiskovalce velesejma in razstave Aero-kluba opozarjamo, da bo v nedeljo, dne 9. t. m. vozil izpred razstavne prostora Aero-kluba na velesejnu avtobus »Aeroplana« na aerodrom, kjer se bodo vršili pasirski poleti s potniškim letalom. Vožnja s letalom stane za osebo 50 Din. Vožnja s avtobusom z velesejma do aerodroma in nazaj pa je brezplačna. Avtobus bo vozil vsako uro od 15. do 18. ure. Prijave sprejema blagajna razstave na velesejnu.

Tvrdila Ivana Meglič, družba s a. o. v Ljubljani, Karlovska cesta 22, je razstavila letos na velesejnu na zunanji strani »Ex paviljona« (kraj 525) svoje v vseh večjih evropskih državah patentirane stroje za rezanje salama, šunke in splotov vseh vrst delikates, kakor tudi kruha, prepečenec, rezancev in raznih salat. Stroji so majhni, ročni in praktični ter zelo poceni. Zaradi tega vzbujajo splošno pozornost pri lastnikih hotelskih obratov in gostlin, pri mesarjih in trgovcih z delikatesami.

REPERTOAR

DRAMA.
Nedelja, 9. junija: Ob 15. uri: V času obiskanja. Izven. Znižane cene.
Ponedeljek, 10. junija: zaprt.
Torek, 11. junija: Bumbury. Red R.
Sreda, 12. junija: V času obiskanja. Red A.
Četrtek, 13. junija: V času obiskanja. Red C.

OPERA.
Nedelja, 9. junija: Ob 20. Zdj. vam smo zaigram, opereta. Izven. Znižane cene od 30 Din navzdol.
Ponedeljek, 10. junija: Ob 20. Zdj. vam smo zaigram. Izven. Znižane cene od 30 Din navzdol.

SPORT

Program proslave ASK Primorja

Danes in jutri ob 16.30 na igrišču Primorja

Lahkotletski dvboj reprezentance Bukarešte in Primorja pod visokim pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. in mednarodni lahkotletski miting ob sodelovanju najboljših češkoslovaških, rumunskih in jugoslovanskih lahkotletov pod častnim predstvom najvišjih jugoslovanskih državnih in javnih funkcionarjev, na čelu s predsednikom ministrskega sveta g. Bogoljub Jevtić. **PRIREDITVE SE BODO DANES IN JUTRI PRICELE VSAKOKRAT OB 16.30. OFICIJELNI DEL PROSLAVE BO DANES OB 16. DO 16.30.**

Juniorski nogometni turnir se bo vršil danes in jutri pred začetkom lahkotletskega dela proslave. Sodelujejo poleg jubilara še juniorji Ilirije, Železničarja iz Maribora, ki so vskočili namesto Concordie, ki je v zadnjem hipu odpovedala udeležbo, in juniorska reprezentanca ljubljanskega II. razreda. Prvi dan igra para Ljubljana II : Ilirija in Primorje : Železničar, drugi dan pa prvo tekmo premaganca, drugo tekmo pa zmagovalca prvega dne. **ZACETEK OBA DNI OB 14. PRIMORJE PODELUJE ZMAGOVALCU LEP POKAL.**

Motociklistične dirke

V nedeljo in ponedeljek se bodo kosali v medklubski motociklistični borbi najboljši motoristi naše države. Nastopijo: Skopce Viktor, Prešeren Jože, Seunig Stane in Vital, Jelovčan Rajko, Šiška Janko, Vovk Albin, Erjavec Janko, Lapajne Julij, Čerić Hinko in Slavko, inž. Rudolf Lotz, Šela M. Cesar Stjepan, Kopić-Kralj Gabro Šostarko Kazimir, Jaguš Stjepan, Babić Jerko in Štepančič Stane.

Motoristi se zbere za sprevod ob 10.30 na dirkališču, odkoder krenejo s svojimi vozili v mesto.

Vsi prijavljeni izvenljubljanski vozači so že tekom večerjanskega dne prispele v Ljubljano in so svoje zmoglosti že poskusili na današnjem generalnem treningu in pokazali prav lepe uspehe, tako da lahko s gotovostjo pričakujemo lepega uspeha.

Sodniki in funkcionarji kakor tudi reditelji se naprošajo, da so ob 14. na dirkališču, ker se bodo dirke pričele brez vsakih zamud.

Pričetek dirk je oba dneva točno ob 15.

Crawl

1.421.714 učencev obiskuje v Jugoslaviji šole. Kako visoko stopnjo bi naš plavalni sport dosegel, ako bi se vsa ta veličanska množica urila v plavanju že od osnovne šole dalje. Na olimpijskem jamboru bi zaplavalas jugoslovanska zastava. Tako piše Drago Ulaga v uvodu svoje najnovejšije knjige »Crawl, prvo in hrbto plavanje«, ki je pravkar izšla. Ni preobširna, nasprotno, drobčkana je s svojimi 17 stranmi oktavne oblike, pa vendar vsebinsko bogata: najboljša delo o plavanju, ki je izšlo med nami. Nemci imajo obsežno literaturo o plavanju. Ulaga knjiga vzdrža primerjavo s najboljšo.

Crawl ni le najhitrejši način plavanja, temveč tudi sport velike telesnovspejne vrednote. Baš zato je Ulaga v svoji knjigi dal prednost crawlu pred ostalimi načini plavanja. Morda je bil to tudi vzrok da n. pr. prvo plavanje zavzema razmeroma kratak odstavek in obravnava avtor le najvažnejše. Razumemo piševo stališče, zdi se nam pa, da je prsi način plavanja ker ni tako utrudljiv in težak kakor crawl, še vedno toliko vreden, da se ne sme obravnati premečehovsko. V ostalem knjigi ni priporočljivi.

Način razsvetlitve gradiva je posrečen. Po uvodu o razvoju crawl, preide avtor takoj na podrobno opisovanje crawl, ki ga nazorno obdeluje s pomočjo slik. Pri prsnem plavanju vsakega manjka odlomek, kako se je najlažje pričeti tega sloga, kajti ravno v prsi panogji v Jugoslaviji ni šel razvoj vzporedno s crawlom in je ta klasični način plavanja ostal pri nas zanemaren. Da ga ne smemo zapostavljati, nas uče Japonci, ki čeprav so najboljši crawlisti, imajo tudi v prsnem slogu svetovne rekorde. Startu in obratu je posvečen poseben članek, ki je nesporno prekratek. Opisane so samo načini, manjka pa po uk. kako se tekmovalci nauči čim popolnejšega starta in obrata. Knjiga je prav gotovo namenjena tudi tekmovalcem in zato ta odstavek ne bi smel manjkati.

Prvi del knjige je predvsem pedagoškega značaja in tvori razlago posameznih slogov, drugi del pa je prav za prav namenjen le tekmovalcem in vaditeljem. Poln je praktičnih nasvetov in navodil, kakšna naj bo plavalna šola, kako je treba trenirati in primer dnevnikov, ki naj bi jih vodili vsi tekmovalci. Ta del bodo zlasti posredovali tekmovalci podeželskih klubov, ki ne imajo trenerja. Knjigo zaključuje tabela jugoslovanskih in svetovnih plavalnih rekordov, ki je pa pri jugoslovanskih v nekaterih točkah zastarela. Še nekaj o ilustracijah. Reprodukcijske slike je večina megljena in nejasna. Tudi je za učno knjigo priporočljivejša, da ima čim več šematičnih slik, ki nazorno pokažejo pravilnost gibov in držo, kakor običajni fotografski posnetki.

Ulaga je treba priznati, da je v svoje delo vsakega vložil mnogo truda in pridnosti in pokazal poleg strokovne tudi prvovrstno pedagoško sposobnost. Knjiga zasluži najtoplejšje priporočilo. Cena 16 din. Za malo malenkostna, da bo dostopna vsakomur. Naroča se pri D. Ulaga, Ljubljana, Emonska c. 20. M. P.

Reka : Hermes. Danes ob 10. na igrišču Reke, Tržaška cesta.

Čakovečki SK praznuje danes in jutri petnajstletnico svojega obstoja. Na programu proslave so pokalne nogometne tekme, pri katerih bodo sodelovali ligino moštvo Primorja, VSK Varaždin, RSK Sloboda iz Varažдина in Gradjanski iz Čakovca. Na teniškem turnirju bodo med ostalimi sodelovali prvaki Puntec, Schäfer in Friedrich. Jubilariti čestitamo k proslavi z željo, da bi tudi v bodoče tako uspešno delovali na sportnem polju, kakor dosedaj.

Gostovanje SK Ilirije v Zagorju. SK Zagorje ima danes popoldne v gosteh močan kombinirani I. B team SK Ilirije v sestavi: Herman-Zitnik II, Koch-Rihar, Rohaček,

Zitnik I, Eiselt-Smerdu, Svetic, Zupančič, Grinthal, Eržen. Z zanimanjem se pričakuje, kako se bo držal agilni SK Zagorje proti temu moštvu.

FC München 1860 bo igral morda v Ljubljani v sredo, 12. t. m. s SK Ilirijo. Igra danes in jutri v Zagrebu v Gradjanskim SK in bi se na povratku ustavil v Ljubljani. München 1860 je pred leti opetovano gostoval v Ljubljani in zapustil vedno najboljši vtis; spada med vodilne nemške klube.

Sokolstvo

Navodila za izlet v Sofijo

Savez SKJ je izdal podrobna navodila za izlet »Junakov« v Sofijo. Po njegovem sklepu morajo sodelovati na tem izletu tudi netelovadci in netelovadke, ako izpolnijo vse dane pogoje. Zlata se ne morejo udeležiti naraščalniki ali deca. Glejati moramo na to, da bo ta naš prvi po vojni sokolski poset bolgarskim Junakom vzoren. Radi tega zahtevamo od vsakega ki se bo zletu udeležil, brezpogojno pokorščino vsem odredbam. V ta namen dajemo že vnaprej nekatera potrebna pojasnila in navodila.

1. Zlata v Sofiji se morajo udeležiti samo oni člani in članice društva, ki imajo lep in po predpisu določen slavnostni sokolski krog ali narodno nošo. Člani (članice) stari izpod 25 let, se morajo udeležiti zletu edino le kot telovadci (telovadke). Društvena vodstva se posebno opozarjajo na to, da ne priključujejo nobenega svojega člana ali članice kot netelovadca, ki še ni dopolnil 26 let starosti. Vsi prijavljeni telovadci in telovadke morajo znati dobro obvezne proste vaje in društvena načelnstva so dolžna, da jih pred prijavo pregledajo.

Potovanje v Sofijo se vrši v civilni obleki do bolgarske meje. Vsakdo mora imeti sokolski krog ali narodno nošo v svojem kovčgu, kateri naj ima napisan listič s svojim imenom, imenom društva in župe.

2. Vsi udeleženci zleta imajo na naših železnih 75% popusta. Na obojnih postajah je treba kupiti polovično karto do državne meje (Caribroda), katere velja tudi za povratek. Popust na železnice velja samo za posebne sokolske vlake in radi tega morajo potovati vsi udeleženci le skupno z določenim vlakom.

3. Stanovanje za vse udeležence zleta v Sofiji bo skupno. Radi tega je potrebno misliti na potrebno odelo. Prehrana v Sofiji znaša 20 do 30 levov, torej za vse štiri zletne dneve okoli 120 levov. Koliko bodo znašali skupni stroški, ako še pristejemo zletni znak in vožnjo v Sofijo, in če se računava lev na kurzu približno Din 48, si lahko izračuna vsakdo sam.

4. Potrebna pojasnila glede potnih listov se bodo objavila pravčasno. Oni, ki žele, da se mu naš denar zamenja v Sofiji, mora to vsoto vplačati takoj pri prijavi ali ta vsota ne more biti večja od 300 Din.

5. Člani (članice) sokolskih društev (čet), ki se želijo udeležiti zleta, se morajo prijaviti pri svojem društvu vsaj do 13. junija in tam vplačati znesek za prehrano in stanovanje. Vse poznejše prijave se nikakor ne bodo vzela v obzir.

Društvena vodstva ponovno opozarjamo, da prijavljajo samo resnično in prave Sokole, ki bodo delali na bratskih bolgarskih tleh tisten zgled in ponos našemu Sokolstvu. Zdravo! Zupno načelnistvo.

Sokolsko pismo iz lendavskega sreza

Lendava, 6. junija. V Črnaovcih so poštvovalni nacionalni delavci lani ustanovili sokolsko četo. Četa je doslej edina v lendavskem srezu, ako izzamemo čete v kolonijah. Minulo nedeljo je imela svoj prvi nastop, ki je uspel nad vse lepo, tako da je četa izpričala svojo življenjsko sposobnost v večji meri, kakor se je to moglo pričakovati. Postavila je na telovadišče 60 otrok obojega spola in 36 čvrstih telovadcev, ki so nas s svojim nastopom kar zadivili. Pri nastopu so sodelovali vsi oddelki matičnega društva iz Lendave in nekaj bratov iz Sobote. Spored je bil zelo pester in obširen in je vsem ugajal. Prireditve sokolske čete je bila sploh prva sokolska prireditev v Črnaovcih; to je bil prvi sokolski pohod v Črnaovce, ki bo, nađejamo se, kleno seme nacionalne sokolske misli.

Za vse delo in za uspele prireditve gre vse priznanje starosti br. škobernetu, ki je s pomembnim govorom otvoril nastop, ter poštvovalnemu načelniku kmečkemu fantu br. Tkaleu. Prav pridno je sodeloval tudi del učiteljskega in cele črensavske občine. Ta uspeha prva prireditev, ta prva sokolska manifestacija na vročih tleh naj bo vsem bratom v zadoščenje in vzpodbudo za nadaljnje delo.

Pri tej priliki ne moremo iti preko dogodka, ki se je zgodil ta dan v Črenaovcih. V cerkvi je domači g. kaplan napadel Sokola in pozival starše, naj ne pustijo otrok k Sokolu. Enako so »Novinec napad-

Kolesarska podzvezda Ljubljana ima s oziroma na izvedbo olimpijskega dne (16. t. m.) svojo odborovo sejo v torek, 11. t. m., ob 20. pri »Amerikancu«. Udeležba odbornikov vseh podrejenih klubov obvezna.

ASK Primorje (nogometna sekcija). Prvo juniorsko moštvo naj bo najpozneje ob 14.30 na igrišču. Opremo dvigne pri hišniku, slačilnica je v gostilni pri Rebcu. Rozman, Vodišek, Čebolin, Gomizelj sigurno! (Lahkotletska sekcija). Oficielni del proslave se vrši od 16. do 16.30 na igrišču. Sprejemni odbor Sancin, dr. Birsar, dr. Prodan, Tomažič, Goslar, dr. Dougan, Slamič naj bodo na igrišču sigurno ob 15.30. Blagajniki in reditelji se morajo javiti geometru Kalinu točno ob 13.30. Vsi atleti Primorja, ki startajo na proslavi, naj bodo ob 15. na igrišču Slačilnica je v garderobi Grafike in Svobode. Vsi ostali atleti naj se ob istem času javijo istotam zaradi nastopa pri oficijelnem delu. Čisto opremo prinese seboj!

SK Ilirija (nogometna sekcija). Za gostovanje v Zagorju se zbere moštvo ob 13.30 pred kolodvorom. Sestava v »Evropi« vodja Rihar, opremo prevzeta med 10. in 11. na Stadionu. Juniorsko moštvo za turnir ASK Primorje se javi oba dni ob 13.30 na Stadionu g. Slaparju; sestava je razvidna v garderobi, službujoči odbornik g. prof. Antik.

SK Reka. Za tekmo s Hermesom mora biti ob 9.15 t. m. moštvo v garderobi. Dane. Korli. Kokolet zanesljivo. V torek ob 20. seja poslovnega in veseljenega odbora v gostilni konzum Glince.

Za tekmo v smuku, ki jo priredi zimskosportni odsek SPD Celje na binkoštni ponedeljek nad Logarsko dolino, vlada zlasti v Zagrebu in v Mariboru veliko zanimanje, kajti smučarske tekme sredi junija v naši državi doslej še ni bilo. S tem bo zaključen naš letošnji zimskosportni program, ki bo v tej najtežji tekmi dosegel svoj višek. Našo sportno javnost bo gotovo zanimalo, da prireditelj Avstriji ob istem času letos prvič slično tekmo na Velikem Kleku, Franciji pa na Mont Blancu. Tako smo stolihi v vrsto onih narodov, kjer traja zimskosportna sezona osem mesecev.

le črensavske Sokole na zelo neokusen način, kakor da bi bili Sokoli v zvezi z nekimi tatvinami v vasi. Istočasno, ko je bil sokolski nastop, so priredili neko igro v bližnem »Našem domu«.

Na binkoštno nedeljo, 9. t. m. bi se imel vršiti v Lendavi delni župni zlet mariborske župe, pri kateri priliki bi proslavil lendavski Sokol 15letnico svojega obstoja. O tem so poročali že tudi nekateri časopisi. Sokolska prireditev v Lendavi pa je preložena na nedeljo, 7. julija in se tedaj ne bo vršila to nedeljo.

Sredi priprav za zlet je uprava društva prejela iz Beograda preradostno vest, da je Nj. Vel. kralj blagovolil društva podariti prapor, kateremu bo po svojem zastopniku tudi kumoval ob priliki razvija. Sokolska prireditev bo zaradi tega še posebej pomembna in svečanost je bila preložena v glavnem zato, da se lahko čim bolj skrbno izvrše vse priprave. Prekmurje pa se bo po tem najvišjem priznanju in odlikovanju še tesneje in priskrbeje oklenilo sokolskih in nacionalnih idealov.

Vse prijatelje Prekmurja opozarjamo na to pomembno sokolsko prireditev 7. julija in jim ključemo: Na svidenje na severni meji!

Sokolsko društvo Štepanja vas ima v nedeljo 16. t. m. svoj javni telovadni nastop na letnem telovadišču v Štepanju vasi. Poleg domačega članstva nastopi tudi vodstvena članska vrsta bratskega društva Sokola I. na orodju ter strumni oddelek domačih starih bratov s posebnimi prostimi vajami. Vabimo v posete članstvo bratskih ljubljanskih in sosednjih društev ter prijatelje društva Uprava.

Srebrni jubilej rajhenburškega Sokola se bo slavil v nedeljo 16. t. m. ob priliki zleta spodnjeposavskega okrožja v Rajhenburgu. Obenem se bo razvil društveni prapor. Proslava bo, kakor kaže, prava veličastna. Več o društvenem jubileju prinesemo med tednom.

Sokol v Braslovčah bo imel 16. t. m. javni nastop, združen s razvitem dečjega prapora. Odkrita bo tudi ploča, vzidana v zahvalo Posojilnici in hranilnici v Braslovčah, ki je v veliko denarno podporo pripomogla k postavitvi Sokolskega doma, in vsem drugim dobrotnikom, ki so na kakršenkoli način pripomogli k zgradbi. Pri telovadbi nastopijo vsi oddelki. Pridite!

V Sofijo pojde mnogo Sokolov. Pred nekaj dnevi so bili v Sofiji zastopniki našega Sokolstva, in sicer II. podstarosta br. Paunković, savezni načelnik dr. Pihler in član savezne uprave dr. Dragič. Z upravo in načelnistvom zveze Junakov so bile dogovorjene vse podrobnosti glede obiska jugoslovanskega Sokolstva bolgarskim Junakom na njihovem VIII. zletu. Predvidoma bodo naši Sokoli prispele v Sofijo 11. julija tekom dneva, za povratek pa bo določen 15. julij. Savezna uprava še ni sklepala o raznih podrobnostih glede naše odprave, bo pa to storila sporazumno z načelnistvom v bližnjih dneh. Gotovo je, da moramo računati, da pojde v Sofijo najmanj pet vlakov našega članstva. Pričakujemo, da bodo župe v dravski banovini častno zastopane na tem pohodu.

Spremembe v sokolskem tisku. Kot priloga saveznomu glasilu je dosedaj izhajalo »Sokolsko selo«. Po odločitvi zadnje glavne savezne skupščine bo »Sokolsko selo« izhajalo kot samostojen list, ki bo vseboval poleg dosedanjega gradiva tudi poročila o delovanju sokolskih čet, razna navodila njihovim delavcem itd.

Nov sokolski list za dravske župe? — Župe v dravski banovini ne izdajajo za svoje notranje potrebe nikakega svojega lista, razen celjske župe, katere vestnik izhaja po potrebi kakor čujemo, so se župe Kranj, Ljubljana, Maribor in Novo mesto načelno že sporazumele, da bi bilo dobro, ako bi se izdal skupno mesečni ali celo polmesečni, ki naj bi služil župnim potrebam omenjenih žup. Vprašanje je ni popolnoma rešeno.

Evharistični kongres v Ljubljani

Iz objav pripravljalnega odbora posnemamo:

Prenos Marije Pomagaj z Brezij.

Kakor je že znano, bo za čas evharističnega kongresa prenešana v Ljubljano slovitka elika Matera Božje z Brezij. V cerkvenem življenju pomenja tak prenos izreden dogodek, ker se svete podobe navadno prenašajo v druge kraje le v primerih posebne sile ali nevarnosti.

Za prenos z Brezij v Ljubljano je določen naslednji raspored: Na Vidovdan ob 11. dopoldne prevzema dva oo. frančiškana pred komisijo cerkvenih in svetnih odličnikov na Brezjah podobno, ki bo dejana v posebno kaseto in zapечатena. Nato bo naložena na avtomobil, ki bo drapiran v obliki srednjeveške karose. Spremostvo bo tvorilo več osebnih avtomobilov. Kolona bo vozila skozi Naklo, Kranj, Predoslje, Senčur, Cerklje, Komendo, Mengeš, Trzin, Črnuče in Ježico do ljubljanske stolnice. V vseh teh krajih bodo svečani sprejemi. V Ljubljani bo podoba v noči na 29. junij v stolnici, 29. junija zjutraj ob 7. uri pa bo v pestrem sprevodu ljubljanske mladine prenešana na Stadion, kjer ostane vse do nedelje 30. junija, ko bo po zključku kongresa zopet vrnjena cerkvi na Brezjah. Povratek bo na poti št. Vid. Preska, Škofja Loka, Smartno pri Kranju, Brezje.

Prehrana.

Za prehrano kongresnih udeležencev je vse potrebno oskrbljeno. Združenje gostilniških podjetij v Ljubljani je v sporazumu z ljubljanskim tržnim nadzorstvom določilo za dneve evharističnega kongresa (28., 29. in 30. t. m.) za prehrano sledeče cene: Kosilo A: (zakuhana juha, kos mesa in velik kos kruha, vse na enem krožniku) 3.50 Din.

Kosilo B: (zakuhana juha, kos mesa, dve

prilike in velik kos kruha) 5 Din.

Kosilo C: (običajno kosilo iz zakuhane juhe, kosa mesa, dveh prilik in velikega kosa kruha) 7 Din.

Večerja enotna: (golaž s krompirjem in kos kruha ali segedinaki golaž s krompirjem in kruhom ali rižoto in solata s kruhom ali slično) 7 Din.

Posamezna jedila: zakuhana juha 2 Din, govedina 3.50 Din, prikuha 2 Din, močnata jed 2 Din.

Hrana bo okusna, zadostna in cenejša, so pretrane, temveč tako nizke, da si bo lahko sleherni udeleženec privoščil toplo hrano. Zato ni potrebno, da bi nosili hrano s seboj, posebno še, ker se lahko v vročih dneh pokvari in tako škoduje zdravju.

Posamezne skupine, ki želijo prehrano, naj se takoj javijo kongresnemu prehranjevalnemu oddelku v Ljubljani, Zadruga gospodarska banka. Javijo naj številu udeležencev, za katere dni želijo hrano, kakšno hrano in kje želijo biti prehranjeni. Glede zadržanja bo odsek seveda samo po možnosti lahko upošteval želje. Prehrano je treba plačati vnaprej in si zneske na podlagi povedanega lahko vsak sam izračuna.

Koliko bo udeležencev.

Sodeč po dosedanjih prijavah bo na kongresu sodelovalo preko 100.000 ljudi. Samo iz pičle polovice slovenskih župnjaj je doslej prijavljenih že 56.000 oseb. Pri mladinskem nastopu dne 29. junija zjutraj bo sodelovalo okoli 20.000 dijakov in dijakinj ter učencev osnovnih šol.

V Parizu posluje poseben odbor, ki organizira izlet v našo državo ob priliki evharističnega kongresa. Francoski gostje dosepejo v Ljubljano že 27. junija proti večeru in se bodo udeležili vseh prireditev kongresa. V nedeljo 30. junija zvečer odidejo v Beograd in na Oplenac, potem pa posetijo še Sarajevo in Dalmacijo.

Iz Holandije in Belgije dosepejo skupne z našimi izseljenci številni holandski, nemški in francoski profesorji, duhovniki in zastopniki trgovstva.

V nedeljo in ponedeljek vsi v stare znano

gostilno „PRI PANJU“

LJUBLJANA, Vegova ulica 10

kjer se toči prvovrstni dolenjski cvček in priznato najboljšo ljutomersko naravno vino. Na razpolago ob vsakem času topla in mizna jedila, lep senčnat vrt, balneične in druge prijetne zabave. Vsak večer klavirski koncert. Botri in botrice, pripeljte svoje birmance v gostilno »K Panju«, Vegova 10, kjer se boste najboljšo in najceneje zabavali.

5342 Se priporoča TONE HUČ, gostilničar.

Ugodno letovanje

za živce zelo pomirljivo se Vam nudi na Dolenjskem pri

RUDOLFU KRAŠOVCU

št. Vid pri Stični na postaji

Lep senčnat vrt, krasni sprehoji do smrekovem gozdu, lepe izletniške točke. Telefon, radio. Kopalnica v hiši. Dobra in solidna postrežba. Pension 25.— Din dnevno.

5341

Zastopnike

v vseh večjih mestih kraljevine Jugoslavije, dobro vpeljane pri industrijah

sprejme zagrebško podjetje mineralnega olja.

Ponudbe na Interreklam d. d., Zagreb, Masarykova 28. 5292

Pravčasno je treba misliti, kje se bo preživelo najlepše in poceni svoj odmor in imeti v evidenci tudi

HOTEL JADRAN (tik ob morju) v JELSI

z mnogimi terasami, 40 sob, kopalnico, tuš, izvrstno kuhinjo, dobri vodstvom, ki je bilo še vedno priznano v vseh ozihih. Ne bo vam žal. Preskrbite si prospekt! 101

Največja zaloga

damskih, dekliških in otroških poletnih oblek

v Ljubljani je brezplačno pri

F. I. Goričar, Sv. Petra c. 29

in sicer se vam nudi:

moderna perlna obleka že od Din 55.— naprej; boljše iz ripsa, krepa, poplina od Din 88.— naprej; najmodernejše iz raznih modnih artiklov od 120.— Din naprej; velika izbira sportnih in modnih kril in bluz; rjave in črne halje; damske predpasnike od preproštih do najfinjših, igralne obleke, bele obleke za birmanke i. t. d. — Lastni izdelki. — Prvovrsten kroj. — Fina izdelava.

Oglejte si naše izložbe kakor tudi zalogo brezobvezno!

Maja

NANULAMI

je zadovoljen danes ves ženski svet, ker je v njih našel za svoje noge v vročih dneh vsu udobnost, ker so lahke in se podajo vsaki nogi in ne utrujajo niti pri dolgi hoji. Poleg tega so pripravne za vsako priliko.

MEHANIČNA TOVARNA OPANK IN OBUTVE
PETAR M. DUMITROV, PANČEVO

Enkrat Din 75 za trajno veselje!

Če nabavite

KODAK BABY-BROWNIE

to malo kamero, s katero je fotografiranje tako enostavno, dočim stane ona

samo Din 75.—

boste imeli vedno veliko veselje s slikami, ki ste jih sami napravili. Baby-Brownie kamera snema filme normalne velikosti v formatu 4x6.5 cm. Naj Vam kamero pokaže najbližji foto-trgovec. Uporabljajte vedno Kodak ali Pathe filme, s katerimi boste dosegli dobre posnetke.

143

100

uspehov

na en oglaš

»JUTRO«

Miškec Mirko

BRUSILNICA
STEKLA IN OGLEDAL

Ljubljana VII — Medvedova 38 — Telefon 35-75

Izdelujem

za stavbeno in pohištveno mizarstvo: brušena ogledala in stekla, izločbene šipe. — Zahtevajte moj cenik brezplačno

OGLEDALA — STEKLO

za hotele, kavarne in restavracije: obkladanje zidov iz brušenega stekla, čistega in barvanega (marmoriranega) — za avtomobile in avtobuse: sprednje (vetrobrane) in stranske šipe.

Popravljam vsa stara ogledala — takoj čisto kot nova dobro in poceni!

CENE BREZKONKURENČNE!

5244

DOBAVA TAKOJ!

JAVNO ZAHVALO

izrekam gg. šef-primariju dr. Blumauerju in asistentu dr. Bajcu, ki sta na meni izvršila na kirurški oddelku splošne bolnice v Ljubljani v nevarnem štadiju uspešno operacijo na slepiču ter me s tem rešila gotove smrti. Za njihovo človekoljubno in skrbno nego ter veliko požrtvovalnost jima ostanem trajno hvaležen. Kot odlične zdravnike jih priporočam vsakomur najtopleje.

5250

HOTKO ANTON, Kranj.

Redka prilika

Cenj. občinstvo se opozarja, da se bodo priznane mesne konzerve trdke HERZ I SIN, prodajale zadnji dan velesejma, po izredno znižani ceni v paviljonu H 647-648.

Za obilen obisk se priporoča trdka

Janko Spreitzer

ZA KOLIKO IZGUBLJENIH KS STE PLAČALI GORIVO?

Kjer je gibanje, tam je tudi trenje! Tretjina moči motorja gre za trenje. Čim začne delovati motor se pojavi tudi trenje, ki pomeni zmanjšanje moči in obrabo. Ena glavnih nalog mazanja je zmanjšanje trenja. V koliki meri pa uspe, da se na ta način poveča rezerva moči, torej prihrani na gorivu in da se zmanjša obraba, torej prihrani na popravilih, je odvisno od kakovosti maziva. Zato milijoni avtomobilistov na vsem svetu uporabljajo Mobiloil. Njegova visoka kvaliteta zagotavlja najboljšo izrabo moči motorja, sigurno vožnjo in ekonomičen pogon.

Tudi lastijo, gonilo in diferencial je treba redno mazati. Zanje je Mobiloil idealno mazivo. Kdor ceni svoje vozilo in pravilno izdaja svoj denar, ga bo stalno uporabljal. Pred uporabo pa je treba pogledati, če morda kazalo priporočiti za dotično vozilo ne predpisuje kakšno drugo vrsto Mobiloil.

Osebn. lovorni avtomobil ali motorno kolo ste nabavili, da vozite in da služni namenu, kateremu ste ga namenili. Ne bi bili zadovoljni, če bi porabili več goriva, kot je prav in če bi bilo vozilo stalno v popravilu.

Zato uporabljajte:

OBISKOVALCI VELESEJMA!

Oglejte si krasno razstavo pohištva v paviljonu »E« 67-69. Dve spalni sobi iz orehove korenine. Posebno pozornost zbuja zbočene omare, ki so povsem zelo praktično lepo in precizno izdelane od domače trdke

KARL in EGIDIJ ERJAVEC

mizarstvo in zaloga pohištva

5335

BROD POLEG TACENKEGA MOSTU

POZOR IZLETNIKI!

Izredno vožnjo na progi Ljubljana-Bled na binkošne praznike 9. in 10. junija vozi avtobus iz Ljubljane: Hotel Miklič, Union, Slon, kavarne Evropa ob 8. uri zj., iz Bleda ob 19. uri. Cena tja in nazaj Din 50.—, v eno smer Din 30.—.

Redna vožnja po voznem redu se začne 16. junija in odhaja iz Ljubljane ob 8. uri zjutraj.

5308

Za obilen obisk se priporoča

DRUŽBA HOJAK.

GRADBENI MATERIJAL:

Trstje za stropne lastnega izdelka, Bakula za stropne in senčilo za vrtnarstvo, Parketne desčice, Asfalt-na strešna lepenka, Lepenka za izolacijo, Izolacijske plošče, Bitumen juta za izolacijo, Resitol za izolacijo, Aresit specialna strešna lepenka, Bitumen meksikanski in rumunski, Asfaltmastiks, Lesni cement, Destilirani katran, Karbolinej, Strešni lak in razna druga izolacijska sredstva ter asfaltiranje teras, skladišč itd. — Zahtevajte cenike!

JOS. R. PUH, LJUBLJANA

Gradaška ulica 22 — Telefon 2513

Umrl je naš kolega

Rado Železnik

DRAMSKI IGRALEC

Pogreb bo iz veže dramskega gledališča v ponedeljek 10. junija ob 16. uri.

5337

Združenje gledaliških igralcev.

Zahvala.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so poslednjič posetili, darovali cvetje in spremili na poti k večnemu počitku strica-dobrotnika, gospoda

Hugona Praunseisa

se najiskreneje zahvaljujeva.

V Ljubljani, dne 9. junija 1935.

5340

Dr. Brandstetter in Marija Pogačnik

POZOR KUPCI!

Gostilna alla restavracija napredaj

Dobro znana in renomirana obrt v Zagrebu, nasproti glavnega kolodvora. Strogo higijensko in z najmodernejšimi tehničnimi pridobitvami urejena. Sestoji iz 3 gostilniških sob, točilnice, vseh pritihlin, stanovanja za lastnika, sestoječe iz treh sob in popolnega komforta, terase itd. Pogodba na več let. Najemnina zelo nizka. Garantirani letni promet cca 1.000.000.—. Ogromna klet s cca 200 hektolitrov prvovrstnega vina, more kupec prevzeti ali ni treba. Prodaja se zaradi preobremenitve z drugim poslom, izpod prave cene za Din 300.000.— kakor stoji in leži, razen vina. Interesentu vsestranske informacije dovoljene kakor tudi poskušnja v samem obratu. Prodaja in vse informacije daje izključno »Kontinent« agencija za promet nepremičnin, Zagreb, Masarykova 3-I.

5333

Naznanjam

da sem svojo trgovino in zalogo barv preselil iz Staničeve ulice v novi POŠTNI DOM, SV. KRIŠTOF, ter se p. n. občinstvu priporočam.

GUŠTIN MILAN.

Pozor obiskovalci velesejma!

Samo odraslim od 18. leta naprej vstop dovoljen v

ČLOVEŠKI MUZEJ

Ta razstava služi v korist ljudstvu vsled zatiranja človeških bolezni.

Vsakemu v učenost, znanstvenost in ljudsko izobraženost.

Oglejte si to zanimivo razstavo, pri izhodu proti Šiški, ki je za vsakega obiskovalca priporočljiva.

5329

PRESELILI SMO SE

radi zidanja iz Komenskega ulice št. 20

na Komenskega ulico šte. 24

(Coloniale Tomaž Mencinger) vhod tudi iz Sv. Petra ceste št. 43.

Za nadaljnjo naklonjenost se priporoča

5345

Čehostaklo B. Lisek.

Za vedno je zatisnil svoje trudne oči naš ljubljani soproj, oče, tast, ded in stric, gospod

PETER VAVPOTIČ

DAVČNI UPRAVITELJ V POKOJU

dne 7. junija v starosti 86 let.

Na zadnji poti ga spremimo na binkošno nedeljo ob 15.30 uri od mrtvašnice mestnega pokopališča na Pobrežju.

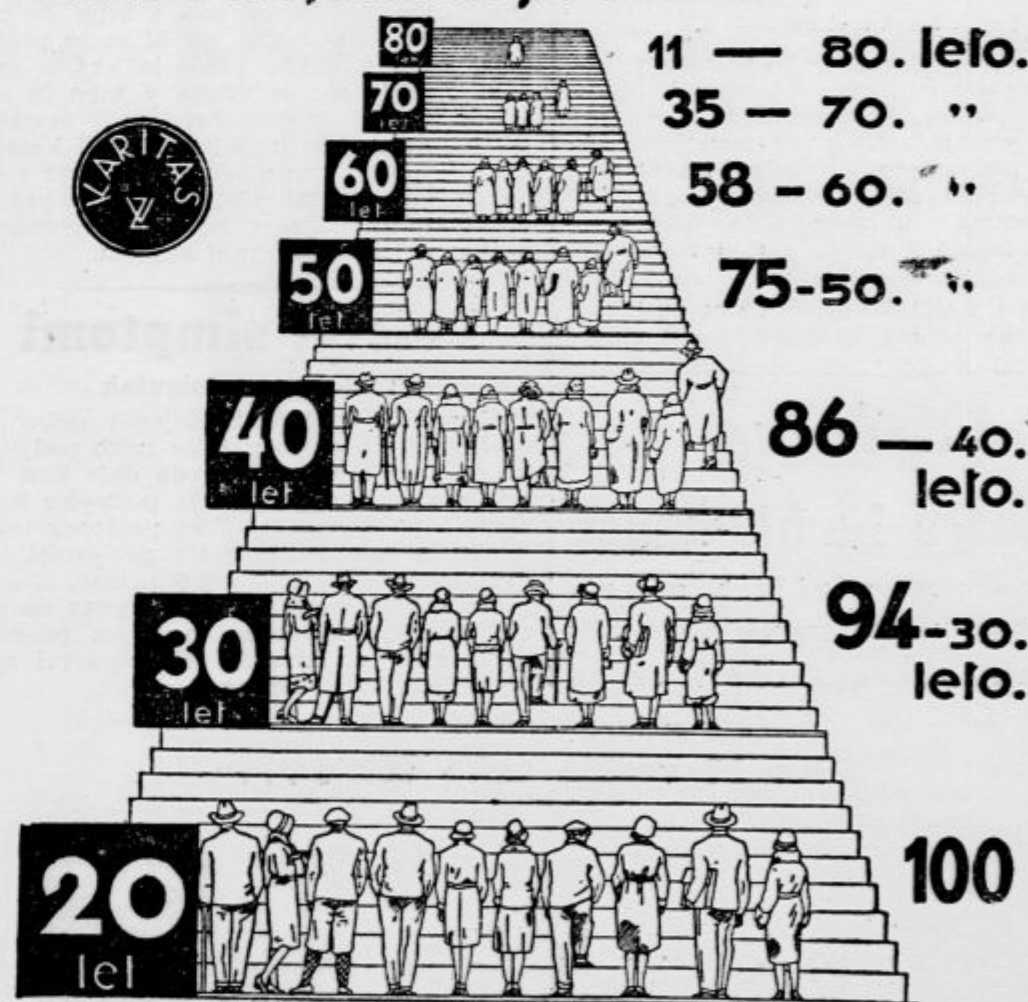
Maribor-Ljubljana, dne 7. junija 1935.

Žalujoča soproga MARIJA; Dr. Peter Vavpotič, sreski nač. v p.; Ivan Vavpotič, žel. urad.; Olga in Marija Vavpotič; Nuša Korošec roj. Vavpotič, učiteljica v p.; Josip Korošec, učitelj mešč. šole. Vnučki in vnučkinje ter ostalo sorodstvo.

5347

kako dolgo boš živel?

od 100 dvajsetletnih jih doseže:

zavaruj sebe in družino!

V zadnjem mesecu je KARTAS med drugim izplačala cele zavarovane vsote tudi po smrti sledečih članov:

Princ Rudolf, Ljubljana, Vodmatska ulica 17, Gornik Anton, Cerknica, Šulc Marija, Maribor, Krčevina-Ribniško selo 13, Gracer Mihael, Okrog pri Mokronogu, Pišek Karolina, Maribor, Mejna ulica 9, Remc Franciška, Ljubljana, Srbska ulica 12, Vabič Ferdinand, Maribor, Dušanova ulica 5, Dolinšek Marija, Tržič, Prečna ulica 2, Bunc Rudolf, Studenci pri Mariboru, Cankarjeva 3, Boršič Franc, Vinagora pri Pregradu, Lorber Amalija, Ormož 109, Florjančič Ursula, Hošnica 25, Špacapan Jakob, Martinhrb pri Logatcu, Šubelj Franciška, Savlje 30, Šetina Kristijan, Dovje pri Kranjski gori 22, Pavlin Marija, Ljubljana, Jeranova ulica 4, Kralj Marija, Tržič, Pot na zali rovt 2, itd.

Brezplačna pojasnila o zavarovanju dobite pri:

KARTAS, Ljubljana, palača Vzajemne zavarovalnice
KARTAS, Maribor, Orožnova ulica 8

Sedmica v biologiji

Njena vloga v človeškem življenju — Krize in ozdravljenja v znamenju sedmičnega ritma

Število sedem ima v starih verstvih in še v sodobnem praznovanju tako veliko ulogo, da bi bilo res vredno ugotoviti, odkod je dobilo ta pomen. Svoje slave pa ne uživa neupravičeno, kajti

tudi znanost priznava, da ima neko ulogo v človeškem življenju, posebno pa v bolezni.

Ze Hipokrat je dejal, da se človek v 7-krat 40 dneh razvije do rojstva, prezgodaj rojeni otroci pa ostanejo živi le, če se niso rodili pred 7krat 30 dnevi. Dalje računamo otrokovo dobo do 7. leta, zaključek pubertete pade v 14. leto, dozorevje v 21. leto itd., vse človeško življenje se razvija v sedemletnih periodah.

35. leto (5x7 let!), ki predstavlja sremno normalnega človeškega življenja, ima po Hipokratu velik pomen za razvoj in učinke kroničnih in akutnih bolezni, ki potekajo pred tem letom drugače nego po

njem. V svojem nauku o bolezenskih krizah pa je Hipokrat ugotovil tako zvene kritične dneve (3 in pol, 7, 14, 21, 42.), ki še danes niso zgubili svoje veljave.

Tako trajajo navadne infekcije, kakor lahke vrste katarja v grlu, angine, hripe, če so brez komplikacij, 3 in pol dneva, pri pljučnici nastopi kriza

7. dan in če se zavleče preko 9. dne, je gotovo zvezana s komplikacijo.

Akute infekcijske bolezni kažejo isto tako izraziti sedmični ritem. Ošpice se pojavijo natančno 14 dan po infekciji, prva stopnja škrlatinskega obolenja od vnetja v vratu preko izpuščajev do konca vročice traja povprečno 7 dni, druga stopnja s komplikacijami obsega 3 tedne, a po 42. dnevu od obolenja (6x7 dni) je pacient gotovo zdrav — če ga ni bolezen pobrala. Zanimivo je, kako se pri legarju

vročica sedem dni dviga

v stopničasti krivulji,

sedem dni se drži nato na višini, nadaljnjih sedem dni niha in v četrtem tednu končno spet pade do normale. Obolenje po cepitvi se razvija v višino do 7. dne, v naslednjih 7 dneh nazaduje. Podobno stvar opazimo pri serumskih obolenjih po injekcijah.

Brez težave bi bilo mogoče število teh primerov

povečati v nedogled.

Naj zadostuje to v dokaz, da ima sedmica v področju zdravja in bolezni tudi podobno ulogo kakor pri sedmerih svetovnih čudesih, sedmih nebesih itd.

Si li morete predstavljati užitek in delovanje na zdravje, ako se kopljete

V ZNAMENITI RADENSKI

in jo pijete pri samem izviru, kolikor si želi srce?

Predsezona (maj, junij) 700.— Din, deset dni. Stanovanje, hrana (hotelska ali dijetetična), kopeli, vse takse in zdravniški pregled.

Srce, ledvice, živci, obča starostna slabost, notranje žleze, kamenci, skleroza, nervoja. Direktno z železnico v Radence s prestopom v Ormožu in Ljutomeru, ali z brzim vlakom v Maribor in z avtobusom v Radence. Avtobus ima takoj zvezo na prvi vlak ob 4. uri popoldne in pripelje ob 6. uri v Radence, a ne vozi v nedeljo in praznik. Idealno za odpočitek, krepitev duševnih in telesnih delavcev!

»O brezkonkurenčni kvaliteti RADEN-SKE se prepričajte gratis v našem lastnem paviljonu na velesejmu.«

Romeo in Julija

v dobi letalstva 1935

Madriški listi poročajo o romantični ljubezenski zgodbi, ki se je odigrala med Špansko in Mehiko.

Španski letalski poročnik Pombo in Juanita, hči madriškega veleindustrija, sta se ljubila. Juanitini starši pa so bili odločno proti tej zvezi in da bi jo pretrgali, so deklo na skrivaj poslali k sorodnikom v Mehiko. Poročniku Pombu je uspelo zvedeti, kje se muči izvoljenka in ni miroval, dokler mu njegovi predstojniki niso dali dovoljenja za polet brez spremljevalca v Mehiko. Vsi tovariši so bili polni nasvetov, naj se ne spušta v takšne nevarne stvari, toda Pombo ni odnehal. Pred kratkim je izvršil polet, ki mu je tudi uspel. Sedaj poročajo listi, da je tolikšna ljubezen in hrabrost ganila Juanitine starše, da so končno privolili v zvezo obeh mladih zaljubljenec. Poroka bo v kratkem.

Milijader toži pisatelja

V Londonu se začne te dni sodna razprava, ki bo gotovo zbudila pozornost vsega sveta. Kralj topov, Bazil Zaharov, toži dunajskega, v Londonu živečega pisatelja Roberta Neumanna, da je knjiga, ki jo je napisal ta o njem, od prve do zadnje besede zlagana. Zaharov protestira posebno proti Neumannovemu opisovanju Zaharova kot lastnika igralnic in kot dobavitelja orožja vsemu svetu. Posebno zanimivo je, da zahteva milijarder od pisatelja veliko denarno odškodnino.

Mesto brez davkov

in brez računov za elektriko

Argentinsko mesto Monteros je pravi paradiz davkoplačevalcev. Pri reviziji mestnih financ so zadnjič namreč odkrili, da večina prebivalcev

že nad 20 let ni plačala nobenih davkov, a tudi ne računov mestne elektrarne, plinarne in odvaževalnice smeti. Pri tem jih ni nihče nadlegoval za plačilo. Veliko družin dolguje mestu na ta način 15 do 20.000 pezo, 20 tovarn pa je v zaostanku vsaka za nad 200.000 pezo.

Na to neobičajno gospodarjenje so prišli na ta način, da je mesto od deželne

uprave v Tučumanu zahtevalo

vsako leto višje podpore.

Končno so napravili revizijo, ki je dognala, zakaj je Monteros v denarnih stiskah. Toda ta ugotovitev trenutno nič ne zaleže. Od prebivalcev ne morejo zahtevati, da bi poravnali tako velike zaostanke, po drugi strani pa mora mesto

napovedati bankrot,

če ne dobi podpore. Vprašanje je tudi, kako bi vrle Monterosane vzgajili do tega, da bi začeli svoje davke in račune plačevati vsaj za bodoče.

Tragedija vojaka

Pred sedemnajstimi leti se mu je omračil spomin in je pozabil, kako se piše

Angleškega vojaka iz svetovne vojne Williama Edverda so po premirju poslali v bojišča k njegovemu polku v Indijo. Kmalu nato je mož izgubil brez sledu. Po izvedovanju po njem je bilo zmanj in naposled so ga

proglasili za mrtvega,

njegovi ženi pa so dovolili rento za vdove. Ko so začela mesta v Angliji postavljati spomenike žrtvam vojaške službe, so v nekem kraju blizu Cambridgea vklesali v kamen tudi Edvardovo ime. Sedemnajst let je vdova pogreševala in za mrtvega proglasenega vojaka prejela rentnino. V začetku se ni mogla sprijazniti z mislijo, da ji je mož umrl, slednjič pa se je vdala v to misel. Samo Edvardova sestra je »rdila, da se bo brat

nekega dne vrnil domov.

Prikazal se ji je bil namreč v sanjah in je bila trdno prepričana, da se bo prikazen nekega dne ponovila v resničnem življenju. Njeno prerokovanje se je zares izpolnilo. Nekega dne je potekla na vrata, kjer je živela Edvardova s svojo svakinjo, možki v strgani obleki in s čudnim izrazom v očeh in na obrazu. Bil je William, sedem-

najst let odpravi brat! Na vprašanje, kaj je počel dolgih sedemnajst let, je Edvard pojasnil, da se mu je pred sedemnajstimi leti

omračil spomin.

Blodil je po svetu ter instinktivno iskal svoj dom, ki ga je naposled res našel. Svoje ime in se ni mogel ves čas nikoli spomniti. Šele ko mu je jela sestra dopovedovati, kje in kako je živel preden je odšel k vojakom, se mu je začel obnavljati spomin.

Edwards je leta in leta taval sem in tja po Indiji. Polagoma se mu je v glavi začelo jasniati, da je doma prav za prav na Angliškem. Delal je po pristaniščih in štedil vsak penny, dokler si ni prihranil dovolj za vožnjo v domovino, kjer pa ga niso sprejeli nič kaj odprtih rok.

Doktorji plesa

V Ameriki so začeli poučevati ples kot posebno stroko. Na univerzi v Wesleyanu imajo tečaj, kjer se izobražujejo dijaki več let v teoriji in praksi. Ko zapuste šolo, jim izdajo spričevala, ki jih upravičujejo do naslova doktorjev plesne umetnosti.

Uspela plavalna akrobacija

Na sportnih prireditvah v Nemčiji so minuli teden izvajali izurjeni plavalci tudi ta dvojni skok, ki je že po tem, kar vidimo na pričujoči sliki, vse prej nego zabaven

Paradiž na zemlji...

toda šele čez deset stoletij

Angleški filozof dr. Inge je imel te dni predavanje, v katerem se je bavil s svetom, kakršen bo v 30. stoletju. Ta svet ne bo nič slabši nego paradiž.

Vojne ne bo več,

carin in davkov tudi ne, oboroževanje in razoroževanje bosta pojma davne preteklosti, politične konference se bodo vršile kvečjemu enkrat na leto, človek se bo po duhu in telesu izpopolnil do idealnosti in bo zdrav kakor riba v vodi.

Voditelji narodov (čemu voditelji, če bo človeštvo popolno?) bodo tisti, ki bodo lahko dokazali, da so njih družine najstarejše (?), odvetnikov ne bo več treba,

zločinci bodo bele vrane,

letalo in zrakoplov bosta obvladovala ves promet in sploh bo tehnika izpopolnila najbolj fantastične utopije kakšnega Julesa Verna oziroma jih še prekosila. Baš zaradi te tehnične dovršenosti človeku ne bo treba več mnogo delati za vsakdanji kruh, najmanj pa v potu svojega obraza. Naravne katastrofe bodo silno redke, človek bo znal tudi

naravno držati v šahu.

In tako dalje. Škoda, da bo to šele čez tisoč let, ko bi si že danes želeli takšnega paradiža.

Nevarna elektrika

Dekla rešila dva hlapca

V celovski okolici je te dni 23letna dekla Bibijana Rudorferjeva rešila življenje dvema hlapcem. Opoldan se je vrnil hlapec posestnika Mašnika domov z vozom in volovsko vprego. Hlapec je odgnal vola v hlev, pri tem pa je dvignil bič do stropa. Bič pa se mu je po nesreči zapletel med električne žice in je v trenutku, ko ga je hotel sneti s stropa, strgal

električno napeljavno.

Hlapec je hotel strgane žice sam popraviti in ju je prijel z golima rokama. Pri tem se je hipoma onesvestil in padel na tla. Mlajši hlapec, videč, kaj se je zgodilo, je priskočil prvemu hlapcu na pomoč in je prijel onesveščenca za roki. V trenutku je tudi njega prestrujil tok, da je padel na zemljo.

Dekli Bibijani se je zdelo čudno, da je v hlevu nenadoma postalo tako tiho in je skočila pogledat, kaj delata hlapca. Našla je oba ležeča na zemlji. Takoj je spoznala nezgodo in je najprej z lesenimi vilami odstranila električne žice ter na ta način rešila življenje obema hlapcem, ki sta zadobila precejšnje opekline na rokah in nogah. Odvesti so ju morali v celovsko bolnišnico.

Čitajte tedensko revijo ŽIVLJENJE IN SVET

A NEKDOTA

La Rochefoucauld je povabil nekega večera v neki družbi svojo damo, mlado komteso, da bi se šla malo po vrtu sprehoditi. »Hvala«, je menilo dekle šalivo, »previdnost je mati modrosti.« — »Goto-vo«, je dejal La Rochefoucauld, »a je vendarle postala mati!«

VSAK DAN ENA

»Nu, le dovolite, da vas fotografiram! Napravil vas bom tako lepo, da vas niti lastni mož ne bo spoznal!«

Življenje, največji film

Dva goreča zaljubljenca in snubaču nasprotni oče, skok v valove, slučajna rešitev — za zaključek pa bo še poroka...

Dražestna Suzana Laurantova in mladi mornariški častnik Gaston de Fleurs sta se v Toulonu ljubila. Toda Suzanin oče je izrekel strog »Ne! Ali je

svoj milijon

(z zelenjavo in špecerijami) za to spraviš s težavo skupaj, da bi mu ga podedoval takšen-le vetrnjaški mornariški častnik? In je tega vrzel skozi vrata.

Nato je odšel Gaston besen in nesrečno zaljubljen na svoj vojni brod, ki bi moral pravkar na

večtedensko potovanje

po Sredozemskem morju, mala Suzana pa jo je popihala do samotne pečine nad morjem, da se vrže kakor nekoč zaljubljena

Sappho v valove. Skočila je, padla v vodo — in tu jo je minilo veselje do smrti. Začela se je je otepati na vso moč. Stvar bi se vseeno slabo končala, da ni baš tedaj

priplula mimo neka torpedovka.

Možje na njej so opazili mladenko v valovih, hitro so spustili rešilni čoln, ki se je približal. In kdo je bil v njem? Trije mornarji in seveda Gaston!

Ali bi imel kakšen režiser boljše domisleke od življenja? Ali je treba še posebe omeniti, da se je končala stvar sedaj srečno, da se je trdi oče mahoma omečil in da je Gastona kot bodočega sina pritiskal na svoje srce?

Zanimiv radijski poskus

Matere in žene pomorščakov govore svojim sinovom in možem na drugem koncu sveta

Pred okroglo pol leta je odplula holandska podmornica »K 18« na potovanje okrog sveta, ki bo trajalo prilično

poldrugo leto.

Brod je sedaj v bližini otoka Mavricija, a te dni je pripravila uprava znane holandske brezžične postaje v Hilversumu njegovi posadki prijetno presenečenje.

Povabila je matere in žene članov posadke, naj bi prišle spregovoriti nekoliko besed svojim ljubim na drugem koncu sveta. Seveda so prišle in vseh krajev Holandske

in so nestrno čakale, da pridejo na vrsto.

Vsaka je imela na razpolago

le malo časa

in ga je izrabila, kakor je vedela in znala. Govorile so v negotovost, saj ni vedel nihče kakšen bo sprejem na drugem koncu. A sedaj je dospela v Hilversum brzovjavka, ki pravi, da se je ta svojevrstni prenos popolnoma posrečil in da je med častniki ter mornarji podmornice zbudil velikansko veselje in navdušenje.

Mlinski kamen preprečil strašen zločin

Zasnovan, a neizvršen napad na mlinarjevo družino

Čuden slučaj je te dni v bližini Giessena na Nemškem preprečil strašen zločin. Stari mlinar Gustav Lohr iz okolice imenovanega mesta je rano zjutraj stopil v mlin in odkril v njem

ječečega človeka,

ki sta mu bili obe roki pod šest stotov težkim mlinskim kamnom. Ker so bili ljudje v mlinu prešibki, da bi sami odmaknili kamen, so poklicali druge na pomoč. Prišla sta med drugimi dva orožnika in zdravnik. Z združenimi močmi so kamen odvalili in tuja spravihi v bolnišnico. Obe roki sta bili tako zmečkani, da so mu ju morali tu odrezati.

Ko je bil mož tako daleč, da so ga lahko zaslišali, so zvedeli iz njegovih ust straš-

no zgodbo. On, ki je bivši mlinar, in neki njegov prijatelj sta se dogovorila, da ponoči vdreta v mlinarjevo hišo in zadavita mlinarja ter njegovo staro ženo z žico, ki jo je ponorečenec imel še pri sebi v žepu. Že popoldne sta bila v hiši, da bi malo pogledala, kako bi prišla vanjo in kaj bi uropala. Ponoči sta se vrnila v mlin in sta hotela iz njega v hišo. Pri tem je mlinarjev tovariš v temi zadel v mlinski kamen, ki se je prvrnil in potegnil mlinarja s seboj in mu zmečkal roki. V grozi je pajdaš pobegnil. Ko ozdravi, bo moral mlinar s svojim pajdašem še pred sodnika.

Poletni simptomi

v borih treh minutah

V velikih mestih Zedinjenih držav je otvorilo številne podružnice neko podjetje, ki se bavi samo s tem, da daje koži na telesu in obrazu po novem postopku lepo, ogorelo poletno barvo. Ves postopek traja komaj 3 minute, podjetje pa jamči, da drži »ogorelost« najmanj 6 tednov. Ker je v Ameriki nečimerni ljudje čeprav na račun lažnivih pripovedi o »lepih poletnih počitnicah« nemara še več nego pri nas, podjetje sijajno uspeva.

Obleke

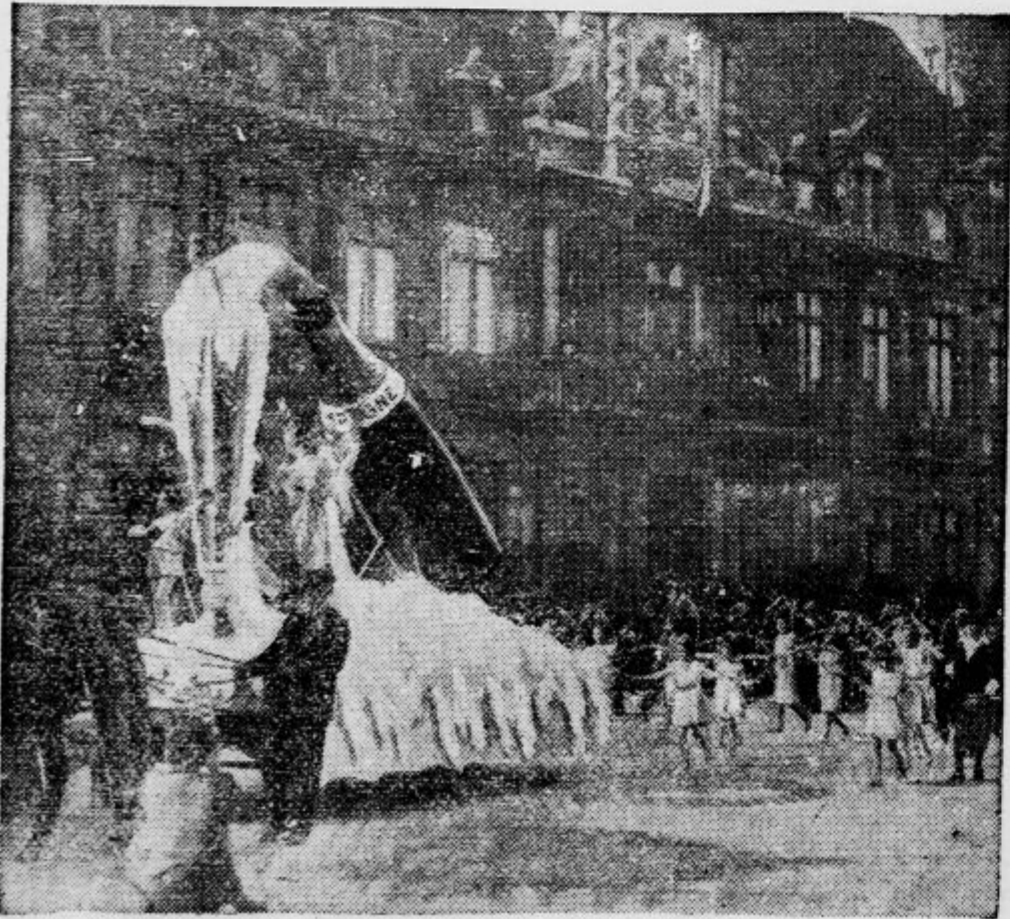
za botre in birmance

nudimo po najnižjih cenah.

DRAGO SCHWAB

LJUBLJANA, ALEKSANDROVA CESTA

Ko bi vedno tako teklo...

Predsednik francoske republike g. A. Lebrun je prošle dni obiskal Reims, kjer so ga meščani sprejeli med drugim z velikansko steklenico kipečega vina

Polovico prihrani

kdor sedaj kupi!

1100 finih
sobnih stolov

prodamo po izredno nizki ceni,
da likvidiramo zalogo

ZADNJA priložnost
za nakup cenenege pohištva

Poslovalnica tovarne stolov

Remec-Co

Ljubljana, Kersnikova ul. 7
(poleg Slamiča)

LEPE GRUDI

čvrste in normalne polnosti dosežete v 4 do 5 tednih pri **NERAZVITIH GRUDIH** ali kadar prsa uplajnejo zaradi boleznih ali otroške postelje z zunanjo uporabo garniture »JO-LIFEMME« po prof. dr. med. Bieri. Pri tem se ne okrepe telo in boki. Naraven popolnoma uspešen in z jamčeno neškodljiv preparat 135 Din.

PRI MLAHAVIH IN MEHKIH prsih zadobite s preparatom »JUNO« (po stajni oceni in priporočilu dr. med. Funkeja in dr. med. H. Mayerja) zopet elastičnost in čvrstost. Garnitura 70 Din. — Zahtevajte izrecno kozmetične specialitete **SCHRODER - SCHENKE** v najboljših parfumerijah in drogerijah. Kjer jih še ni, tja jih razpošilja naravnost parfumerija »OMNIA«, oddelk 1/3. Zagreb, Gunduličeva 8/I. Poština pri plačilu v naprej 7 Din, po povzetju 14 Din.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO ILUSTRIRANI CENIK!

PLISE za volane v različnih gubah. **SPECIELNI ENTEL** pajčolanov, rut, šalov, oblek.

FIN ENTEL vložkov in čipk. **SPECIELNI AZUR** za žepne robce. **AZURIRANJE** prtov, volan, itd. **PREDTISKANJE** žen. roč. del. — Krasen čist tisk.

VEZENJE monogramov, zaves, perila z najfinejšo in najtrpežnejšo prejo. **ŽEPNI ROBCI** komad 2 Din, 3 Din, 3.50 Din, 5.— Din, 6.— Din.

ZA NAŠE KVALITETNO delo, nizke cene, hitro postrežbo se Vam izplača pot k

Matek & Mikeš, Ljubljana
samo poleg hotela Struželj. 30

NARODNE AVBE

za manifestacije najsvečnejši izraz — izdeluje in prenovi modistka **SLABINA MARIJA** Ljubljana, Gosposka ulica 5

POZOR RIBIČI!

Na ljubljanskem velesejmu v paviljonu »G« št. 211 so razstavljene ribiške potrebščine svetovne trdnice

OTTO KUNTZE, BERLIN

Glavna zaloga za Jugoslavijo

ANTON BELIC, Zagreb, Hrvojeva ulica 3
5330- 5334

Mag. št. 24.077-35.

RAZPIS

Mestno poglavarstvo v Ljubljani razpisuje javno ponudbeno licitacijo:

1. Za dobavo litoželeznih izdelkov cestne kanalizacije.
2. Za dobavo raznega lesa za mostove.
3. Za dobavo cementa.
4. Za dobavo konopneni hecvi za čiščenje kanalov.
5. Za dobavo cementnih cevi.

Licitacija se bo vršila za vsako dobavo posebej v skrajšanem roku in to v

V TOREK, DNE 25. JUNIJA 1935 ob 11. URI

v mestnem gradbenem uradu ljubljanskem, kjer se med uradnimi urami dobe razpisni obrazci in pogoji.

MESTNO POGLAVARSTVO V LJUBLJANI, dne 8. junija 1935.

Predsednik: Dr. Ravnihar Vladimír, I. »

R. L. Stevenson:

SAINT-YVES

Prigode francoskega ujetnika na Angleškem

»Vse to je prav lepo,« je dejal krčmar nazadnje, »a svojo dolžnost moram vendarle storiti.«

To pot sem videl naskok naprej in imel svoj blisk in grom pripravljen. »To je neznosno!« sem zakričal in vstal. »Pri tej priči se mi spravite iz sobe! Ali ste ob pamet?« Nato sem dodal, kakor da bi me bilo sram nagle jeze: »Saj tudi jaz razumem šalo, kakor vodi pot, krčmar je pa čemerno gledal za nama in si neodločno podpiral podbradek z roko.«

Ko je odšel, sem ostrmel nad svojo predrznostjo. Edino, kar si je bilo zdaj moči misliti, je bilo to, da bo poslal po orožnika. A hkratu sem nagonsko čutil v mojem vedenju nekaj izdajalskega, nekakšen strah pred ravno potjo. In res je vzlic svoji preteklosti izpustil priložnost, ki se mu je ponujala. Rowley in jaz sva smela odriniti z vso prtljago, ne da bi bila povedala kam naju vodi pot, krčmar je pa čemerno gledal za nama in si neodločno podpiral podbradek z roko.

Med vsemi mojimi prilogami ni niti ene, ki bi bil nanjo bolj ponosen kakor na ta odhod.

22

Edinburg

O naslednjih petdesetih ali šestdesetih milijah najinega potovanja ne bom poročal. Poglavitna skrb nama je bila, da bi zabrisala vsako sled za seboj; a na žalost sem se moral pozneje prepričati, da je bila vsa ta skrb zaman. Moj dragi bratranec, ki mi je bil za petami, je zlahka sledil bordojskordečo kočijo do Kirkbyja-Lonsdalea, kjer se je gostilničar najbrže bridko razjokal, ko je slišal, kakšna krasna prilika mu je bila ušla. In od Kirkbyja-Lonsdalea me je brez vsake nezdode zasledoval prav do vrat edinburške pošte.

52

Dan se je že nagibal, ko sva z Rowleyem ob veselih zvokih poštnega roga in peketanju konjskih kopit pridrdrala skozi edinburška mestna vrata. Spet sem bil na svojem bojišču, na prizorišču svojega ujetništva, svojega bega in vseh svojih prigod; bil sem v mestu, kjer je živila moja draga. Srce se mi je širilo; malo, kdaj v svojem življenju sem se tako močno zavedal, da sem junak. Ves čas vožnje po mostovih sem sedel s prekrizanimi rokami in resnim obrazom zraven kočijaža in odločno kljuboval vsem pogledom, vsak trenutek pripravljen, da začujem vzklik človeka, ki me je spoznal. Toda gladko obrito lice je že samo po sebi krinka, in razlika med žveplastorumenim jopičem in lepimi srajcami in gosposkim sivim, s črnim krznom podloženim plaščem, tesnimi hlačami najnovejšega kroja in visokim klobukom najelegantnejše oblike ni majhna reč.

Vendar sem bil vesel, ko sva z Rowleyem ob veselih zvokih poštnega roga in peketanju konjskih kopit pridrdrala skozi edinburška mestna vrata. Spet sem bil na svojem bojišču, na prizorišču svojega ujetništva, svojega bega in vseh svojih prigod; bil sem v mestu, kjer je živila moja draga. Srce se mi je širilo; malo, kdaj v svojem življenju sem se tako močno zavedal, da sem junak. Ves čas vožnje po mostovih sem sedel s prekrizanimi rokami in resnim obrazom zraven kočijaža in odločno kljuboval vsem pogledom, vsak trenutek pripravljen, da začujem vzklik človeka, ki me je spoznal. Toda gladko obrito lice je že samo po sebi krinka, in razlika med žveplastorumenim jopičem in lepimi srajcami in gosposkim sivim, s črnim krznom podloženim plaščem, tesnimi hlačami najnovejšega kroja in visokim klobukom najelegantnejše oblike ni majhna reč.

Svoj pratež sva nosila sama: nisem si hotel najeti ne izvoška ne nosača, ki bi utegnil pozneje služiti za vezaj med mojim stanovanjem in pošto in me iznova spraviti v zvezo z bordojskordečo kočijo in Aylesburyjem.

Moja prva naloga je bila, da kar moči hitro najdem stanovanje. Res odleglo mi je, ko sem ob severni strani Jakobovega trga zagledal na nekem oknu v tretjem nadstropju lepak. Troškov in zloznosti mi pri izbihi stanovanja ni bilo dosti mar, in tako sva z Rowleyem neutegoma stopila v hišo in se vzpela po stopnicah.

Sprejela naju je gospa v bombažasti obleki, tako kislega obzora, da mu ne pomnim zlepa enakega. Najbrže je bilo njeno življenje nepretrgana vrsta boleznih izgub, in zadnja izmed njih jo je bila morala zadeti prav včeraj, zakaj, ko sem jo ogovoril, sem nehoti pritajil svoj glas. Obotavlja je priznala, da oddaja sobe, — da, celo pokazala nama jih je — dnevno sobo in zraven nje spalnico, ki sta imeli obe krasen razgled po zalivu in Fifiški golfi. Bili sta tudi dokaj prijetni in spodobno opravljeni; na stenah

je viselo nekaj slik, na kamnu so stale velike školjke, in miza je bila obložena s knjigami. Pozneje se je izkazalo, da so bile te knjige same pobožne in po večini okrašene s svojeročnimi posvetili piscev: »Moji vrli krščanski prijatelji«, »Moji pobožni znanci v Gospodu, Betija McRankine« — in tako dalje. A v kak nadaljnji korak se »moja krščanska prijateljica« ni dala zvabiti; niti tega ni bilo moči doseči, kar bi moralo biti zanjo najnaravnejša in najprijetnejša stvar na svetu — namreč, da bi bila povedala, koliko terja za sobi. Ne, stala je pred nama in majala z glavo, časih jo je pa kar pobesila, kakor glica, kadar je žalostna do smrti. Imela je najtožnejši glas, ki sem ga kdaj slišal, in s tem glasom je naštevala presenetljivo vrsto pomislekov in težav.

Rekla je na primer, da nama ne more obljubiti postrežbo.

»Nič ne de, gospa, čemu imam pa slugo?«

»Tegale?« je zlovoljno vprašala. »Bog me obvaruj! Ta je vaš sluga?«

»Bojim se, gospa, da vam ni po godu.«

»Ne, tega nisem hotel!« reči! le tako mlad se mi zdi. Prepričana sem, da bo velik pobijač posode. Veliko odgovornost ste si našli. Ali je vsaj veren?«

»Seveda sem, gospa,« je s čudovito prisotnostjo duha odvrnil Rowley.

»Hm« je zagodrnjala ženska in se iznova pogreznila v strašen molk.

»Nu, gospa,« sem dejal, »videti je, da ne bova nikoli zvedela začetka vaših pogojev, nikar že konca. Dajte, zaletite se in recite da ali ne!«

Počasi je odprla ustnice. »Imate kako priporočilo?« je vprašala s takim glasom, kakor da bi zaklenkal mrtvaški zvonec.

»Mislim, da temle ne boste oporekali.« Odprl sem listnico in ji pokazal šop bankovcev.

»Najbrže ste vajeni, da zajtrkujete ob določeni uri in to rajši pozno kakor narobe?« je bil njen odgovor.

»Oh, gospa, zajtrkovala bova ob vsaki uri, ki si jo izberete. Recimo, ob štirih zjutraj, če vam je ljubeš! A za Boga, povejte nama cenole!«

50, ter ostalim

Sv. Peter – Vransko – Ljubljana – Zagreb – Reka – Sv. Jurij

Najugodnejše kupite

kolesa

pisalne stroje „Remington“, sportne predmete ter radioaparate pri

J. Banjai, Tehnik

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 20.

JARA

zopet ODPRODAJA ČEVLJE

Da vam ta ugodna prilika cenenege nakupa zopet ne uide, se kar najbolj požurite v naše prodajalne.

Jara, Ljubljana, Sv. Petra
Jara, Maribor, pri firmi Mar-
tine, Gosposka ul. 18
Jara, Zagreb, Ilica 6010-30%
znižanih cenah.

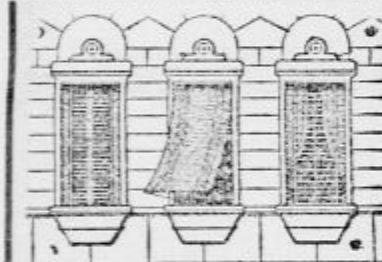
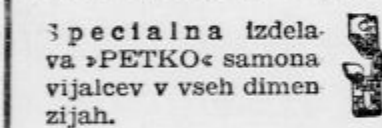
PERJE

Kokoške, purje, gosje, račje,
navadno, s strojem čiščeno
in čahano.Vzorci se pošiljajo brezplačno
in franko.

Dobavlja se v vsaki množini

E. Vajda, Čakovec

Telefon št. 59, 60, 3, 4

CENE PERJA ZELO ZNIŽANE, ZAHTEVAJTE CENIK IN
VZORCE, KI JIH DOBITE BREZPLACNO!ROLETE, ZALUZIJE
vse vrste tekstilne rolete (drvo-
nitke), rolete iz la gradina in
lesene rolete v vsakih konstruk-
cijah izdeluje solidno in najce-
neje trdkaKobal Peter, Kranj
dravska banovinaSpecijalna izdelava
»PETKO« samona
vijalcev v vseh dimen-
zijah.

Dobavlja tudi na hran. knjižice. Zahtevajte ponudbe in cenike.

SENZACIJA
Prešernove uliceso krasne izložbe ČEVLJEV staroznane trdke Franja Snoj
Nudimo Vam krasne
prvovrstne čevlje po nizkih vsakomur dostopnih cenah.

FRANJA SNOJ

TOVARNISKA ZALOGA ČEVLJEV KVALITETNIH ZNAMK
»JARA«, »GOLDREGEN« in »UNION«
PRESERNOVA UL. LJUBLJANA, PRESERNOVA UL.

Razpis.

Občina Slovenska Bistrica-mesto razpisuje službo

uradniškega pripravnika za

delovodjo

Prošnjo za sprejem v službo je vložiti pismeno ter jo pod-
preti z vsemi potrebnimi listinami v smislu čl. 8 uredbe o ob-
činskih uslužbenih. Minimalna kvalifikacija za to mesto je
popolna srednja ali tej enaka strokovna šola z zaključnim iz-
pitom.Prošnjo je vložiti pri upravi občine Slovenska Bistrica-
mesto. Rok za vlaganje prošnje poteče s 31. julijem 1935.Službeni prejemki ter pokojnina so določeni v občinskem
uslužbenem statutu. Po 3 letih pripravljajne službe ter do-
vršenem tečaju v smislu § 91. zakona o občinah so izpolnjeni
zakoniti pogoji za nastavitve za občinskega delovodjo. 5270

Uprava občine Slovenska Bistrica-mesto.

ZAHVALA

Za premmoge dokaze iskrenega sočutja, ki sem jih
prejela ob smrti svoje predrage sestre, gospičine

AMALIJE MAURER

kakor za poklonjene krasne vence in cvetje, se tem
potom najtopleje zahvaljujem. Posebno zahvalo sem dolžna
veleč. župniku g. dr. Novaku za tolažilne besede in za po-
delitev sv. zakramentov. Iskrena hvala vsem, ki so drago
nam pokojnico spremili v tako častnem številu k večnemu
počitku.

V Ljubljani, dne 7. junija 1935.

5298

GLOBOKO ZALUJOČA SESTRA in ostalo sorodstvo.

Soir de Paris SENZACIONALNA
KOLONJSKA VODA "BOURJOIS"
PARISKAKO DIVNO BELE ZOBE
IMATE!Prepričajte se sami, a kako hitro in kako
popolnostjo čisti KOLYNOS zobe in jim daje ble-
šče sijaj. Samo en poskus in nikdar več se ne po-
vrnete k starim neznanstvenim metodam.
Znanost se pozna nobenega drugega izdelka, ki
bi dal tako naglo temnim in porumenelim zobem
belino in sijaj kot KOLYNOS. Poskusite KOLYNOS
če mogoče še danes.KOLYNOS PASTA
ZA ZOBE

SPREJMEMO

za čim prejšnji nastop pri tovar. podjetju

korespondentinjo

perfektno v nemščini, angleščini, franco-
ščini in po možnosti tudi v italijanščini,
ki je spretna tudi v stenografiji in v stroje-
pisju. Izčrpne ponudbe z navedbo referenc
in zahtevkov je nasloviti na PROPAGANDA
d. d., Zagreb, Jelačićev trg 5 pod »Inozem-
ska korespondenca«. 5181

MOŠKI,

ki trpite na seksualni nevrastenosti, ozir.
impotenci, nezadostni funkciji spolnih
žlez, duševni depresiji, poskusite

OKASA TABLETE

Prospekt na zahtevo. Cena 110.— Din.

— Razpošiljamo diskretno.

LEKARNA DELINI

Beograd, Knez Mihajlova št. 1.

Oglas registriran S. br. 38/1934.

Nič več Vam ni treba iskati v daljnem, tujem svetu

BLAGA IN BOGASTVA

ker lahko pridobite doma v hiši odlično

ZNANJE TUJIH JEZIKOV

ki vam donaja v privatnem in v poslovnem življenju neprecenljive koristi.
Doma v svoji hiši se lahko naučite korektnoNEMŠKI
FRANCOSKI
ITALIJANSKI
ANGLEŠKI
RUSKI

v 4-6 mesecih

a srbske STENOGRAFIJE v 2 mesecih

s pomočjo predavanj po originalni metodi »PERFEKT«, ki vam jih pošljemo
na dom po ceni od vsega

1 DINAR dnevno.

Pišite nam, za kateri jezik se zanimate, pa vam pošljemo povsem brez-
plačno predavanje za prvih 8 dni zajedno z obširnimi prospekti in pojasnili o
uspehu in delu naše šole.V naši nakladi je izšla knjiga »TEHNIKA KAKO OHRANITI ŠTEVILKE
V SPOMINU« s pomočjo katere dosežete v 1-2 urah odlično zapomnitev in si
lahko zapomnite trajno celo najdaljša števila, potem ko ste jih samo enkrat
čuli ali videli.Cena knjigi samo Din 20.— obenem s poštnino. Denar pošljite po na-
kaznici na naslov:

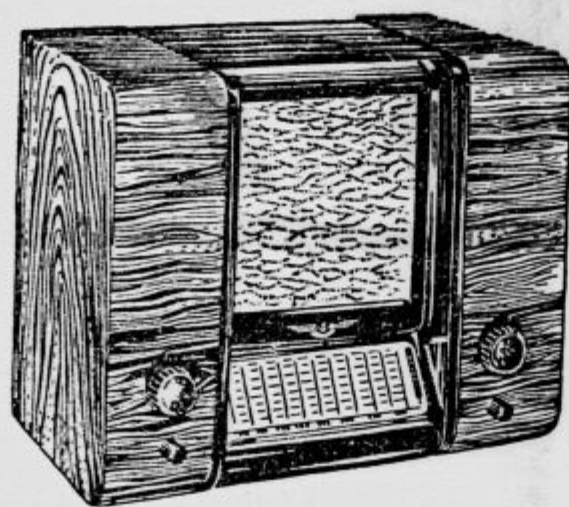
DOPISNA ŠKOLA STRANIH JEZIKA

»PERFEKT«, Beograd

KRALJA ALEKSANDRA 10

5267

POST. PRETINAC 557

Na Ljubljanskem pomladnem velesejmu so razstavljeni tudi sloviti radijski
aparati svetovne znamke SCHAUB, in to najnovejši modeli:WELTSUPER 35
BADEN
BALI 35Ojačevalne naprave za
velike prostore, gostil-
ne i. t. d.Tovarna vam nudi, v želji, da pride v
neposredno stik s publiko, v času
velesejma svoje aparate po posebno
ugodnih cenah. Izkoristite torej izred-
no ugodno priliko za nabavo radij-
skega sprejemnika slovite znamke

SCHAUB

G. SCHAUB Apparatebauges. m. b. H., Pforzheim (Schwarzwald)

Generalni zastopnik za Jugoslavijo:

ING. KORNEL FRIEDMANN, ZAGREB, Ulica barona Jelačića 1.

V času Ljubljanskega velesejma v PAVILJONU »Me« (nasproti glavnega vhoda)

Hiše

vseh vrst

PARCELE

posestva i. t. d. v
največji izbiri, tu-
di za knjižice in
s prevzemom dol-
gov ugodno prodajaRealitetna
pisarnaJOZE GRASEK
LjubljanaGledališka ulica 4.
(nasproti opere)

Telefon int.: 33-04.

Za prospekt pošljite
10 Din v znak.

VRTNE SOLNČNIKE

izdeluje Bela Fett-
mann, Zagreb Ma-
sarykova cesta 9.Prevzema
tudi preobleke

Zahtevajte brezplačen ilustriran cenik.

RATOL

je odlikovan z zlato svetinjo, ker se je
pred oblastjo dokazalo, da je sigurno
sredstvo PROTI PODGANAM in MISIM,
da pa je sicer popolnoma nevarljiv. Ena-
ko zanesljivo deluje GAMADIN proti
ŠČURKOM, STENOL pri STENICAH.
Dobiva se povsod. Proizvaja Biokemija
d. d., Zagreb, Hatzova 25. 5234LEPE
GRUDIlahko doseže
že po 10 dnehvsaka davna, tudi v
primeru, če so grudi
slabo razvite, ovanele,
viseče, mlahave ali
preveč razvite. Samo z uporabo »LEIT de
JUNO« boste zadobili ono polnost, čvr-
stost in zavidljivo obliko, ki vzbuja splošno
zadivljenje. Izborna in preizkušeno sredstvo
»Leit de Juno« vam nudi pravo življenjsko
radost ter vam zanesljivo odpravi telesni
nedostatek. Garnitura stane Din 65.—

CENTIFOLIA — ZAGREB

Jurisiceva ul. 8.

Zahtevajte brezplačen ilustriran cenik!

ZNIZANE CENE

dvokoles, otroških igra-
nih, invalidskih vozilov,

prevoznih triciklov, motorjev, šivalnih strojev. Ceniki franko!

»TRIBUNA« F. BATJEL, tovarna dvokoles in otroških vozilov
LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4KONJSKA STRUNA
(Rosshaar)

„ŽIMA“

Žimo za žimnice (madrace) najboljše kvalitete, vsake vrste
in v vsaki množini dobite vedno pri trvdkiFRANC JESE, tovarna žime, Stražišče pri Kranju.
Vzorci franko! Ustanovljeno 1768. Cene nizke!OGLEJTE SI NA VELESEJMU
V PAVILJONU „E“ ŠT. 71-75

patentirani novi izum v mizarški stroki.

Opozorjam graditelje novih stavb in vse one, ki nameravajo
zidati, na okna, ki posebna naprava onemogoča vodi in zraku pro-
dreti v notranjost.Odlikovan na veliki mednarodni razstavi v Londonu s častno
nagrado. Velik srebrni pokal ter Grand prix diploma in svetinjo.FRANC TRKMAN, mizarstvo
STOŽICE — LJUBLJANA 5581

Aleksandrovo na otoku Krku

znano in priljubljeno kopališče domače in inozemske publike,
ki išče sonca, morja in miru. Peščeno kopališče je prikladno
za otroke in neplavače. Ribolov prost. Prijetne setnje po
obrežnih potih okoli zaliva. Električna razsvetljava. V ho-
telih popolen pension vključno vse takse in postrežbo Din
50-55. Informacije daje kopališčno poverjenstvo.

PREDILNICA ZA ŽIMO

VILKO MASTERI

STRAZIŠČE PRI KRANJU — DRAVSKA BANOVINA

IZDELUJE NAJFINEJŠO ŽIMO ZA ŽIMNICE, OTOMA-
NE, FOTELJE, DIVANE I. T. D. NAJVEČJA IZBIRA
RAZNIH VRST ŽIME ZA TAPETNIKE IN SEDLARJE.

VZORCI FRANKO IN BREZPLACNO! — CENE NIZKE!

LJUBLJANSKI VELESEJEM PAV. F

HOTEL „FRANKOPAN“

ALEKSANDROVO NA KRKU

leži v bližini kopališča v mirni in zdravi legi. Ime čiste, lepo
opremljene parketirane sobe, električno razsvetljava, pred
hotelom je velika terasa in vrt. Kuhinja prvovrstna. Pen-
sion dnevno vključno vse takse in postrežbo Din 55.—
Prospekte na zahtevo. 158

JOSIP STUHEC

GLAVNI ZASTOP MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 30

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE

Angleške zavarovalnice, ustanov. 1720. — Rezerve Din 6 milijard.
Požarna zavarovanja vseh vrst, posebno industrijska zavarovanja,
zavarovanja proti vlomom, nezgodam, nesrečnim slučajem, dolžnost
jamstva, potresu, vojni, nemiro, chomage itd.Sprejmejo se agilni krajevni zastopniki v vseh krajih bivše mar-
borske oblasti. 5302

KRIZE BO KONEC

ko bodo domači denarni zavodi mogli zopet dajati
NOVA POSOJILA IZ NOVIH VLOG

Zaupajte Vaš denar

Mestni hranilnici
Ljubljanskiki izplačuje nove vloge, vložene po l. 1933 neomejeno ter jih
obrestuje po 4-5% 154Vloge nad Din 400.000.000.—
Rezerve Din 14.600.000.—

Za poletne dni

29.-

2941-42000 Vel. 27-29 Din 39.-
Vel. 30-33 Din 45.-

25.-

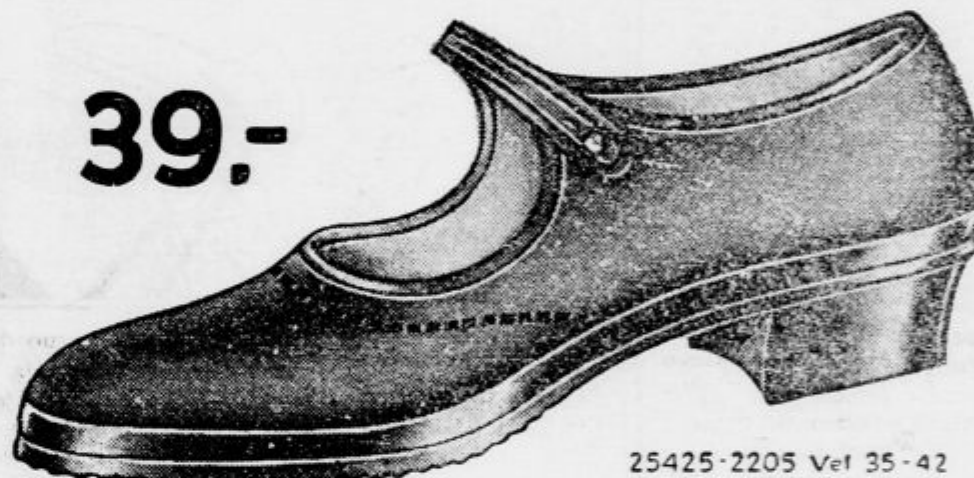
45345-2203 Vel 35-42

29.-

40692-61 Vel 30-33 Din 35 -

39.-

25425-2205 Vel 35-42

49.-

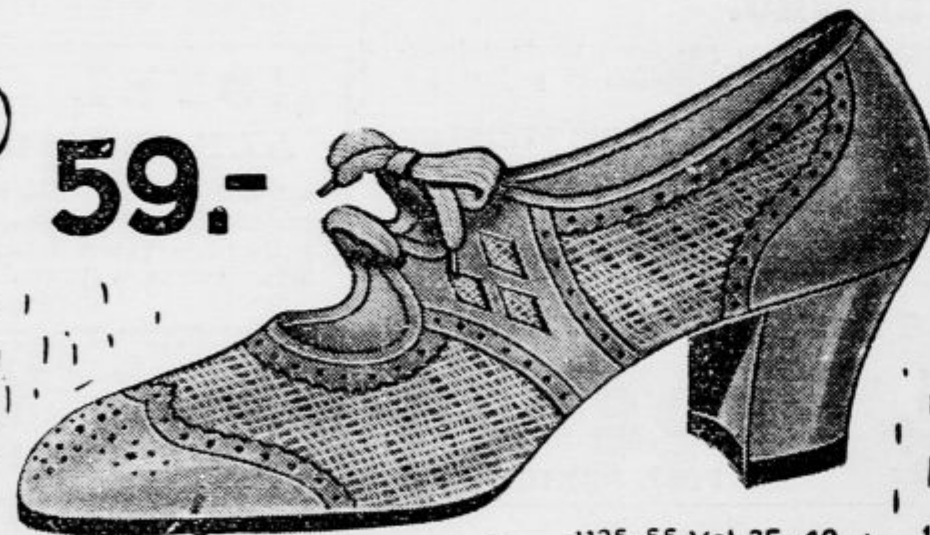
69995-9199 Vel 35-42

59.-

3995-13162 Vel 35-42

59.-

1135-55 Vel 35-42

79.-

6925-13110 Vel. 35-42

Bata